

XXIX MÄNTÄN KUVATAIDEVIIKOT **MÄNTTÄ ART FESTIVAL**

antologia

2025

TOIKIIVEDIATAVUK NÄTNÄM XIX JAVITSEF TRA ÄTTNÄM XIX

siipolotns

2025

Kesän 2025 XXIX Mäntän kuvataideviikkoja tarkastellaan kieltosanan kautta

Ei on pieni, vahva ja vaikea sana. Siinä, missä kaksivuotias uhmaikäinen kieltäytyy kaikesta, muistutetaan aikuista arjen hektisyyden keskellä toistuvasti, että hänen olisi opeteltava sanomaan Ei.

Ei on sanana ehdoton, mutta sen merkitys on kiinteästi sidoksissa ikäämme, asemaamme ja rooliimme yhteiskunnassa. Ei, ei merkitse vain ulkopuolelta asetettuja rajoitteita, vaan se on myös sisäsyntyistä vastavoimaa. Ei merkitsee jotain, mitä emme enää hyväksy tai usko todeksi. Ei on itse-määrämisoikeutta ja tasa-arvoa, mutta se synnyttää myös sensuuria ja rasismia. Ei on näkökulma, mielipide ja poliittinen kanta. On olemassa kieltoja, joita pidämme niin itsestään selvinä, että emme niitä edes huomaa, ja taas sellaisia, jotka saavat meidät kysymään: miksi Ei?

XXIX Mäntän kuvataideviikoilla ei nähdä – eikä tehdä – sinänsä mitään uutta. Kyse ei ole ainutlaatuisesta tai ennen-

näkemättömästä. Palaamme perus-asioiden äärelle ja toivomme, että taiteen äärellä yleisöllä on mahdollisuus tarkastella omaa Eltään, estojaan, asenteitaan ja rajoitteitaan. Katsantokantaa ja näkökulmaa vaihtamalla asiat saattavat saada toisenlaisen arvon. Pohdimme myös taidetta ja sitä, miten se luo merkityksiä, mutta sen arvoa emme kyseenalaista. Taiteella on itseisarvo, koska taiteen tapahtuma syntyy jokaisen katsojan henkilökohtaisesta kokemuksesta, ja jokainen meistä on arvokas.

Taiteen hyvinvointivaikutuksia korostetaan. Taiteen Ei kuitenkin kuulu olla pelkkää viihdettä ja hetken helpotusta arjesta. Toivomme, että sen vaikutukset voisivat olla pitkäkestoisia, ja että se voisi luoda muutosta ja kestävyyttä myös pidemmällä aikavälillä. Kulttuurin kuuluu osallistua kokonaisvaltaisesti hyvinvoinnin luomiseen, ja sen kautta on mahdollisuus vaikuttaa – niin paikallisesti kuin globaalistikin –

yhteiskunnan toimintaan ja kantaa vastuuta ympäristöstään.

XXIX Mäntän kuvataideviikoilla taidekuratointi asetetaan luupin alle. Kuraattori Krister Gråhn kutsui mukaan kanssakuraattoreita, jotka ovat taidekentän eri roolien asiantuntijoita. Kanssakuraattoreiden työn kautta voimme pohtia, mitä kaikkea voi – ja tulisi – kuratoida. Kesällä 2025 kuratoitaviin asioihin olemme liittäneet – ei pelkästään taidetta – vaan myös tutkimusta, kirjoitusta, pedagogiikkaa ja taiteen parissa tehtävää yleisötyötä.

Suomen kielessä kielto sana on verbi, joka taipuu: en, et, ei, emme, ette, eivät. Sillä on myös käskymuoto: älä. Ei on siis aktiivinen, se on tekemistä ja osallistumista. Näin ollen erilaiset mahdollisuudet sen synnyttämien kokemusten ja tunteiden käsittelyyn ja jakamiseen ovat luonnollinen osa näyttelyä.

518 kaupunkiviiriä – Mänttä-Vilppulan esi- ja alakoululaiset – Mistä en luopuisi kotiseudussani

Prosessissa kanssakuraattoreina toimivat Hannele Karppinen, Antti Korkka ja Heidi Saramäki.

Kaikki Mänttä-Vilppulan esi- ja alakoululaiset kutsuttiin osallistumaan Mäntän kuvataideviikoille.

Lasten toteuttamat kaupunkiviirit liehuivat kesän 2025 Mänttä-Vilppulan katukuvassa sekä Pekilon näyttelyssä.

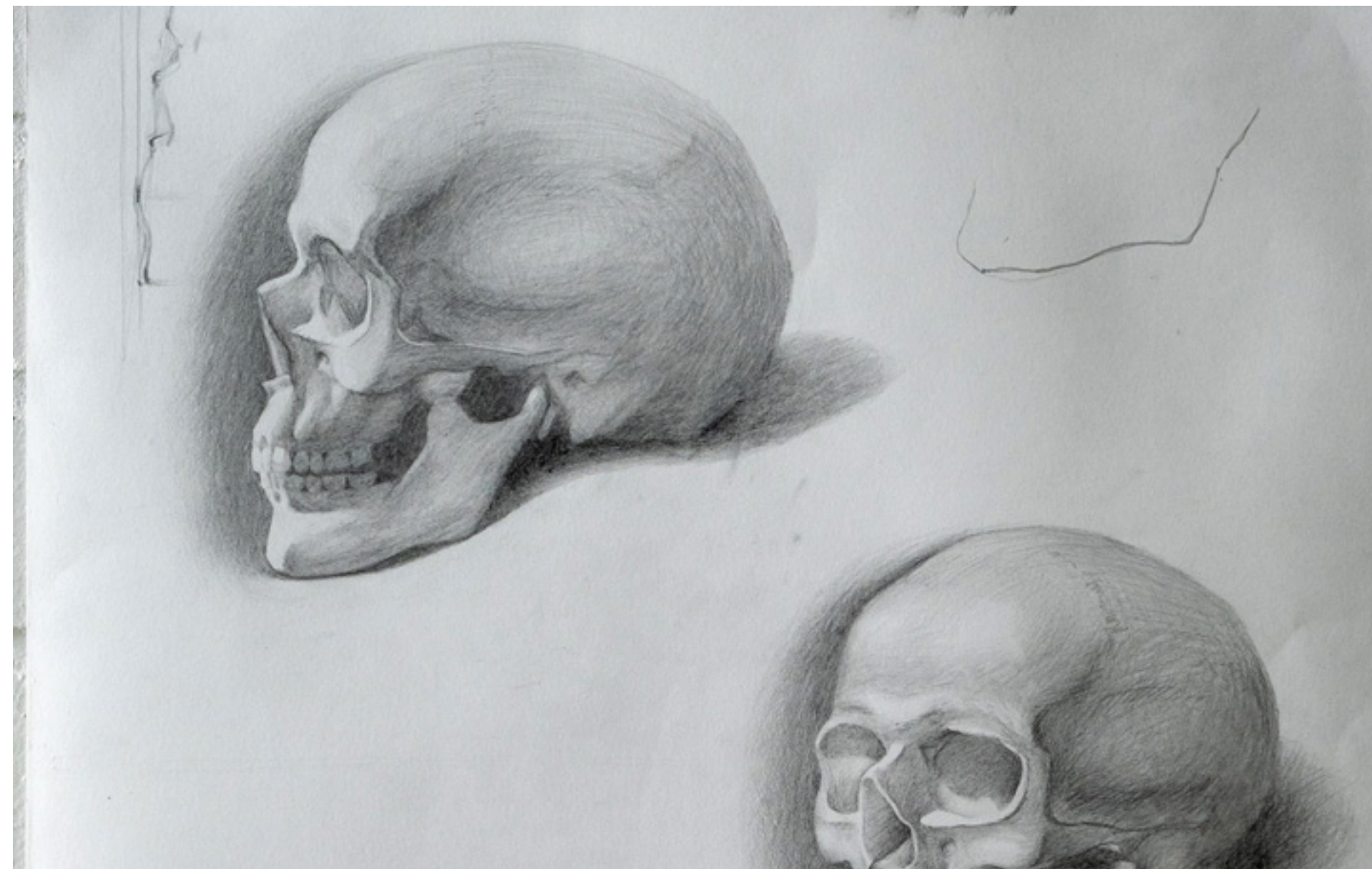
Krister Gråhn – Kaija Kaitavuoren Museomagiaa – 2025 – yksityiskohta (readymade / installaatio)

SISÄLLYS

16	Pitää ehkä aloittaa siitä, että... litteroitu monologi alkaa	Krister Gråhn
40	Ei-kenenkään-taidemaalla	Kaija Kaitavuori
50	...Mä rakastan...	
64	Taide, aktivismi ja hyppy tuntemattomaan	Laura Gustafsson
73	...No, sitten...	
84	Riimit olalle!	Iida Kalakoski ja Riina Sirén
95	...Niin yllättäen, yhtäkkiä...	
114	...Miten sitten...	
119	Taiteesta ei-taiteeseen ja leikkiin	Kalle Lampela
136	Nettiarkisto	Työryhmä
146	...Niin, kanssakuratoiin...	
174	H-EI – Voi kaunistus!	Hanna Rantala
183	...Nooh...	
198	Kanssakuraintiprosessit	Työryhmä
226	...Ja, tota...	
230	Selkeästi, latistamatta	Sanna Karimäki-Nuutinen
236	...No, kaikkienensa...	
242	Yhteisöelämästä	Satulia Saarilehto
258	...Ajatus. Monologi päättyy.	
308	Kirjoittajien esittelyt	Työryhmä

Repin Instituutin alumnit – salonkiripustus Pekilon Tapion salissa

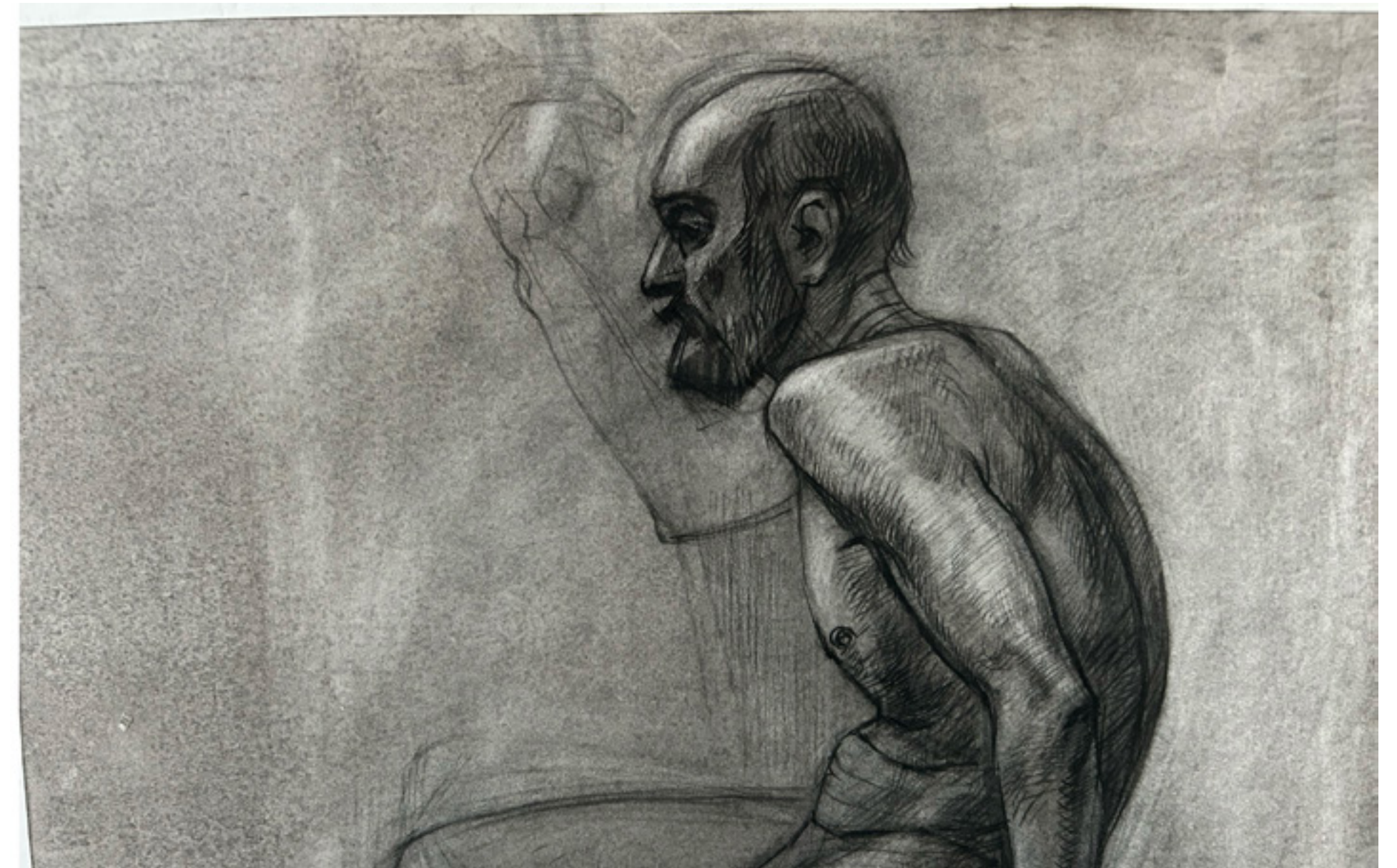

Ninni Karjalainen – pääkalloharjoitus – yksityiskohta

Irina Rebnitskaya – luurankoharjoitus sekä piirustus elävästä mallista

Tatu Arminen – piirustus kipsimallista

Irina Rebnitskaya – piirustus elävästä mallista – yksityiskohta

Pitää ehkä aloittaa siitä, että...

Krister Gråhnin litteroitu monologi alkaa.

Sanellut Krister Gråhn matkalla Mäntästä Helsinkiin 1.5.2025.

Yksinpuhelun litteroinut Iiris Inkinen.

Puheitaan oikonut, korjannut ja vääristellyt Krister Gråhn.

Ei lähti tietynlaisesta kyllästymisestä ja vastareaktiosta moneenkin asiaan. Se vastareaktio ilmeni ikään kuin kriittisyytenä – semmosena liiallisena – lähes kaikkea kohtaan. Samaan tapaan kuin burnoutin hiipiessä kaikki rupes vituttamaan. En ollut osannut sanottaa vielä sitä mikä itessä oli, sekä taidemaailmaa kohtaan että taidekoulutusta kohtaan, taiteilijuutta kohtaan ja kaikkia instituutioita ja museoita kohtaan. Ei se ollu henkilökohtaista, ennen kaikkea se oli joku semmoinen tympääntyminen siihen taiteen nostamiseen ja irrottamiseen joksikin erityiseksi ja erilliseksi asiaksi yhteiskunnasta. Se ei vaan tuntunut enää omalta. Ei tarpeelliselta. Ennen kaikkea se tuntui hyvin epäluotettavalta. Koko keskustelu siitä, onko taiteella itseisarvo vai ei, tuntuu jotenkin naurettavalta. Se on ihan selkeätä, että se arvo on rakennettu siihen sisään, kun jos taide toteutuu jokaisessa katsojassa henkilökohtaisesti ja jokainen katsoja on arvokas, niin sehän on vaan sama kun ihmisarvo.

Restlessminds
(Emily Al-Ghussein & Fabian Olovson)

Friend who carries a friend
2023

Restlessminds (Emily Al-Ghussein & Fabian Olovson) – The Friend's inner being – 2023

Restlessminds (Emily Al-Ghussein & Fabian Olovson) – Child carrying an adult – 2023

Ja oli jotenkin hirveä tarve tehdä asiat toisin kuin ennen olin tehnyt, ja yrittää ajatella asioita eri lähtökohdasta. Ei ehkä niinkään, että yrittäis tehdä asiat paremmin kuin ikinä koskaan, vaan ehkä niin, että kun on itse kova mussuttamaan ja huomioimaan ja pohtimaan asioita erilaisista vinkkeleistä, niin ehkä yrittää sillä lailla vääntää ja kääntää toimintaansa sinne puheidensa suuntaan. Tai niinku toimia puheidensa mukaan. Että jos kerran ei kelpaa mikään, niin tekis sitten ite niin, että kelpais. Ehkä siinä prosessissa sitä sitten huomais, ettei elämä oo niin helppoa.

Ja jotenkin taiteen kentällä, kun oon kuunnellu kymmeniä ja satoja erilaisia esittelyjä näyttelyistä ja teoksista ja tavoista esittää taidetta, niin eihän se eritavalla tekeminen oo mitenkään poikkeuksellista. Mut jotenkin oon kiinnittänyt huomiota siihen, että sitten, kun ruvetaan rikkomaan niitä taiteen sääntöjä, niin siihenkin on tosi vahvat säännöt ja kaavat, miten se rikkominen pitää tehdä, jotta se on taidetta tai taiteellista tai hyväksyttävää. Että murtautukaa toki ulos poteroistanne, mutta ei sieltä saa tulla ulos perse edellä, vaan ihan tietyssä asennossa ja sillä soveliaalla asenteella. Eitä ein päälle, joka paikassa, niin ettei sitä ees huomaa, mitä kaikkea sitä on antanu itseltään kieltää.

Restlessminds
(Emily Al-Ghussein & Fabian Olovson)

The woman's inner being
2023

yksityiskohta

Päivi Tuovinen - Elsewhere Suomi - 2019-2025

Päivi Tuovinen - Elsewhere Suomi - 2019-2025

Dorian Bajramovic - Ad Astra - 2025

Dorian Bajramovic – Erico di Jarnfelt–Päivi – 2025 / Isä ja tytär -2023 / Uusi Suomi – 2023 / Rykelmä – 2023-2025 / Mora – 2025

Dorian Bajramovic – Roviolla poltettu –tuhkasta hän nousi – 2025 – yksityiskohta

Dorian Bajramovic – Ad Astra – 2025

Tälle kaikelle selittämättömälle tai sanottamattomalle turhautumiselle jotenkin sitten vastauksen antoi oma lapsi. Se oli siinä iässä, että kaikkiin asioihin tuli suorilta vastauksena Ei, ja se kieltäyty kaikesta, mitä sille ehdotti. Ja sitä kautta jotenkin rupesin miettimään sitä omaa Eltäni ja omaa suhdetta just kieltäytymiseen ja siihen, että kun mikään Ei riitä, eikä kelpaa.

Yksi ajatus siellä taustalla oli, että miten tämä niinku oman itsensä löytäminen ja oma identiteetti rakentuu hyvin pitkälle sitä kautta, mitä Ei ole. Että osaa määrittää omat rajansa ja sanoa Ei. Ja miten se muuttuu sitten elämässä? Lapselta se tulee suoraan, mutta kieltäytyminen muuttuu huomattavasti hankalammaks vanhemmiten. Siihen liittyy hirveästi sosiaalisia suhteita ja tämmöstä. Ei oli ehkä alussa metoota (1) ja wokea (2) ja cancelöintiä (3), mutta nää kaikki vesitty asiaa pohtiessa. Nää kaikki käänty jotenki semmoseen ”what about me” -itsensätarkkailuun. Että pahempi toistaan tässä ollaan.

- (1) Me Too -kamppanja (suomeksi = minäkin) on lokakuussa 2017 maailmanlaajuisesti someilmiöksi levinnyt liike. Yhdysvaltalainen näyttelijä Alyssa Milano, kehtotti seuraajiaan jakamaan kokemuksiaan seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisessa mediassa tunnisteella #metoo. Kampanja tuo julki ja vastustaa seksuaalista häirintää ja ahdistelua.
- (2) Woke tarkoittaa valveutuneisuutta ja yhteiskunnallista tiedostamista. Woke huomioi vähemmistöjen aseman, niiden kohtaaman syrjinnän sekä vihapuheen. Sana viittaa hereillä olemiseen. Wokessa kyse on tasa-arvoisuudesta yhteiskunnan etuoikeuksien ja valta-asemien hahmotuksen kautta.
- (3) Cancel-kulttuuri on Internet-aktivismiin liittyvä ilmiö, jossa väärinä pidettyjä mielipiteitä esittävät henkilöt eristetään tai asetetaan boikottiin. Canceloinnin kohde joutuu kielteisen huomion kohteeksi toimistaan, joita pidetään sopimattomina. Kyse ei ole aina rikoksista ja teot voivat olla myös vanhoja. Cancel tarkoittaa peruuttamista, yliviivaamista ja mitätöimistä.

Maria Duncker – Käsikädessä – 2025 (asfaltti, oksat, rikkiäinen ikkuna)

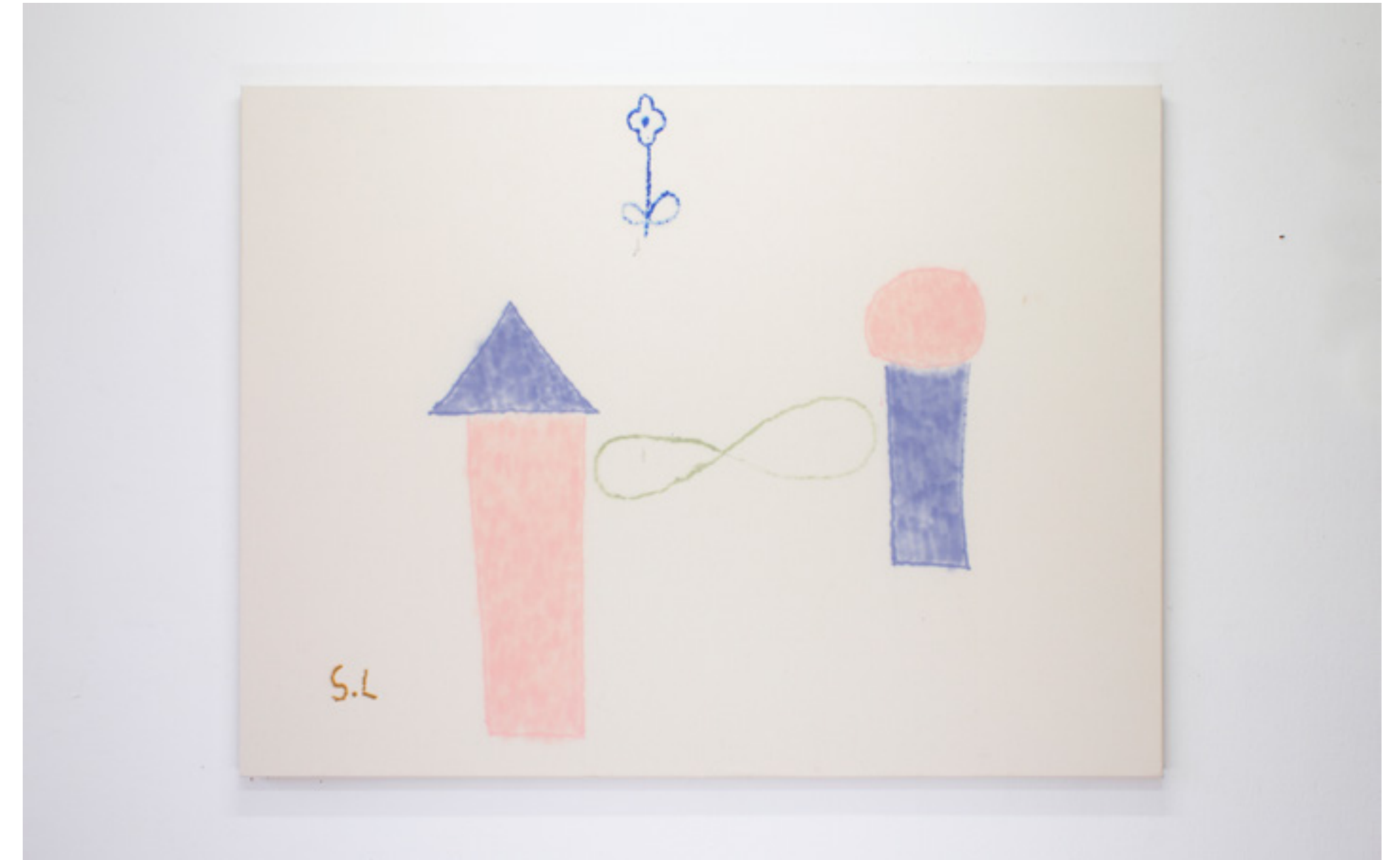
Maria Duncker – Käsikädessä – 2025 (asfaltti ja oksat, rikkiäinen ikkuna)

Yksi iso asia, johon mä aina kompastun, tai huomaan semmosia itessäni konventionaalisia vastareaktioita herättäviä juttuja, on tämä tämmöinen taiteen ja kuvataitteen määrittely, että mikä on taidetta ja mikä EI ole taidetta. Ja ehkä vielä tärkeämmin sanottuna, että kenen tekemä taide EI ole taidetta? Ja mistä se syntyy, se semmoinen tarve, tarve määritellä?

Miks osa taiteesta luokitellaan helposti naiiviksi ja lapselliseksi, ja sitten taas osa – vaikkakin periaatteessa ihan samankaltainen – taiteesta on akateemista ja älyllistä – ja sitä kautta hienompaa. Ylipäätään: mikä taiteessa nyt on niin hienoa? Saati terveellistä? Taide on kommunikointia ja se herättää ajatuksia ja sen ny EI pitäis olla niin erityisen ihmeellistä, että ihminen voi paremmin, kun se kommunikoi ja ajattelee.

Tää on tämmöstä ”toisaalta ja toisaalta” pohdintaa ja ”entä jos” mietteitä, ja jos vähän yrittää kyseenalaistaa omia näkemyksiään ja avata omaa kapeaa katsettaan, niin törmää heti jonkun toisen taiteentuntijan kanssa raja-aitoihin ja kriteereihin ja määrittelyihin. Mustasukkaisia taideihmiset on reviiristään, mutta ehkä se on enemmän semmosta omanarvontuntoa – ja syystä – kuin semmosta taiteen arvottamista.

Niinku esimerkiks tää taiteen koulutus. Ei se ilmiselvästikään ole se, joka susta lopulta ammattitaiteilijan tekee. Noin yleisesti ottaen oon sitä mieltä, että taidekoulutus yleissivistävänä koulutuksena on ihan mainio ja se vois elämänkouluna olla huomattavasti suuremmassa pakollisessa roolissa ihan kaikille, mut kuinka moni kuvataiteilijan koulutuksen saaneista sit toimii kuvataiteilijana. Et kyllä se kuvataiteilijuus on valinta. Ja sitä mä en ihan ymmärrä, miks se on niin paha, jos ihminen, jolla on kuvataiteilijan koulutus valitseekin elämässään sit toisin, eikä haluakkaan toimia nykytaiteen kentällä tai olla osa sitä. Haluaa käyttää sen taideoulutuksensa muuhun ja hyödyntää jossain toisessa toimessa. Taide on varsin pätevä pohja tosi moneen. Ja sit taas on olemassa ihmisiä, joilla ei sitä koulutusta ole ja ne päättää liittyä jotenkin – tai sit ne liitetään pakolla – nykytaiteen kenttään. Toiminta siis on mahdollista puolin ja toisin ja pyrin välttämään sitä ihmisen arviointia, vaan keskittymään niihin valintoihin teosten pohjalta. Jotenkin tässä yritän kuvata, et se nykytaiteen toimijuus tarttee löytää jotenkin itsestään ja määritellä itselleen, koska jotenkin tuo yleistävä kentän näkemys on liian kapea ja taide taas niin hienoa, etten millään haluaisi jäädä vaan asenteitteni takia sen koko kirjosta paitsi.

Santeri Lehto – Lifestyle – 2025

Simo Mantere – Jossain takana – 2018 / Kalliossa kesällä – 2018

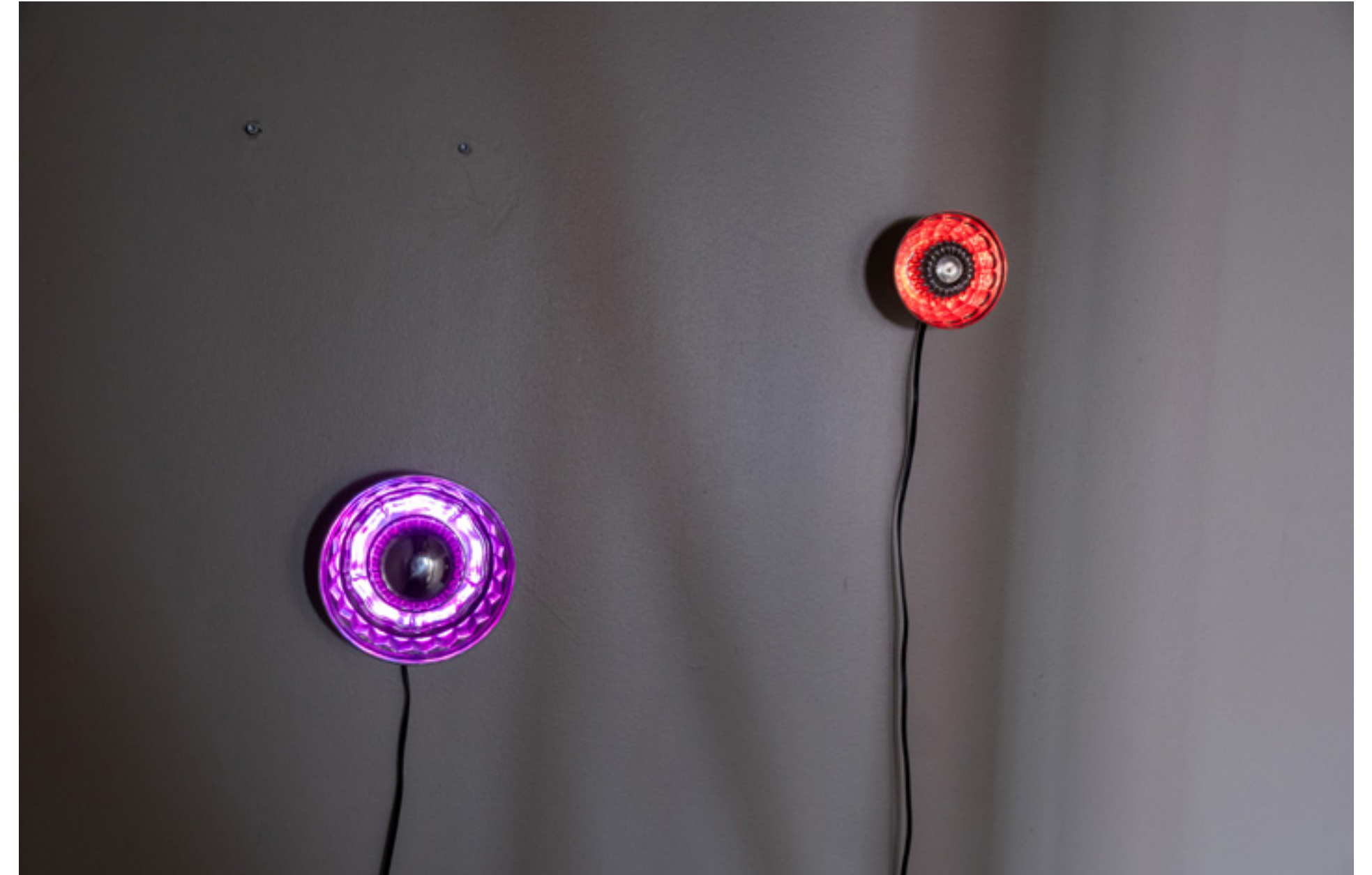

Simo Mantere – Kalliossa kesällä – 2018

No, mistä mä sit ite esimerkiks löysin sen, että kuinka kuvata sitä mitä nykytaide on, niin löysin sen sitten tuolta valotaiteen puolelta. Valotaiteen parissa ja sitä kuratoidessa oli pakko määritellä ensin itelle, mitä se valotaide on. Että onko se, joka käyttää valaisimia ja lamppuja sitten valotaiteilija? Täytyykö valotaiteessa ylipäättänsä edes olla valoa, koska pimeyskin on valottomuutta ja taiteessa puuttuvat asiat ovat hyvin olennaisia. Tosi usein ihan yhtä tärkeää on se, mitä ei näytetä, kun se, mitä näytetään. Epäolennaisuutta ei taiteessa tavallaan niin kun ole, kun niillä vajeilla ja puutteillakin on oma merkityksensä. Tai taiteessa ei ole asiaa, uupuvaa asiaa, vaan sillä, että asiat uupuu, on oma metaforansa... Joka tapauksessa... siis valon kautta mä jotenkin tulin siihen tulokseen, että taiteen täytyy olla aina jonkunlainen tapahtuma. Ja se tapahtuma on siis se konnotaatio tai ymmärrys tai oivallus tai tunne, mikä siinä niinku taideteoksen äärellä vastaanottajalle tai katsojalle syntyykään. Jos näin, niin silloin valotaidetta on taide, jossa valo, tai sen puuttuminen, saa tän taiteen tapahtuman aikaseks. Valohan sinänsä on aineeton. Ei se ole mittää. Ja jos valotaidetta on se, missä valo saa sen taiteen tapahtuman aikaiseksi, niin kuvataidetta on silloin se, missä kuva saa sen tapahtuman aikaiseksi ja nykytaidetta on sitten taas se, missä nykyisyys, tai tämä hetki, saa sen tapahtumaan. Valo toimi mulle niinku tämmöisenä olemattomuuden ja muutoksen, aineettoman konkretian ilmentäjänä, jota kautta se nykytaiteen mekanismi sitten oli itelle helppo ymmärtää.

Jere Suontausta

Bloom V ja Bloom IV
2025

Jere Suontausta – 16.7 Million Shades of Fabricated Reality – 2025 (mikroskooppikuvia led-polttimoista)

Ei-kenenkään-taidemaalla

Kaija Kaitavuori

Arkielämässä on suhteellisen helppoa erottaa toisistaan taide ja ei-taide. Jos haluamme nähdä taidetta, tiedämme mihin suunnata katseemme tai kulkumme. Toisaalta suurin osa asioista ympärillämme selvästi ei kuulu taiteen pariin. Ongelmat alkavat, kun haluaa tarkasti määritellä taiteen ja tarkentaa katsetta käsitteen reuna-alueille. Onko tämäkin taidetta, entä tuo? No tämä ainakaan ei! No onpas!

Ei ole koskaan ollut mahdollista määritellä taide aukottomasti ja pysyvästi. Monet ovat yrittäneet, ja tavallaan taide-filosofian olemassaolon tarkoitus on jatkuvasti yrittää, ja jatkuvasti epäonnistua, mutta yrittää kuitenkin. Määritelmiä on esteettisiä, formaaleja, sosiologisia, institutionaalisia, systeemisiä... Mutta mikään niistä ei ole aukoton. Viimeistään taiteen tekijät haastavat jokaisen määritelmäyrityksen ja osoittavat sen pitämättömäksi. Siitä huolimatta ’taide’ jatkaa olemassa-olnaan.

Kun seisoo jossain taidemantereen keskellä, olo on vakaa: Taiteen reuna-alueet ovat kaukana näköpiiristä eikä kiperiä olemassaolon kysymyksiä tarvitse pohtia, voi vaan täysin siemauksin nauttia siitä itsestään, taiteesta. Epämääräisen, amebamaisen taideolion reuna-alueet sen sijaan ovat hankalampia – ja myös kiinnostavampia. Siellä tapahtuu: Asioita liukuu rajan yli sisään ja ulos, ja rajavyöhyke vaihtaa paikkaa. (1) Jossain käydään koviakin kamppailuja, joiden tuloksena uusia alueita liitetään mukaan; (2) yhtäällä tunkeilijoita torjutaan (3) ja toisaalla vastaanhangoitteijoita käännytetään ja jopa pakkoliitetään (4) taiteen valtakuntaan. Joskus tuntuu siltä, että taide valtaa loputtomasti alaa ja imee sisäänsä kaiken eteen tulevan. (5)

(1) Esimerkiksi impressionismi, joka aluksi torjuttiin rajan ulkopuolelle, on liikkunut tukevasti vakaalle taidemaalle.

(2) Installaatiolle eivät museoiden ovet aluksi auenneet, kunnes parin skandaalinkäryisen näyttelyn voimin tie taideinstituutioihin raivattiin auki.

(3) Duchampin ehdottama esinetaide aluksi torjuttiin täysin ja kirjaimellisesti jätettiin näyttelyn ulkopuolelle.

(4) Katutaide ja graffiti ovat pyrkineet torjumaan taideinstituution syleilyä, mutta ainakin osin päätyneet sen sisään.

(5) Jopa ns. outsider-taide ei enää nimensä mukaisesti ole selkeästi out vaan yhä enemmän in.

Taiteen määrittymiseen vaikuttaa sekä aika että paikka; sekä historia että maantiede. Kun näkökulmaksi otetaan maapallon laajuisesti ihmisten rakentama kulttuurinen maailma, länsimainen moderni autonomisuuteen pyrkivä ja kaikesta muusta erkaantunut taide näyttäytyy varsin erikoisena ja yksittäisenä poikkeamana valtavirrassa. Muualla ja muinoin taide on sotkeutunut kaikenlaiseen muuhun elämään. Tämän ajan globaalissa taidekeskustelussa erilaiset taidekäsitteet törmäävät ja joutuvat muuttumaan; mannerlaatat kohtaavat ja reuna-alueilla ryskyy.

Pohdin näitä osin rajujakin kohtaamisia Museomagiaa-tekstissä, joka tarkastelee yhden alun perin rituaaliesineeksi tehdyn jumalhahmoisen veistoksen muuttumista keräilyesineeksi, taideteokseksi ja etnografiseksi objektiksi. (6) Totean siinä, että kaikki tulkintakehykset ovat uskomusjärjestelmiä, joita pidetään yllä yhteisöllisesti, ja että esineiden status tai luokka määräytyy näiden uskomusjärjestelmien sisällä. Taide tai museo yhtä lailla kuin jokin uskonto perustuvat jaettuun ymmärrykseen ja uskoon, joka säätelee sitä, miten esineisiin ja tekoihin suhtaudutaan ja mitä ne merkitsevät. Teksti on luettavissa Pekilon Valvomo-tilassa seinätekstinä. Käsillä olevan teeman kannalta varsin osuvaa on se, että kuraattorin valinnan johdosta teksti on itsekin siirtynyt kategoriasta toiseen: tutkimusartikkelista taideteokseksi ja osaksi näyttelyä.

Monet meistä Mäntän kanssakuraattoreista olemme tarkentaneet katseen näille raja-alueille. Osansa tässä on tämän annuaalin (7) kuratointijärjestelyillä. Alun perin Kuvataideviikkojen ainoaksi kuraattoriksi valittu Krister Gråhn on jakanut vastuuta ja antanut mahdollisuuden erilaisille reuna-alueille saada jalansijaa tapahtumassa kutsumalla rinnalleen muita. Tätä on ilmassa. Myös viimeisin Kasselin Documenta oli kuratoitu jakamalla valtaa. Indonesialainen taiteilija-kuraattori-ryhmä ruangrupa kutsui mukaan viisi taiteilijaa tai kollektiivia, jotka puolestaan kutsuivat omat valintansa. Näin sisältö

(6) “Museomagiaa: Kulttiesineestä museo-objektiksi... ja takaisin”.

Teoksessa Marginaaleista museoon, toim. Anna Rastas & Leila Koivunen, Tampere: Vastapaino. 2021, 194–217.

(7) Jos jokavuotinen Mäntän kuvataideviikot haluaisi profiloitua lukuisien vuorovuosina tapahtuvien taidebiennaalien sarjaan, se voisi nimetä itsensä Mäntän Annuaaliksi.

laajeni lumipallomenetelmällä pääkuraattorien veto-oikeuden ulottumattomiin. Kasselissa kaikki muutkin järjestelyt, mukaan lukien budjetti, alistettiin yhteiselle päätöksenteolle. Tuollainen täysin läpikulkeva suora demokratia asettaa prosesseille eri luokan haasteet ja vaatii myös paljon aikaa, eikä Kuvataideviikot alkuideaa lukuun ottamatta mennyt näin pitkälle, mutta sisältö – eli taiteen ilmenemismuodot – varmasti laajeni ja monipuolistui. (Aiheesta lisää Kristerin tekstissä tässä julkaisussa.)

Oma huomioni kohdentuu ”ehkä-taiteen” liikkuvaan ja muuntuvaan harmaaseen vyöhykkeeseen taidemantereen reunoilla sekä siihen dynamiikkaan, jolla asioita siilautuu sisään ja ulos. Tällä alueella on kulkenut tutkimusmatkailijoita ennenkin. Näitä pioneereja on koottu Nettiarkistoon selattavaksi Pekilossa (katso linkkilista tässä julkaisussa sivuilta 136-144). Olen lisäksi kutsunut mukaan ihmisiä niin rajan sisä- kuin ulkopuolelta. He ovat kanssatutkijoita, joiden kanssa kartoitamme taiteen rajavyöhykettä ja asetamme sen koetukselle. (8) Emme kysy Mitä taide on? vaan Miten, missä ja milloin taide on?

Mikä/mitä-kysymykset ovat harhaanjohtavia, sillä niiden vastausyrityksistä syntyy illuusio jostain ääriviivoin rajatusta, pysyvästä esinemäisestä kokonaisuudesta. Oikeasti kyseessä on prosessi ja monien toimijoiden muokkaama muuttuva kokonaisuus. ’Taiteisuus’ ei ole esineen ominaisuus vaan sopimuksenvarainen todellisuus. Koska asiat siirtyvät taiteen pariin ja siitä pois, emme aina voi olla varmoja, mikä kulloinkin on taidetta. Mutta mikä vaan saattaa tulla taiteeksi.

Kysymys Onko tämä taidetta? on yksi johdannainen Mikä-kysymyksestä, sillä siihen vastaaminen edellyttää sen jonkin ’taiteen’ yksimielistä määrittelyä. Lopetetaan Mikä-kysymykset ja siirrytään arvuuttelemaan enemmän. Aprikoidaan, testaillaan ja kysytään sen sijaan: Mitäs jos tämäkin olisi taidetta?

(8) Sosiologi Bruno Latour tutki miten asiat rakentuvat ja pysyvät olemassa ja miten niitä on jatkuvasti pidettävä yllä. Jotkin rakenteet muuttuvat ikään kuin itsestään selviksi ja niistä tulee näkymättömiä mustia laatikoita, joita ei havaita mutta joiden rakenne ja rakentuneisuus tulee näkyviin, kun niitä koetellaan.

Ingresin viulu – yleisö kokoontunut kuuntelemaan Jaakko Rustaniuksen esitelmää Pekilon vanhaan valvomoon.

Kuvataideviikoille toteutetut toimintamuodot:

Mänttä taideteoksena haastaa mänttävilppulalaiset tarkastelemaan omaa elämäänsä taiteena. Kuka tahansa voi osallistua ja rajata annettujen ohjeiden mukaan jonkin osan arjestaan taiteeksi. Miten elämä muuttuu, millaisia oivalluksia syntyy? Osallistujien toteutuksia kerätään Facebook-ryhmään ja jaetaan myös kuvataideviikkojen ja Taidekaupungin somekanavilla. Samoilta kanavilta löytyvät ohjeet osallistumiseen. Innoituksena voi käyttää Pekilon Tapion saliin koottua Nettiarkistoa, johon on kerätty esimerkkejä taiteilijoiden projekteista, joissa erilaiset arjen toimet ovat muuttuneet taiteeksi. Kokonaisuudesta muodostuu kesän aikana kollektiivinen taideteos, Mänttä taideteoksena.

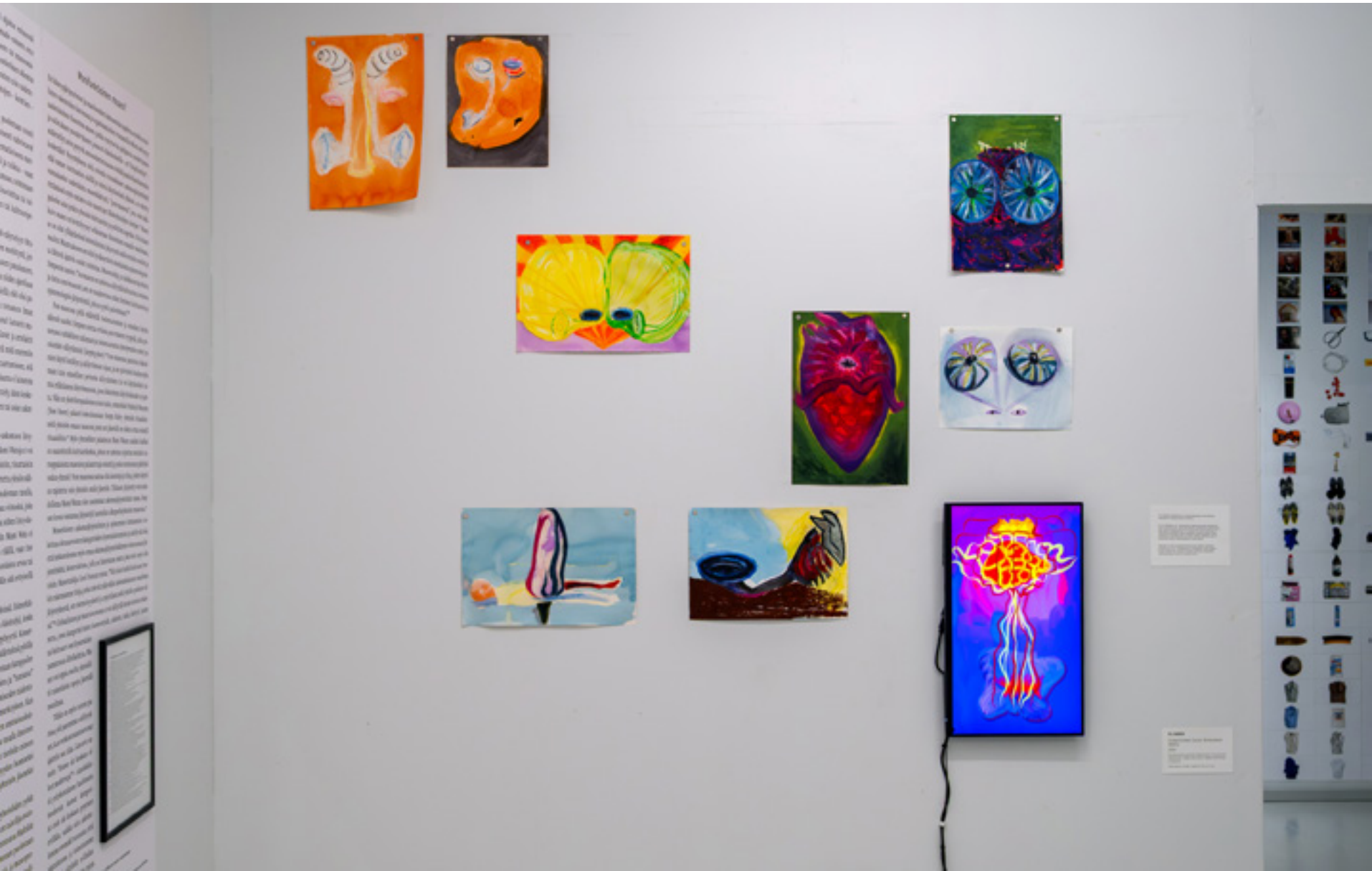
Violon d’Ingres / Ingresin viulu kutsuu mukaan taiteilijoita, joilla on taiteen lisäksi jokin toinen aktiivinen toiminta-alue. Ranskalainen uusklassismin ajan maalari Jean-Auguste-Dominique Ingres oli paitsi kuuluisa maalari myös taitava viulisti. Etenkin uransa alkuvaiheessa hän jopa elätti itsensä soittamalla, ja harrastus jatkui myös myöhemmin taiteilijan elämässä. Sanonta Ingresin viulu on jäänyt kuvaamaan sekä rakasta harrastusta tai intohimoa että muuten päätoimen ohella korkealle kehitettyä aktiivista taitoa. Tähän osioon kutsutaan taiteilijoita tuomaan kuvataideviikoille tuon toisen (ammatti)taitonsa – soittamaan omaa Ingresin viuluaan – näyttelyn kehykseen ja keskustelemaan siitä, miten he näkevät eri alueiden aktiviteettinsa suhteutuvan toisiinsa.

**Ingresin viulu – Eeva-Mari Haikalan ohjaamia
Kehollisia harjoituksia Pekilon vanhassa valvomossa.**

Krister Gråhn – Kaija Kaitavuoren Museomagiaa – 2025 – (readymade / julkaistu alunperin: Marginaaleista museoihin, Vastapaino, 2021)

Ingresin viulu – Pia Lindmanin aistinalisissa (subsensorial, aistin-alinen) hoitosessioissa syntyneitä teoksia.

Taidesoppaa! Keskustelua taiteesta ja tarjoilua Pekilon vanhassa valvomossa.

...Mä rakastan...

Mä rakastan taiteen sanallistamista ja siitä höpöttelyä. Silti vierastan sitä, että kaikki taide olis pakko sanallistaa. Välillä kyllästyy siihen jauhamiseen, mitä ite sit kuitenkin vaan tekisin päivät pitkät, jos olis mahdollista. Että ristiriitaa on.

Sitä vannoo sen nimeen, että kyllä se konsepti riittää ja konteksti täydentää, vaikka vaatii sitä kuvaa siihen taiteeseen ja kauneutta ja estetiikkaa. Että mun mielestä taide voi ja saa olla myös pelkästään kaunista. Mut kyl mä myönnän, et ainakin mulle osa teoksista jää täysin ja tyystin tyhjäksi ilman sanallisia selityksiä. Ja mitä käsitteellisempi teos, niin sitä enemmän kaipaan sitä taitoa ja rentoutta siinä jäljessä tai tuotoksessa. Mitä jää jäljelle siitä visuaalisuudesta ja kuvasta, mikä ihan siihen kuvataide -yhdyssanaankin on ympätty, jos ei taito tai visuaalisuus täyty, mitä ihailla? Toki se voi näyttäytyä monella lailla. Taitoa on esim. myös karsiminen ja yksinkertaistaminen. Ja voihan se nykytaide syntyä pelkästään siitäkin, että teoksessa on historiallinen jatkumo tai viittaukset kohillaan.

Mut ehkä ennen kaikkea, kaikkea ei tartte ymmärtää. Jotkut rakastaa suuresti esim. käsitetaiteeks määrittelemistä. Että käsitetaide on sitä, kun ei ittekkää oikein ymmärrä. Ei selittämättömyys ja ymmärtämättömyys tai vaikeatajuisuus oo jollain lailla niin kuin se taiteen laadun määre. Että vaadin kuvaa ja vaadin puhetta ja pitää olla niitä omia henkisiä lukkoja, että voi olla sitte niinku jotain, mitä availa.

Heikki Marila

**Kaksoset
2024**

**Kukat CXVIII (118.)
2021**

**Kukat CXXXVIII (138.)
2021**

Heikki Marila – Kukat CXVIII (118.) – 2021 / Kukat CXXXVIII (138.) – 2021

Matias Karsikas – Oli koti perhoselle – 2025

Matias Karsikkaan kukkia ja Erkki Saarilehdon toteemi.

Erkki Saarilehdon (1953–2007) – puuveistoksia ja -reliefejä – 1989–2004

Ja sit se ikuisesti toistuva kysymys siinä teoksen äärellä: ”Mitä taiteilija tässä on ajatellu?” Jotenkin mä toivoisin, et se kysymys kääntyis niin päin, et mitä mä – tai sä – tässä teoksen äärellä ajattelen. Et taiteen kokemisessa se katsoja uskaltais pohtia – tai ehkä ennemminkin niinku arvostaa – niitä omia tunteitaan ja sitä hämmennystään tai oivallustaan, mitä se taide synnyttää. Ei mua lähtökohtasesti – tai ainakaa ekana - kiinnosta kauheasti kuulla siitä, mitä taiteilija on ajatellut. Onhan se ilmaissut jo ne ajatuksensa taiteen keinoin ja sillä sit mennää. Ei jatkuvasti voi taiteilijaltakaan vaatia, et kerro vähä lisää. Tietty, jos en yhtään ymmärrä, niin sittenhän se on ihan oiva pointti ja lisä ja lähtökohta se taiteilijan näkemys, mut kyl se katsojan näkemys on tärkeämpi.

Pohdintoja oli myös siitä, että voiko taiteella puhua suoraan, ja saako taiteella puhua suoraan? Ja mitä se suoraan puhuminen ylipäättään on? Kyllähän jotenkin se vastaus löytyi sitte myös sieltä lapsen kautta. Tai siis, jos ajatellaan sitä, että miten se lapsi oppii? Millä lapsi ajattelee ennen kuin lapsella on sanoja, joilla ajatella? Ennen kuin lapsi sanallistaa ajatuksia, niin kyllähän niitä ajatuksia on. Mutta ne rakentuu silloin tuntoaistin ja näköaistin ja sen semmoisten kokemusten varaan – ei siis sanojen ymmärtämisen kautta tuleviin uusiin mielle yhtymiin. Et silloin on pakko vastaanottaa kaikki viestit tunteella ja näitä yhdistelemällä sitten pystyy tekemään erilaisia päätelmiä sanoitta, mistä se oppi sitten syntyy. Kai tästä kyvystä jotain jää jäljelle aikuisellekin?

Matias Karsikas

Vasemmalta oikealle:

Valo ei väistä – se tihkuu kaiken läpi / Kukka, joka kuiskasi ”nyt”

Katkennut, ei kuollut / Kasvaa kieroön, mutta kasvaa

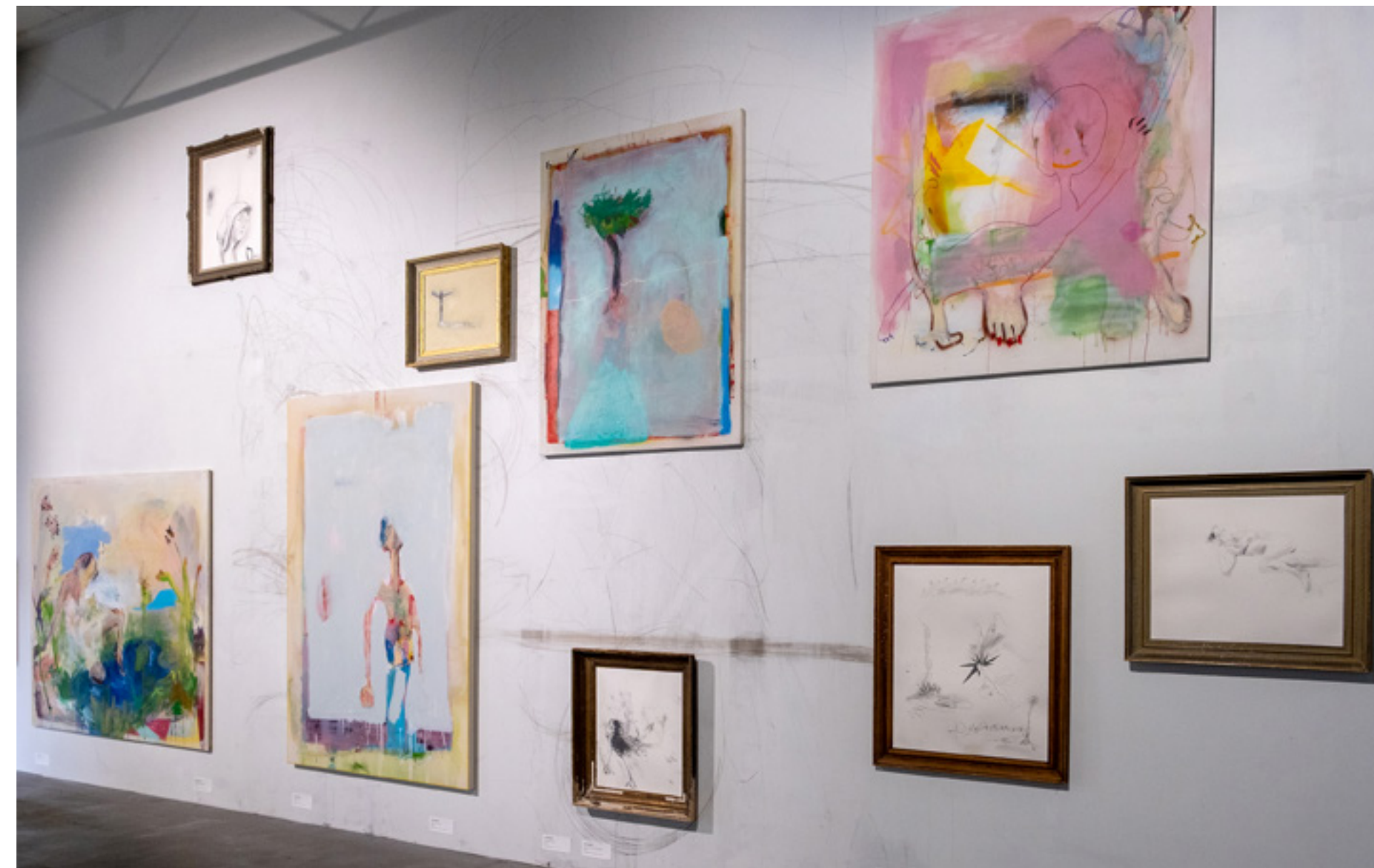
Kukinta vastoin määräystä / Simuloitu kukinta (kuvassa ylhäällä)

Kasvualusta myrkytetty (kuvassa alhaalla) / Tihkuu elämää – hyönteiset lähtivät

2025

Teemu Mäenpää – Paino sanalla polvi – 2025

Teemu Mäenpään maalauksia ja piirustuksia.

Mä pitkään, tosi pitkään, ajattelin ite, että mä ajattelen vaan pelkillä sanoilla. Et mulle se ajattelu oli niin kun jotenkin hyvin vahvasti pelkkää ajatusten ja tunteiden sanottamista. Kutsuin sitä ajatteluks, et pidin yksinpuheluita pääni sisällä tai höpöttelin koiralle lenkillä metsässä. Nyt oon ehkä tajunnut, niin koko ajanhan mä ajattelen myös kaikilla havainnoilla, mutta ne sanat jotenkin oli saanut niin vahvan ylivallan. Kyllä kylmä on tunne, eikä sitä tunnetta kuvaava sana.

Taide mulle on ehkä jotain, joka siis palaa takaisin tähän oppimisen ja hahmottamisen aikaan, jolloin ei vielä sanoja ollut. Ja taide on ehkä jotain, jolla muodostetaan niitä metaforia ja ajatuskuvioita eri aistien tuottamien havaintojen välille. Se, että taiteeseen liittyy sitten jälkikäteen sanallistaminen ja tutkimusta ja vastaavaa, on sitten ehkä se, joka tekee taiteesta selkeämmin kommunikaatiota ja yhteiskunnallisesti vaikuttavampaa – yksinpuheluita väheksymättä. Että miten suoraa se kommunikointi sitten voi olla? Tottakai sanat sitten liittyvät taiteeseen myös lähtemättömästi, et niistä tulee ihan taiteen materiaalia, mutta sanat eivät ole edellytys sille, että taide toteutuisi.

Anni Löppönen

Teoksia sarjoista:
Kuin muuttuva uni / Sanoilla ei ole kasvoja
Kirjoituksia kaupungista / Muistan nähneeni unta
Taikapiiri – Katkelmia / Näen huoneesta unta
Minun tulee ikävä sinua / Tytär / Wiljam

2012–2025

Salonkiripustus Anni Löppösen valokuvista Pekilon ensimmäisen kerroksen päädyssä.

Taide, aktivismi ja hyppy tuntemattomaan

Laura Gustafsson

En ole koskaan ollut varsinainen aktivisti, mutta vegaaniksi ryhdyin vuonna 1998. Kamppailu epäoikeudenmukaisuutta vastaan, kokipa sitä ihminen tai toinen eläin, on kaiken toimeliaisuuteni, myös luovan työni, merkittävin vaikutin. Kysyn itseltäni usein, kannattaisiko mieluummin tehdä jotain muuta kuin taidetta. Edistäisinkö oikeudenmukaisuutta paremmin suuntaamalla energiani muualle?

Itselleni eräs taiteen tärkeimmistä lähtökohdista on itsenäisyys niin pitkälle kuin se keskinäisriippuvuuksiin perustuvassa elonkehässä on mahdollista. Taide ei silti ole arvoneutraalia tai epäpoliittista. Se edustaa ja väkisinkin edistää joitain arvoja – joko yleisesti hyväksyttyjä tai marginaalisempia – mutta nähdäkseni taide muuttuu joksikin muuksi, kun se alkaa kertoa, mitä tai miten vastaanottajan pitäisi ajatella. Aktivismilla puolestaan on aina pyrkimys. Aktivistisella toiminnalla halutaan muuttaa vallitsevaa asiointilaa, ja ensimmäinen askel on usein mielipiteisiin vaikuttaminen.

Taiteen ja propagandan tai mainonnan ero on intentiossa. Propaganda ja mainonta mahdollistavat vain yhden tulkinnan. Taide avautuu tulkintojen avaruuteen.

Propagandan maine on huono, siihen liitetään ajatus epätosien, usein kärjekkäiden väitteiden juurruttamisesta massojen mieliin, aivopesu. Propagandan sivistyneempi kaksoissisar on valistaminen. Onkin kiinnostavaa, mitä asioita pidetään niin yleispätevinä tai ilmeisinä totuuksina, että niistä kertominen mielletään enemmän valistamiseksi kuin propagoimiseksi.

Eläinoikeusaktivismiin keskeinen sanoma on, että kaikilla eläimillä on itseisarvo, ja perusoikeuksien, kuten oikeuden elämään, fyysiseen koskemattomuuteen ja vapauteen, pitäisi ulottua toisenlajisiin eläimiin. Täten eläinoikeusajattelu ottaa radikaalisti kantaa oman lajimme vapauksiin – tai ehkä paremminkin etuoikeuksiin.

Väite, että ihmisillä ei ole oikeutta vangita, tappaa, parittaa tai muutoinkaan kajota muiden eläinten kehoihin, horjuttaa kulttuurissamme vallitsevan ideologian perimmäistä totuutta. Yhteiskuntamme tai ainakin sitä hallitseva talousjärjestelmä

pohjaa siihen, että kaikki materiaallinen, toisin sanoen kaikki, mikä on ”luontoa”, mukaan lukien eläinruumiit (myös ihmisten ruumiit, esim. globaalin etelän työläiset), on hyödynnettäväksi sopivaa resurssimassaa. Eläinten riistämisen perustelu taloudellisuudella ja hyödyllisyydellä ikään kuin irtikytkee sen etiikasta. Eläinoikeusajattelu palauttaa järjestelyn moraalisen arvioinnin piiriin ja kyseenalaistaa talouden ensisijaisuuden arvojemme määrittäjänä.

Taide sopii kuohuttavien, häiritsevien ja kiistanalaisten aiheiden käsittelyyn erinomaisesti, sillä sen kautta on mahdollista hahmottaa niiden moniulotteisuus. Taide saattaa myös olla normatiivisuuteen suuntaavaa uskontoa ja objektiivisuuteen pyrkivää filosofiaa kiinnostavampi alusta moraalisten kysymysten pureksimiseen. Mutta millainen pari taide on valistamiseen (tai näkökulmasta riippuen, propagandaan) pyrkivälle aktivismille?

Eläinoikeusakatemia on 2024 perustettu järjestö, joka edistää toisenlajisten eläinten yhteiskunnallista asemaa nostamalla esiin eläimiä koskevaa tieteelliset kriteerit täyttävää tutkimusta. Järjestö ajaa missiotaan kunnioittaen journalistisia periaatteita. Toisin kuin journalismissa, kansalaisjärjestöillä on julkilausuttu arvomaailma. Kansalaisjärjestöt ovat valistus- tai propagandatyössään siis läpinäkyviä, ne paljastavat näkökannan, johon yleisöään suostuttelevat.

Taide voi läimäistä kasvoille, tirpaista oikein kunnolla päin pläsiä, mutta suostutellessaan, tai rumasti sanottuna manipuloidessaan, se muuttuu epätaiteeksi. Eläinoikeusakatemian teoskokonaisuutta suunnitellessa oli selvää, etteivät teokset voi rakentua ulkojohtaisista faktoista, tieteellisistä tosiasioista, vaan niiden piti nousta sisäisestä totuudesta.

Eläinsuru, suru tuotantoeläinten kärsimyksestä, kumppanieläimen menettämisestä tai sukupuuttoon kuolevien lajien katoamisesta, tuntui teemalta, jota voi lähestyä kokemuksellisesti mutta johon saa kytkettyä myös tutkimuksellisen näkökulman: Eläinoikeusakatemian puheenjohtaja, eläin- ja ympäristöetiikan dosentti Elisa Aaltola ja hallituksen jäsen, ympäristöteologian dosentti Panu Pihkala ovat tutkineet aihetta työssään vuosia.

Eläinoikeusakatemia – Surutyö (videoessee, ääniteos ja performanssi) – 2025 – Still-kuva videoesseeestä

Teosten muodot valikoituivat intuitiivisesti ja käytännöllisyydestä inspiroituen. Eläinoikeusakatemiaan toinen taidevastaava, tanssitaiteilija Matilda Aaltonen sanoi menevänsä itkemään lihatiskille. Ideasta kehittyi Surunvalittelu-performanssi. Itse halusin rakentaa meille varattuun siiloon ääni-installaation. Koska aikaa oli rajatusti, pyysin säveltäjä Tuomas Hautalaa kehrittelemään tammikuussa julkaistun Maitotyttö-audiodraamamme teemoja. Äänisuunnittelija Johanna Sulalampi toi Surun talo -installaatioon mukaan tilaa kiertävän, vasikkaansa etsivän lehmän. Juuri Eläinoikeusakatemiaan toimintaan liittynyt Matias Hernesniemi kertoi hallitsevansa elokuvan teon. Taitoa hyödynnettiin Surunarvoinen-videoesseeessä, jonka käsikirjoitin ja ohjasin.

Surutyön teokset ovat ammatteihinsa koulutettujen taiteilijoiden toteuttamat ja niiden ratkaisut on tehty taiteellisen integriteetin ohjaamin perustein. Yhtä kaikki ne on tehty Eläinoikeusakatemiaan, ei itsenäisesti toimivien taiteilijoiden, nimissä. Se vaikuttaa väkisinkin teosten vastaanottoon, tulkintaan ja jopa siihen, pidetäänkö niitä taiteena lainkaan. Se johtaa myös kysymyksiin tekijyydestä. Mikä on esimerkiksi minun tekijyyteni ääni-installaatiossa: en pannut yhtäkään nuottia kohdalleen, laulanut ensimmäistäkään ääntä, en edes kytenyt piuhoja paikoilleen. En tehnyt muuta kuin halusin surevien lehmä-äitien kuoron soimaan tilassa. Entä millaiseen asemaan järjestön nimissä toimiminen asettaa yksittäiset taiteilijat? Onko roolimme tekijän sijaan toteuttaja? Vaikuttaako osallisuutemme oma sitoutumisemme Eläinoikeusakatemiaan arvoihin? Muutummeko taiteilijoista aktivisteiksi ja entä jos joku ei sellaista positiota tahdo ottaa?

Tekijyyden kysymykset lienevät kiinnostavimpia tekijöille itselleen, ne kuuluvat taiteen sisäiseen keskusteluun. Suurempi yleisö ottaa teokset vastaan – arkailen sanan käyttöä, mutta: puhtaammin teoksina. Etenkin suuressa ryhmänäyttelyssä teokset ovat yleisölle sitä, miltä ne näyttävät. Siksikin halusimme minimoida kontekstualisoinnin ja teosten selittelyn. Niiden on riitettävä itsessään.

Aktivismi viittaa sanana toimintaan. Sananmukaisesti aktivistisin Surutyön teoksista on Matilda Aaltosen ja Arvo Jean-Michael Ärligin performanssi, esitys, akti, jonka he toteuttivat ensi kerran Mäntän S-Marketin lihakylmiöillä 14.6.2025 pahaa-aavistamattomien kuluttajien keskellä. Kyseessä on huolella valmisteltu, harjoiteltu ja koreografioitu score, jonka teosluonne täydellistyy julkisessa tilassa: Surunvalittelun jännite on rakennettu epämukavuudelle, jopa konfliktille, jonka mahdollisuudelle esiintyjät altistavat itsensä. Se tekee teoksesta jo lähtökohtaisesti statementin,

kannanoton. Tietynlaisessa suoruudessaan, dynaamisuudessaan ja esitysteon korostamisessa juuri performanssi onkin aktivismin tarpeisiin kenties parhaiten soveltuva taiteen keino.

Taide on vahvimillaan kun se ei selitä. Kirjailijana tämä on itselleni jatkuva ongelma. Miten luoda teos sanoilla siten, että se näyttää, ei selitä – antaa tulkinnan laventua, ei supista sitä? Kirjallisilta ansioiltaan korkeatasoinen kantaaottava proosa ei ole helppo laji: näkemyksellisyyteen kallistuminen romuttaa pohjaa itseisarvoiselta taideteokselta ja päinvastoin. Pohdin toistuvasti, miten sanon jotakin sanomatta sitä ja miten teen sen siten, etten syyllisty manipulointiin. Ja onko jo tämä ajatus itsessään todiste prosessin epäonnistumisesta.

Surutyön teoksissa sain työskennellä kuvan ja (välillisesti) musiikin kanssa. Se oli ilahduttavaa, mutta samalla minua vaivaa se, että vaikka sanoillakin kommunikointi on tuhoon tuomittu hanke, on se silti vähän varmempaa ja eksaktimpaa kuin muodot, jotka ohittavat kielen muurin: äänet, rytmi, värit, kompositio. Tunnelma. Minua jollain tavalla huolettaa jättää teos pelkkään teoksisuuteensa, ”vain” taiteeksi – ikään kuin olisi muita vaihtoehtoja.

Aktivismi on luonteeltaan strategista, sen onnistumista ja kannattavuutta on hankalaa, muttei kuitenkaan mahdotonta arvioida. Taiteen yhdistäminen aktivistiseen järjestötoimintaan on riski. Taide purkaa, sekoittaa, häiritsee. Se saattaa myös koskettaa, liikuttaa, suututtaa. Mutta koskaan se ei valista. Eläinoikeusakatemia otti riskin. Aika ei näytä, kannattiko se. Taiteen kaltaiset riskit eivät kannata tai ole kannattamattomia. Taide ei koskaan kannata. Ikinä se ei ole järkevää. Siksi sitä on tehtävä. Tarvitsemme hallitsematonta. Tarvitsemme hyppyjä tuntemattomaan. Vain niiden kautta voimme nähdä jotain, mitä ei vielä ole.

Eläinoikeusakatemia – Surutyö (videoessee, ääniteos ja performanssi) – 2025 – Still-kuva videoesseeestä

Eläinoikeusakatemia – Surutyö (videoessee, ääniteos ja performanssi) – 2025 – Still-kuva videoesseestä

...No, sitten...

Kun tän Eln kautta jotenkin onnistui määrittämään ittellensä – taas – että mitä se taide sitten on, niin piti ruveta määrittämään oikeastaan, että missä sitä taidetta sitten tulee olemaan tässä näyttelyssä? Asia, mikä itselle on ollut aina... Ja etenkin, vaikka kaikenlaista galleriatoimintaa on pyörittänyt, ja on ollut mukana erilaisessa näyttelytoiminnassa hyvinkin aktiivisesti, museossa töissä ja sen semmoisissa esittämiskäytännöissä mukana, niin mitä kauemmin on tehnyt, ja mitä kauemmin sitä kenttää seurannut tai vaihtoehtoista nykytaiteenpaikkaa yrittänyt koluta, niin... niin sitä tyhjemmältä ja turhemmalta ne tuntuu, ne instituutiot, kaikki fasiliteetit ja rakennukset ja rakennetut tarinat ja semmoset tavat taiteen ympärillä. Ja sitä ei oikeastaan ehkä niin kun tajunnut aiemmin. On vaan yrittänyt miettiä, että missä, miten pääsisi tästä valkoisen kuution ajatuksesta ja näistä taiteen esittämiseen tarkoitetuista tiloista eroon. Että: kuinka taide vois vaan niinku olla? Kuinka vois olla sitomatta taidetta tiettyyn tilaan tai tilanteeseen. Paikkasidonnaisuus ja tilasidonnaisuus on sillai eri asioita – tai joku näyttelykonteksti, mikä se sitten taas on?

Tommi Toija

Pahapoika

2025

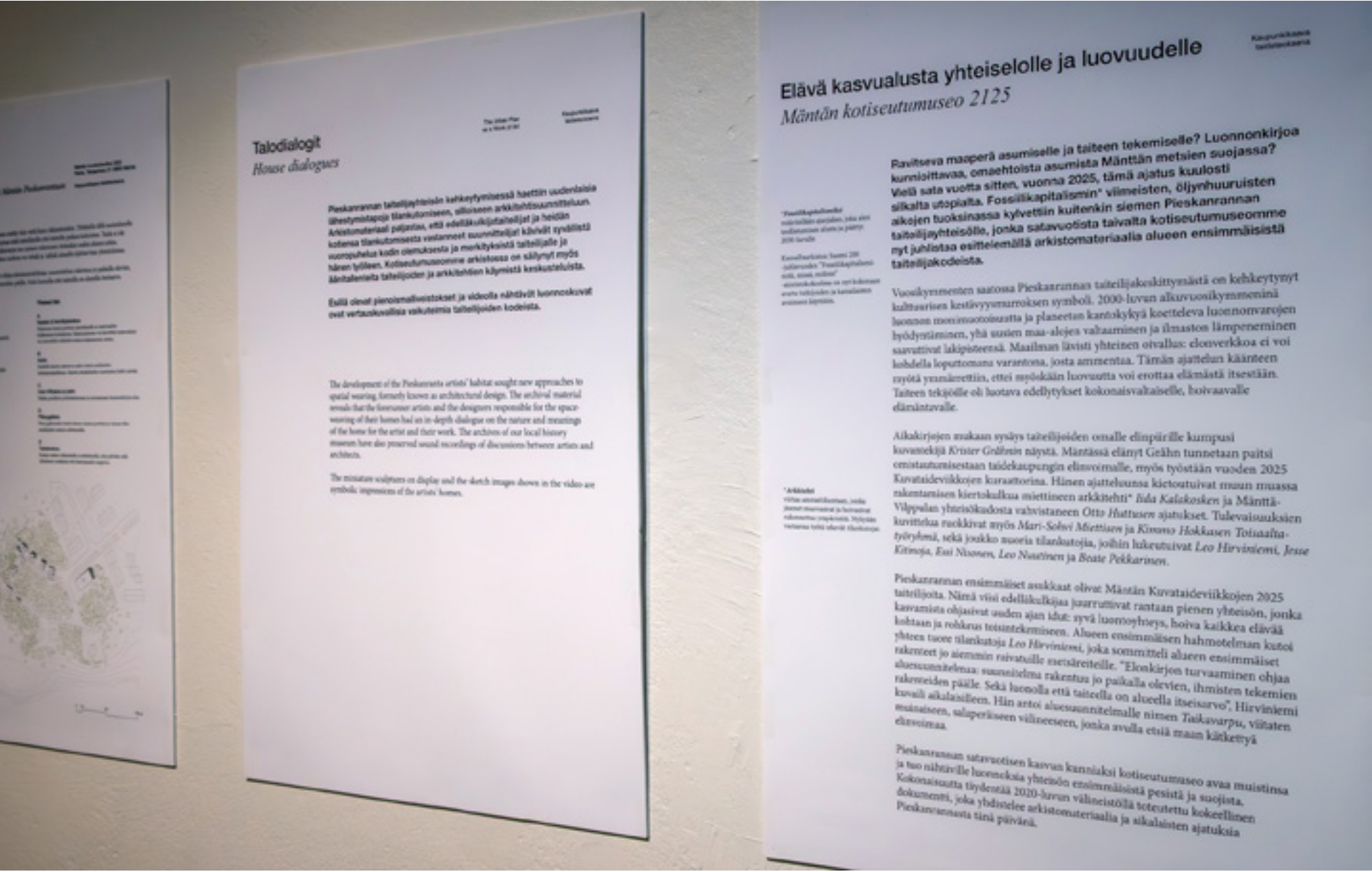
Jos puhutaan sitten nyt Pekilosta, kun mietti sitä muutosta, Pekilon muutosta, mitä se on kokenut kaikkien näiden vuosien aikana. Oon käynyt siellä katsomassa näyttelyitä yli 20 vuotta. Turhaksi jäänestä tehdashallista ja hallista, josta kaikki rahanarvonen oli viety, se on muuttunut ja se on ruvennut muistuttamaan aina vaan enemmän ja enemmän valkoista kuutiota. Viitteet entiseen toimintaan on riisuttu kaikki tai typistetty tehdasrakennuksen piirteitä. Valkoisia seiniä ja pieniä loosseja ja gallerioita gallerioiden sisään on lisätty. Ihan vaan sen takia, että sitten voisi jossain kohta huomioväreillä jälleen vaihtaa asiat niin, että tämä ei olekaan nyt enää valkoinen kuutiomaa... huomaatko, täällä valkoisen kuution sisällä on vihreä seinä! Ja sitten sitä kautta olla jo jotenkin poikkeuksellinen ja tehdä valkoisesta kuutiosta irtaantumista... No, joka tapauksessa...

Pekilo on vanha tehdasrakennus. Ja niin kun lukemattomat muut näyttelytilat ja kulttuurilaitokset Suomessa, nekin on vanhoja tehdasrakennuksia. Vanha tehdasrakennushan on nykytaidenäyttelytilan synonyymi tässä maassa. Tuota... tuotanto... tuotanto kun loppuu, niin taide astuu tilalle. Ja mitäpä muutakaan sitä epäonnistuneen bisneksen päälle voisi laittaa kuin kulttuuria. Kulttuuri on sitä yhteiskunnan muutosta. Ja siinä kohtaa, vaikka se taide yrittää murtautua pois vakiintuneista esitystiloista niin taiteella tuntuu olevan semmoinen tapa, että se itse muuttaa omat esitystilansa taiteen esitystiloiksi ja lopulta valkoiseksi kuutioiksi ja näin ollen se niin kun eriyttää itse itsensä ja haluaa liittyä siihen samaan taiteen esittämiskäytäntöjen länsimaiseen jatkumoon ja tapaan, millä taidetta on totuttu esittämään.

Kaupunkikaava Taideteoksena
(kanssakuraattorit Otto Huttunen ja Iida Kalakoski)

Mari-Sohvi Miettinen, Leo Hirviniemi, Kimmo Hokkanen
Jesse Kitinoja, Essi Nisonen, Leo Nuutinen, Beate Pekkarinen

Talodialogit
2025

Talodialogit loi tulevaisuusvision Mäntän kotiseutumuseon näyttelystä vuonna 2025.

Omat kodit suunniteltiin Kastehelmi Korpjaakolle, Teemu Saloselle, Timo Heinolle, Ramina Habibollahille ja Timo Wrightille.

Taikavarpu - Mäntän Pieskanrannan tulevaisuus - asuinalue, jossa omaehtoista asumista toteutetaan luonnon kanssa.

Kotiseutumuseon arkistoista koottiin dokumentti asuinalueen syntyhetkistä.

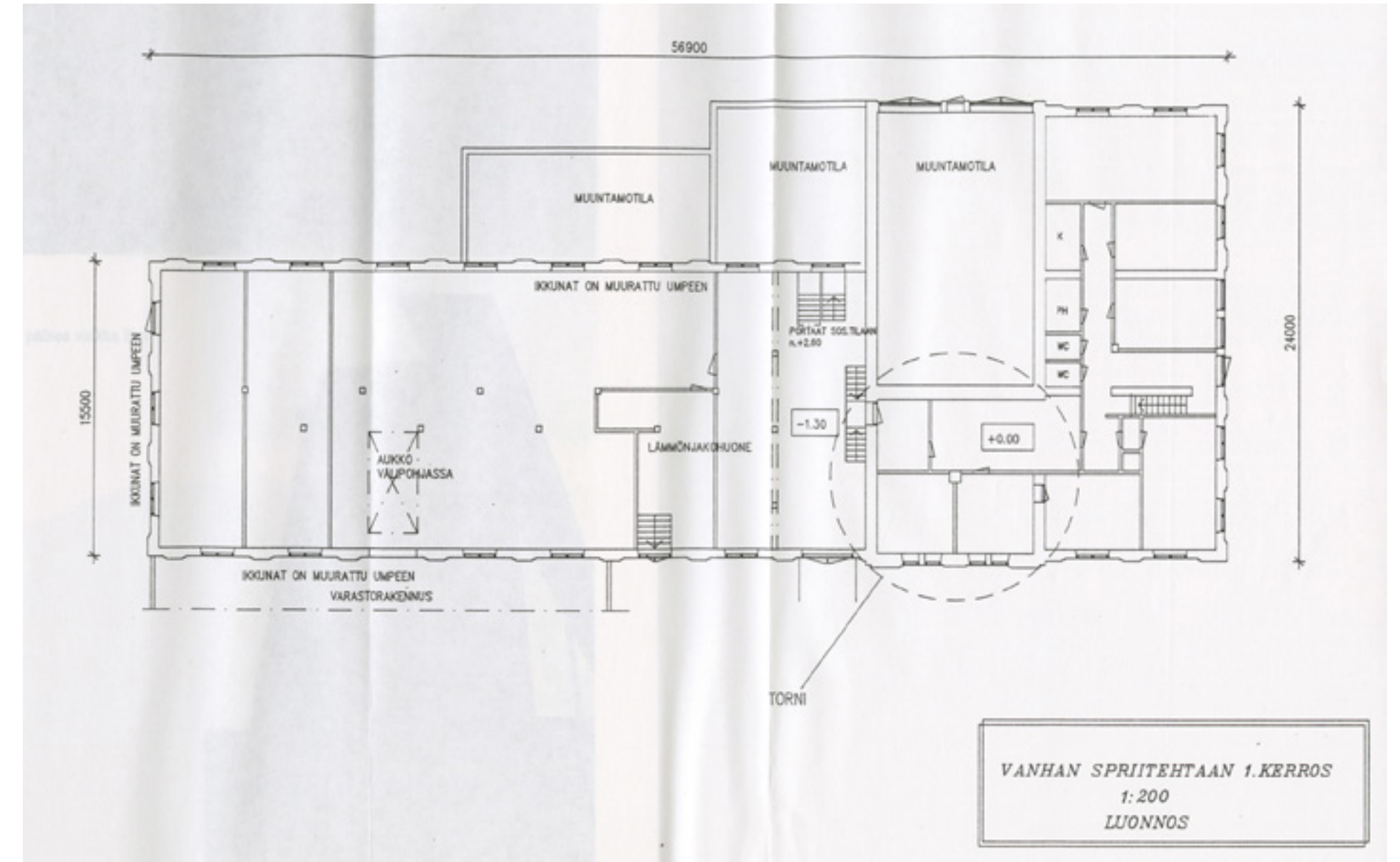

Taiteellisen työskennelyn ja toiminnan mahdollistava taidekeskus on asuinalueen sydän.

Tää sama ajatus tulee noista purkotalotaidenäyttelyistä vähän toisessa muodossa. Pakko mainita toi purkutaide. Niin miksi vasta sitten, jos talo... jos rakennus on ollut osana yhteiskuntaa ja sitten se päätetään purkaa. Niin, miksi vasta sitten taide astuu mukaan kuvioihin? Toiminta loppuu eikä tiloilla ole enää käyttötarkoitusta. Se on poistettu jo. Se on joku jäännös, joka tullaan tuhoamaan ja näin ollen se on yhteiskunnan ulkopuolella. Niihin sitä taidetta sitten vapaasti saa toteuttaa. Että kun on jo irtautunu arjesta eikä kuulu yhteisöön, että siinä vaiheessa sitten ajatellaan, että täällä on otollinen kenttä taiteelle ja vapaudelle ja sit taidetta voi tehdä johonkin tämmöiseen yhteiskunnan epäpaikkaan. Miks vasta silloin jotenkin taiteellinen vapaus saa muka loistaa, kun se on irrallaan eikä enää osa tätä kaikkea?

Näissä häiritsee jotenkin se, että siinä missä vanha tehdasrakennus muuttuu ja eriyttää itsensä yhteiskunnasta ja arjesta muuttamalla valkoiseksi kuutioksi, niin purkotalotaide on taiteen esitystila, mikä ei koskaan jotenkin ole yhteiskuntaan kuulunutkaan eli kumpikaan eivät ole tavallaan osa tätä kaikkea elämää tässä. Kaikenlaisia tämmöisiä yrityksiä siellä, täällä, tuolla järjestää näyttelyitä oon tehty, mutta ne on jäänyt aina jotenkin sillä lailla vajaiks. Mistä helvetistä sen sitten löytäis sen tilan, missä taide voisi vaan olla. Eikä edes olla, vaan kuulua.

Mullahan oli suurisuuntaisia haaveita, että taidetta tapahtuu siellä täällä ja tuolla, ympäri Mänttää ja että me teemme valtavia Mänttää ja paikallisuutta ja kuvataidetta yhdistäviä projekteja. Mutta pelkkä Pekilo on jo niin valtava tilana, että siihen meni kaikki energia ja olis tarvinnut toiset vastaavat ajat ja voimat. Kaks vuotta on ihan liian lyhyt aika tämmöistä haaveiden toteuttelua varten ja fasilitetit – tai ainakin suostuttelun, lahjonnan, puhumisen, houkuttelun, kerjäämisen ja perusteluiden lahjat – pitäisi olla paljon suuremmat mitä mulla on. Niin, niin, näin ei sitten käynyt. Mutta, jotenkin Pekilon kohdalla mä haluan... mä halusin kaivaa sieltä... no, ensinnäkin mä halusin korostaa sitä sen valkoista kuutiota ja että miten se on muuttunut semmoiseksi. Mut sit mä halusin kaivaa sieltä ehkä menneitä purkamalla erilaisia rakenteita. Ei siis palauttaa sitä entiseen, vaan tuoda esille jotenki se, että tässä ollaan instituutioksi muututtu ja rankasti, ja että lopulta se rakennus määrittää tosi paljon sitä, millaista taidetta siellä on esitetty tai tullaan esittämään.

Pohjapiirustus Mäntän vanhan spriitehtaan ensimmäisestä kerroksesta – ote kuntokartoituksesta vuodelta 1995.

Riimit olalle!

Iida Kalakoski ja Riina Sirén

Vanha talo charmikas
on monin tavoin oikukas,
sen remontointi muistuttaa
itse elämäämme.
Jos kaiken kanssa pingottaa,
ilottomiks’ jäämme.

Mitä syntyy, kun kaksi rakennussuojelijaa saa tilaisuuden kirjoittaa itselleen tärkeistä aiheista aivan uudenvuodenlaulekseen näyttämölle, kesäiseen nykytaidetahtumaan? Tietenkin haluamme puhua rakennusperinnöstä, koska meille se on, kuten tekstimme aloittavasta lorustakin voi päätellä, aivan keskeistä ja vähintään yhtä moniulotteista kuin elämä itse.

Kehyksistä keskiöön

Vaikka arkkitehtuuri ja rakennusperintö eivät aiemmin ole olleet Mäntän kuvataideviikkojen ydinteemana, on rakennetulla ympäristöllä ja rakennusperinnöllä ollut tapahtuman alusta lähtien keskeinen rooli sekä taiteen näyttämönä että Mäntän taidekaupungin imagotekijänä, kuten Serlachius museon arkkitehtuurikilpailun tuloksena toteutettu laajennusosakin (MX_SI, 2012–14) osoittaa.

Mäntän kuvataideviikkojen päänäyttelypaikka on Pekilo Mäntän keskustassa. Entinen tehdaskiinteistö ostettiin vuonna 2001 näyttelyhalliksi. Rakennuksessa valmistettiin 1990-luvun alkuun asti eläinrehua. Arkkitehti Kalle Vartalan suunnittelema rakennus muokattiin arkkitehti Anneli Vehkaniemen suunnitelmien mukaan näyttely- ja tapahtumatilaksi.

Ennen Pekilon hankintaa Kuvataideviikkojen näyttely oli esillä eri tiloissa ympäri Mäntän kaupunkia, esimerkiksi tyhjillään olleessa kerrostalossa sekä entisessä pirtutehtaassa. Pirtutehdas sijaitsee Pekiloa vastapäätä sijaitsevalla teollisuustontilla ja on päässyt huonoon kuntoon.

Tampereen yliopistosta toukokuussa valmistunut arkkitehti Amanda Ikonen teki diplomityönsä pirtutehtaan historiasta, arvoista ja uudiskäyttömahdollisuuksista nimenomaan taiteen tekemisen ja esittämisen paikkana. Ikosen diplomityö pääsi esille myös kuvataideviikkojen ”Kulttuuriympäristö ja rakennussuojelu” -kokonaisuuteen.

Usein näyttelyt ovat mielenkiintoisissa tiloissa, vaikkei rakennuksille välttämättä anneta sen suurempaa puheenvuoroa. Tällä kertaa Mäntän kuvataideviikoilla kuitenkin pohditaan katoavia rakennuksia ja säilyttämisen arvoisia rakennuksia sekä visioidaan uusia. Meille rakennussuojelijoille mahdollisuus oli houkutteleva: tavoittaa uusia yleisöjä rakkaalle rakennusperintökeskustelulle jo valmiiksi kulttuurista kiinnostuneiden taidematkailijoiden keskuudesta.

Lorut kasseihin

Idea kangaskasseille painetuista loruista syntyi yhtäältä halustamme irrottaa meille tutut elementit, sanat, tieteellisen kirjoittamisen traditiosta ja toisaalta sanoittaa tuttuja aiheita meille uudella tavalla.

Päädyimme kirjoittamaan käyttöryiikkaa; tässä tapauksessa loruja, jotka on tehty näyttelyä varten ja jotka muistuttavat vanhojen rakennusten iloista. Loruja syntyi lopulta kolmentyyppisiä: ohjeistavia, erilaisia rakennusperintötyyppejä esitteleviä sekä rakennusperinnön arvoja kuvaavia. Jako asettui siten hieman samantyyppiseksi kuin akateeminen työemme, johon kuuluu opiskelijoiden ohjeistaminen sekä rakennusperinnön ääriä ja arvoja pohtiva tutkimus- ja kirjoitustyö.

Tekstiin painottuvilla teoksilla on riskinä tulla otaksutuiksi muita teoksia selittäviksi. Tämä tuli mieleemme etenkin, kun tiesimme tekstiemme asettuvan taidemaalari Elina Förstin värikylläisten ja ilmaisuvoimaisten maalausten rinnalle. Otimme haasteeksi leikitellä taideteoksisuudella, kuvataideviikkojen EI-teemaa mukaillen. Kangaskasseissa lorut saivat esinemäisen ja arkisen muodon. Teos toteutettiin eräänlaisena sarjatuotantona, mikä kuvaa aikamme tapaa vastata ihmisten tarpeisiin. Kuitenkin, kuin silmäniskuna taidehistorialle kangaskassien vaalea puuvillakangas muistuttaa perinteisten maalausten pellavakangaspohjia. Löysimme vielä painotyöhön paikallisen, pienen toimijan, joten jäimme toteutusta myöten tasapainoilemaan taiteenteon ja sarjatuotannon välimaastoon.

Olemme koonneet tähän antologiaan kaikki 11 rakennusperintölorua, jotka kirjoitimme esiteltäviksi Mäntän kuvataideviikoilla kesällä 2025. Tekstimme tarkastelee lorujen muodostamaa kokonaisuutta kolmen edellä tunnistetun teeman sekä teokselle valitun kangaskassi-formaatin kautta.

Purkamisen vastustamista ja korjausohjeita

Kuin itsestään osa loruistamme alkoi muotoutua ohjeiksi ja neuvoiksi, olemmehan opettajia. Ohjeistavat lorumme ovat jo sellaisenaan käyttöaitetta, helposti mieleen tarttuvia hokemia korjaamisesta ja säilyttämisestä. Yksityiskohtaisten työselostusten sijaan kassilorun rajalliseen mittaan soveltuivat yleisohjeet maltista, suunnitelmallisuudesta ja epätäydellisyyden hyväksymisestä.

Purku on tuhlausta tarpeetonta,
korjauskeinoja löytyy monta.
Eikä ees kannata korjata,
jos talo jo toimii moitteetta.

Moni korjaaja kiireessä tunaroi
ja liialla innolla riipii.
Vaan jos mittaa, piirtää ja puntaroi,
paras ratkaisu mieleen hiipii.

Viisas taloan tarkkailee
ja vaurion uhkia seurailee.
Maltilla tavoittaa
tuloksen parhaan,
kun ennakkoon korjaa
muttei turhaan.

Lorukassit jatkavat elämäänsä arkisina käyttöesineinä ja kuljettavat viestejä mukanaan kauppaan, toimistolle tai kirjastoon. Mutta helposti mieleen tarttuvat lorut voivat myös irrottautua kasseista ja jatkaa elämäänsä ilman fyysistä alustaansa. Yksinkertainen loru ei kärsi siitä, jos sen muistaa hieman väärin. Idea ja rytmi on täsmällistä muotoa tärkeämpää.

Mikä kuuluu rakennusperintöön?

Osa loruistamme pohtii, millaiset rakennukset ovat arvokkaita tai merkityksellisiä. Ne osoittavat, että rakennusperintöä voivat olla muutkin kuin kaikkien tuntemat monumentit. Lorujen esimerkeissä rakennusperintöä ovat hylätty tehdas, lähioitari ja arkisten rakennusten yhdessä muodostama ympäristö.

Ennen tehdas toi meille vaurautta,
se sittemmin suljettiin.
Vaikka seinät nyt huokuvat haurautta
ja ikkunat rikottiin,
edelleen tehdas kyläämme edustaa:
sen tahdomme yhdessä kunnostaa!

Tuossa oli tädillä puoti,
tuossa eno eroaan ruoti,
tuossa Martat kutoivat mattoa,
tuossa kaupunki korjasi kattoa.
Siispä kuuntele pyyntöä naapuruston:
älä pura, on ostari korvaamaton!

Ei yksikään talo yksinään,
vaan miten ne seisoo keskenään,
tekee seudusta rakkaan,
sen tunnelmasta arvokkaan.

Teoksen muoto ja sisältö kannattelevat toisiaan. Kauppakassin kylki on hyvä paikka muistuttaa arkisen rakennusperinnön merkityksistä. Rakennukset eivät ehkä ole alun perin olleet arkkitehtuuria, mutta niistä voi erilaisten merkitysten kautta tulla rakennusperintöä. Kauppakassikaan ei ehkä ole taideteos, mutta voi merkityksellistyä siihen liitettyjen viestien myötä.

Patinan viehätystä

Viimeisen teeman loruille yhteistä ovat rakennusperinnön merkityssisällöt ja tunnelmointi. Niissä pohditaan vanhan talon estetiikka, patinaa ja niiden kautta tapahtuvaa liittymistä sukupolvien ketjuun ja historian jatkumoon. Lorut itsessään kiinnittyvät suulliseen kulttuuriperintöön, jossa tietoa tarinoita, uskomuksia ja perinnetietoutta siirretään seuraaville sukupolville riimien ja lorujen välityksellä.

Patina sen näyttää,
voi vanhaa edelleen käyttää.
Ja jos näemme vaivaa vähän
jää talo jälkeemme tähän.

Vaikka maali varisee
ja permantokin narisee,
talo muistoja tallentaa
ja jatkaa yhteistä tarinaa.

Talo saa kuiskia historiaa
ja hehkua ajan patinaa.
Siis ihaile pintoja vanhenneita,
naarmuja, koloja, painanteita.

Epilogi: aktivismi

Kangaskassi ei ole vain arkinen käyttöesine vaan myös itseilmaisun muoto. Niiden kylkiin on painettu design-brändien logoja ja urheiluseurojen nimiä mutta myös poliittisia viestejä. Kangaskassi on edullinen ja näkyvä mainospaikka aatteille ja ideoille. Kassi itsessään on formaattina melko vakioitu ja eleetön, mutta se täydentyy visuaaliseksi kokonaisuudeksi yhdessä kantajansa olemuksen ja asuvalintojen kanssa.

Kuvataideviikkojen EI-teemaan kytkeydyimme kangaskassien ja lorujen ei-taideteoksisella luonteella. Kokonaisuuden näyttelynaikainen olomuoto on meille toissijaista näyttelyn jälkeiseen verrattuna. Me toivomme rakennussuojelun ilosanomaa välittävien kassiemme löytävän tiensä tiedostavien rakennussuojelijoiden olille ja jalkautuvan siten maakuntiin ja maailman metropoleihin. Ehkä radikaalimummolla on pian omansa?

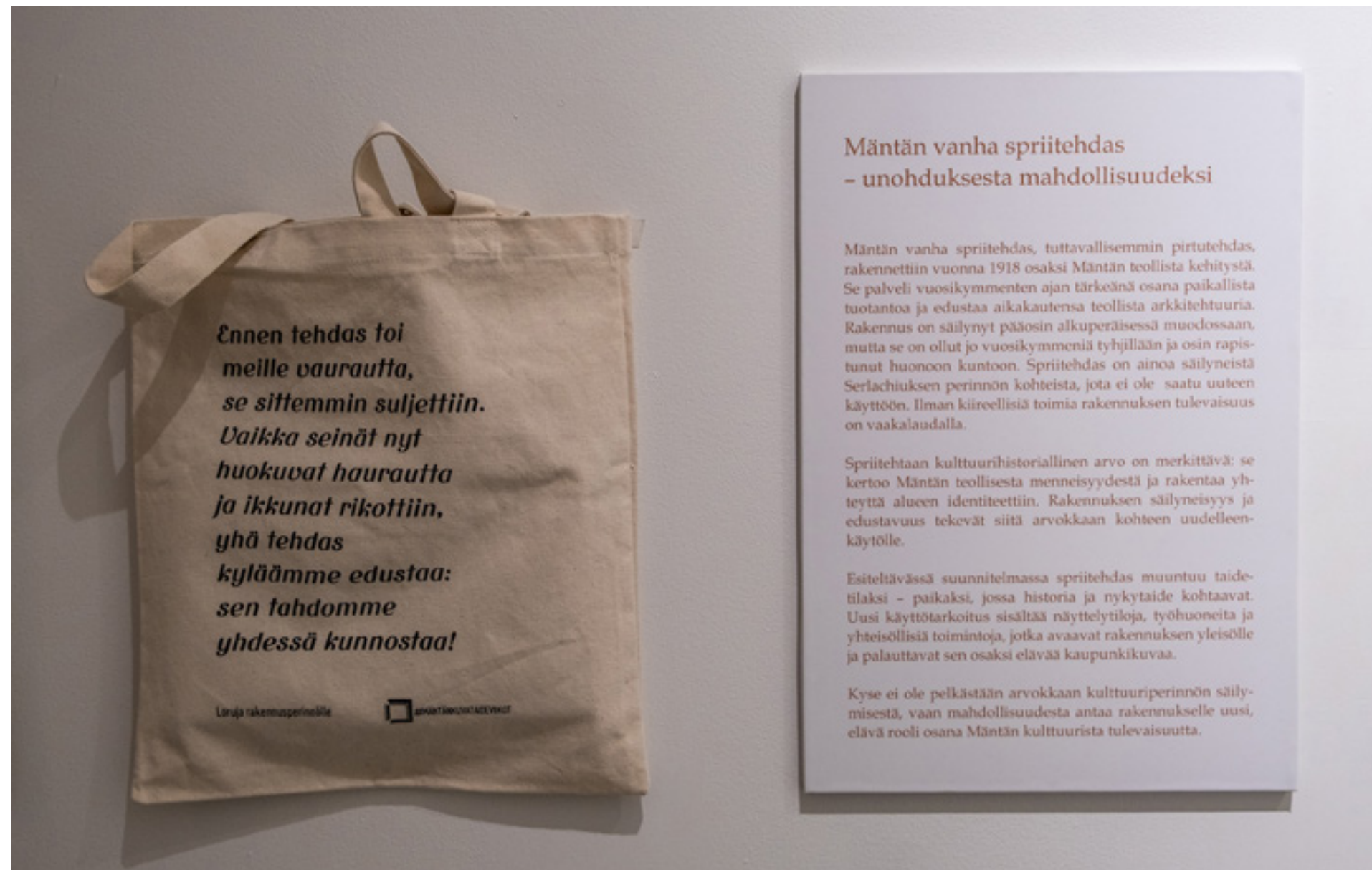
Mummo joskus aikoinaan
oli radikaali,
hän marssi rauhaa maailmaan
ja Verkatehdast’ vaali.
Edelleen hän mielellään
purkamiseen puuttuu.
Suree sydänverellään
ja tuhlailusta suuttuu.

Mäntän kuvataideviikoilla kulttuuriympäristöä käsitellään nykytaiteena ja rakennussuojelu nähdään nykytaidetekona.

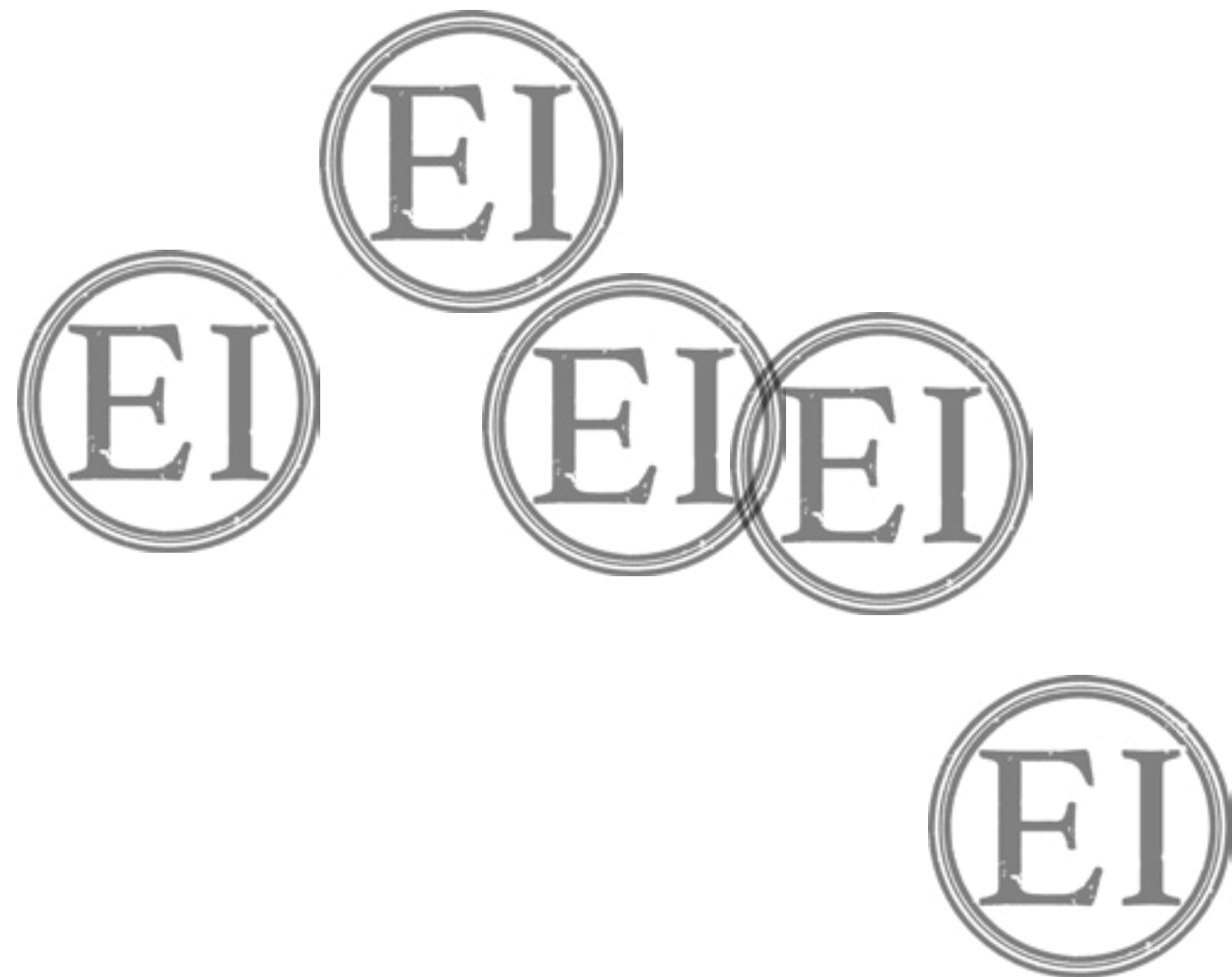
Elina Försti – Keltainen lato – 2025

Iida Kalakoski ja Riina Sirén – Loruja Rakennusperinnölle – 2025

Amanda Ikonen – Mäntän vanhan Spriitehtaan muutossuunnitelma – 2025 (diplomityö – Tampereen yliopisto)

...Niin yllättäen, yhtäkkiä...

Kun niitä on metsästellyt niitä yhteiskunnan kohtia ja välejä missä taide voisi esiintyä, korutaide antoi tähän vastauksen kehollisuutensa kautta. Ja samoin se osittain vastaa siihen kysymykseen, miten konteksti luo teoksen. Ja siihen, että kenen tekemä taide on taidetta ja missä ja milloin se taiteen tapahtuma syntyy ja kenen vallassa se on.

Eli korutaide niin kun on mun mielestä – ja erityisesti valkoisia kuutioita jos pohtii – niin siitä lähtökohtaisesti hyvin mielenkiintoisen tekee jo se, että korutaiteilija tekee taideteoksen omista lähtökohdistaan ja taideteos syntyy viestimään niitä asioita, mitä se viestii omalla olemuksellaan, mutta siihen taideteoksen ja taiteilijan väliin jää aina se kolmas tuntematon tekijä – se näyttelytila, joka on siis tämä ihminen, joka päättää pukea sen teoksen päällensä. Ja näin ollen tästä korutaiteen esitystilasta tulee sen henkilön sosiaaliset ympäristöt, se kaikki se missä se tyyppi liikkuu. Ja vielä, vielä tota... Korutaiteilijat joutuvat antautumaan siihen, että he eivät tiedä, missä heidän teoksiaan esitetään, toisin kun galleriaesityksissä saati museonäyttelyissä. Se teoksen elämä ei tosiaankaan ole taiteilijan käsissä.

Ja teoshan muuttuu. Se on ihan eri asia, kenen rintapielessä ja milloin ja missä roikkuu vaikkapa rauhanmerkki tai Suomen leijona. Niin et se värityy aina se teos sen ihmisen mukaan, kuka sitä korua pitää, ja se viestii siihen lähiympäristöön erilaisia asioita. Sillä päästään niin ku, sillä päästään tosi kauas tästä valkoisesta kuutiosta selkeästi.

Benedict Haener – Sugar free peach necklace – 2024 – yksityiskohta (murskatut timantit, lasi, hartsi)

Lisa Walker – Pendant – 2018 – yksityiskohta (vaahvomuovi, swarovski kristallit)

Korutaide ei myöskään kuulu mun mielestä museoon tai galleriaan, vaan pitäis pitää erossa sieltä, vaikka toistuvasti olen sitä mukana viemässä erilaisiin museoihin ja gallerioihin ja biennaaleihin ja triennaaleihin.

Korutaide ei myöskään kuulu tähän nykytaiteen kontekstiin. Eiku siis kenttään. Siis siinä mielessä, että sillä on aivan erilaiset historialliset ja sosiaaliset lähtökohdat, koristautuminen, meriitti, kaikki nämä muut, erillä tavalla mitä nykytaiteessa. Se ei sillä lailla oo mitenkään sidoksissa pelkästään mihinkään elitistiseen länsimaiseen jatkumoon ja rakennettuun toimintaympäristöön vaan se ihan globaalisti läpäsee niinku kaikki mantereet ja kulttuurit ja ajat. Ihminen on ikuisesti tykänny ripustella itseensä kaikenlaisia killuttimia ja huomiomerkkejä ja korostaa ja viestiä itsestään erilaisin keinoin.

Korulla ei myöskään oo minkäänlaista yhteiskuntaluokkaa, vaikka tokihan se näyttäytyy erilaisena luokasta riippuen. Kruununjalokivet ja anarkia-pinssit on silti ihan sitä samaa. Se, että koru ei kuulu nykytaiteeseen tarkoittaa mulle siis sitä, että se on näistä kaikista nykytaiteen säännöistä vapaa. Sillä on mahdollisuudet vaikka ja mihin. Se ei tarkoita sitä, ettei se toimintamekanismeiltaan, sisällöllisesti, laadullisesti, ilmaisuvoimansa puolesta tai yhtään millään muullakaan lailla olisi nykytaidetta. Taiten ja tietten tehtyä.

Nanna Melland

**Ave Maria
2008**

yksityiskohta
(elektroformatut ja pronssiin valetut ehkäisykierukat)

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseumin kokoelmat, Trondheim, Norja

Hansel Tai – Baroque Pearl Pierced – 2024 (lävistetty Barokkihelmi)

Vivi Touloumidi – "vom Abzeichen zum Auszeichnen" – 2021 (nimi suomeksi: merkistä palkintoon)

Nykytaide on ruvennut irtaantumaan ja levittäytymään näistä perinteisistä ja klassisista taiteen tekniikoista hyvin pitkälle monellakin tapaa jo aikoja sitten. Oikeastaan avautunut aivan kaikelle ja joka suuntaan. Mutta se on johtanut siihen, että ihmiset tavallaan...

Kun puhutaan nykytaiteesta, niin nykytaide voi olla ihan mitä vaan. Ihmisillä ei ole sitä odotusta tai oletusta enää, että mitä se nykytaide on. Ei mittää mielikuvaa, koska se voi olla mitä vaan. Kun taas sitten, jos puhutaan korutaiteista ja koruista, niin ihmisillä on hyvin vahvat ennakko-odotukset ja oletukset ja mielikuvat siitä, mikä on koru. Tässä piilee semmoinen yksi nykytaiteilijoilta puuttuva mahdollisuus, mikä korutaiteilijalla sitte taas on. Korutaiteilija voi pohjata teoksensa hyvin vahvasti tähän ihmisten mielikuvaan ja ennakkoluuloon. Nykytaiteilijan on haastavampi käyttää yleisöään tässä mielessä hyväksi. Nykytaiteilija voi toki tehdä taidetta, joka näyttää nykytaiteelta ja puhua taiteestaan, niin kuin nykytaiteesta puhutaan, mutta, mutta se ei vielä... niinku tavallaan... et sä osaat tehdä asioita, joka näyttää siltä miltä niiden pitää näyttää... se ei oo vielä nerokasta. Koru pystyy kommentoimaan itsensä kanssa jotenkin suoremmin ja selkeämmin ehkä kun nykytaide, koska koru voi viitata tähän yleiseen korun käsitteeseen siinä, missä nykytaide voi viitata vaan tämmöiseen yleiseen vapaaottelutyyliseen – missä kaikki on sallittua – maailmaan.

Maria Nuutinen

**Sarjasta Hienopesu
2024–2025**

yksityiskohta
(puuvillahanskat, tekokynnet)

Jussi Järvinen – Prinssinakit – 2024

Jasmin Matzakow – The Lore of Circe – 2024 – yksityiskohta (kananmunat, lehmän sisälmykset, nokkoset)

Liisbeth Kirss – Grillz "Can I be any more obvious?" – 2025

Lin Cheung – Delayed Reactions – Dismantled Flag – 2017

Ja se, että koru liittyy myös niinku lähtemättömästi kehollisuuteen. Nykytaiteessa esimerkiksi hirveästi tavoitellaan semmoista kehollisuutta ja halutaan murtautua yhden aistin aistimuksesta irti ja kokea ja tuoda nykytaide kaikkien aistien ja halujen ja tilojen koettavaksi. Korutaide tekee tätä samaa, mutta se ei ikinä pääse irti siitä kehollisuudesta. Lähtökohta on niinku eri asia ku itseensä liittäminen tai päälleliimaus tai uusien alueiden valtaaminen. Ja se kehollisuus myös kiinnittää huomion ihmiseen ja ihmisen omaan elämään ja yhteiskuntaan aivan täysin tyystin tosi paljon lähtemättömämmin. Vaikkapa museossa seinällä oleva leipälapio on aivan eri asia kuin kaulaan ripustettu leipälapio. Ja siinä mielessä se, miten koru kommunikoi tai koru viestii, niin se on ehkä lähimpänä sitä taiteella suoraan puhumista.

Mut nyt kuselle. Tämmösiä ajatuskuvioita oli useita ja jonkunlaista hurmosta ja vapaudentunnetakin tuli sen Eln kautta löydettyä... Ja tässä mä sitten oon taas yhteen jumahtaneeseen instituutioon, jonka kotina on vanha tehdasrakennus, rakentamassa nykytaidenäyttelyä kaikkine kultaisine oheistapahtuminee ja brändeineen ja terveysvaikutuksineen.

Wenju Tseng

**Do you have children?: Don't tell me when to score, I decide
2019**

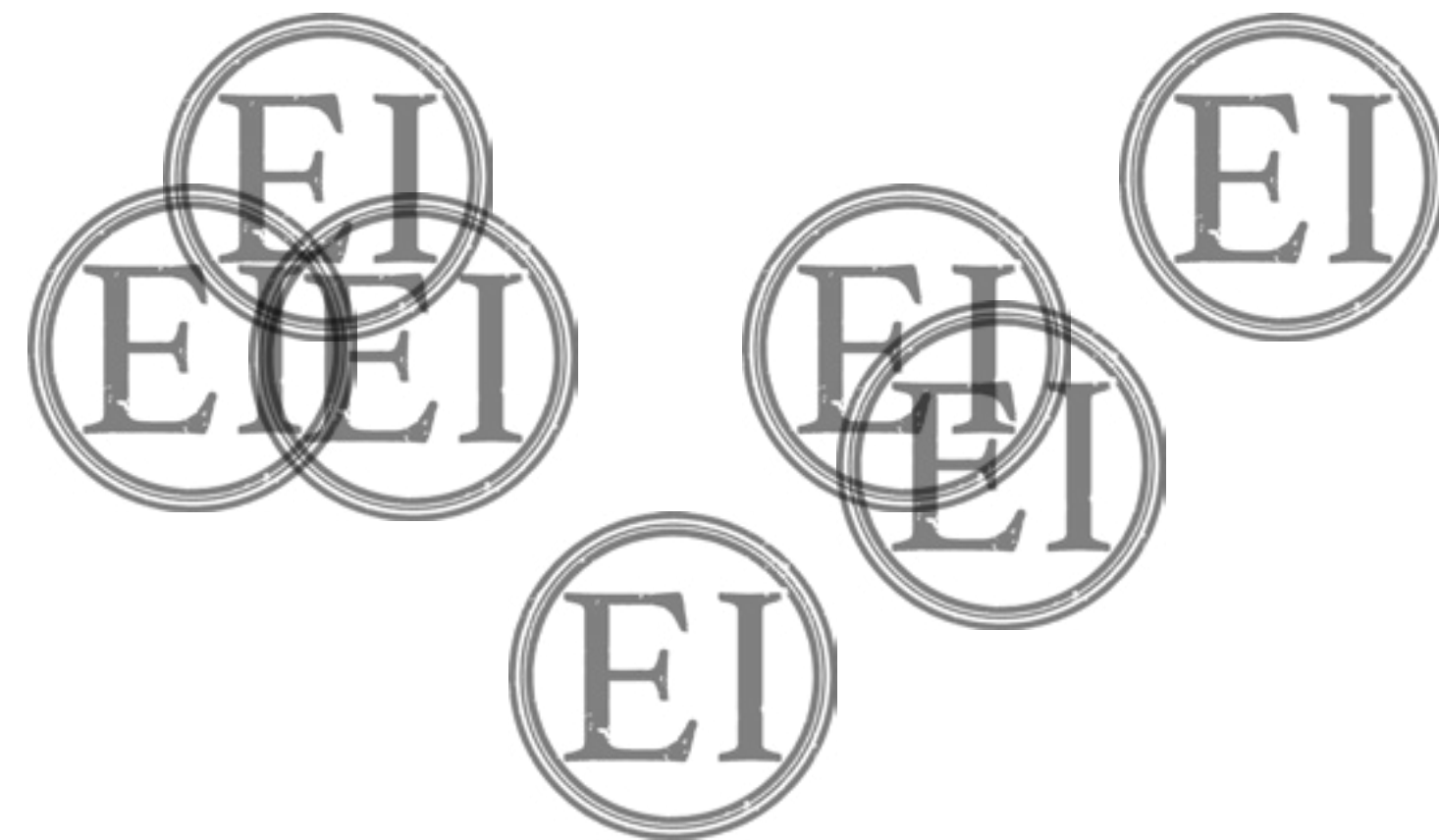
Zhipeng Wang – Identity Ring – 2023 (Kiinalainen tee, Saksalainen kahvi)

Ana Escobar Saavedra – Utopia: passport – 2023 – yksityiskohta (graniitti)

Nadiye – Bodies – 2019 – yksityiskohta | Maecenas Kilta r.y:n kokoelma / Lahden visuaalisten taiteiden museo Malva

...Miten sitten...

Miten sitten päädyin taiteilijana toimimisesta tähän kuratointiin, onkin huomattavasti hankalampi asia kuin noi aiemmat, koska... noi aiemmat mä oon ehkä jo sanallistanut itselleni useampaan kertaan. Mutta tota... jotenki sen avaaminen tuntuu nyt oleelliselta.

Kuratointi ylipäättään oli mulle itselleni hyvin pitkään valtaa. Valtaa valita – valtaa päättää siitä, minkälainen on minun omasta mielestäni hyvä taidenäyttely. Valtaa siitä, mitä taidekenttään kuuluu, kuka tai mikä sieltä on syytä nostaa esille, ja mistä aiheesta kulloinkin olis syytä puhua. Verrattavissa hyvin paljon oman taiteen tekemiseen. Se oli hyvin pitkälle tämmöstä, niinku, oman itseriittoisuuden esille tuomista. Joka sinänsä ei ole paha asia, mutta – nyt, kun huomaan – väistämättä mielenkiinto, mielenkiinnon kohde, tai ehkä se energia mitä jaksaa työhönsä käyttää, on siirtymässä noista henkilökohtaisista taideteoksista aina vaan enemmän ja enemmän muiden taiteen kanssa työskentelyyn, niin ehkä kuratointi on mulle nykyään enemmän taustavoimana tai -piruna toimimista kuin framilla olemista. Tai näen, että sen pitäis näin olla.

Niin no, mä väsyin siihen oman taiteen tekemiseen. Ja tulin siihen tulokseen, että vaikka minun taideteokseni olivatkin omasta mielestäni hyvin relevantteja ja ajankohtaisia ja tärkeitä, niin ne puhuivat vain mun omiin kokemuksiin ja omiin ajatustuksiin pohjaten. Aika yksipuolisesti siis. Sitten, kun mä niitä teoksiani tein ja käänsin ja väänsin, niin tiettenkin olin samaan aikaan hyvin kiinnostunut taiteesta, joka käsitteli jollain lailla samoja aiheita tai samoja elämäntilanteita tai ajatuksia. Olin kiinnostunut samankaltaisuuksista. No, samasta aiheesta tekeviä taiteilijoita ja taideteoksia oli huomattavan paljon, tai ainakin helposti bongasin niitä tai kiinnitin niihin erillä lailla huomiota ja ne jäi erillä lailla mieleen. Ja mä huomasin, etten oo mitenkään erityinen tai ainutlaatuinen. Hienoja taideteoksia ja upeita töitä. Samasta teemasta eri vinkkeleistä ja monipuolisemmin. Ja mä rupesin miettimään sitten sitä, että onko se niin tarpeellista tuoda nää mun henkilökohtaiset näkemykseni tästä samasta aiheesta esille taideteosten muodossa. Entäs, jos keskittyis korostamaan noita jo olemassa olevia teoksia ja taiteilijoita ja käsittelemään omia ajatuksiaan, arkeaan ja elämäänsä taiteen kautta, eikä taidetta tekemällä.

Kalle Lampela – Ei-taiteen lyhyt oppimäärä – 2025 – yksityiskohta (11 x A4 – nro 9.)

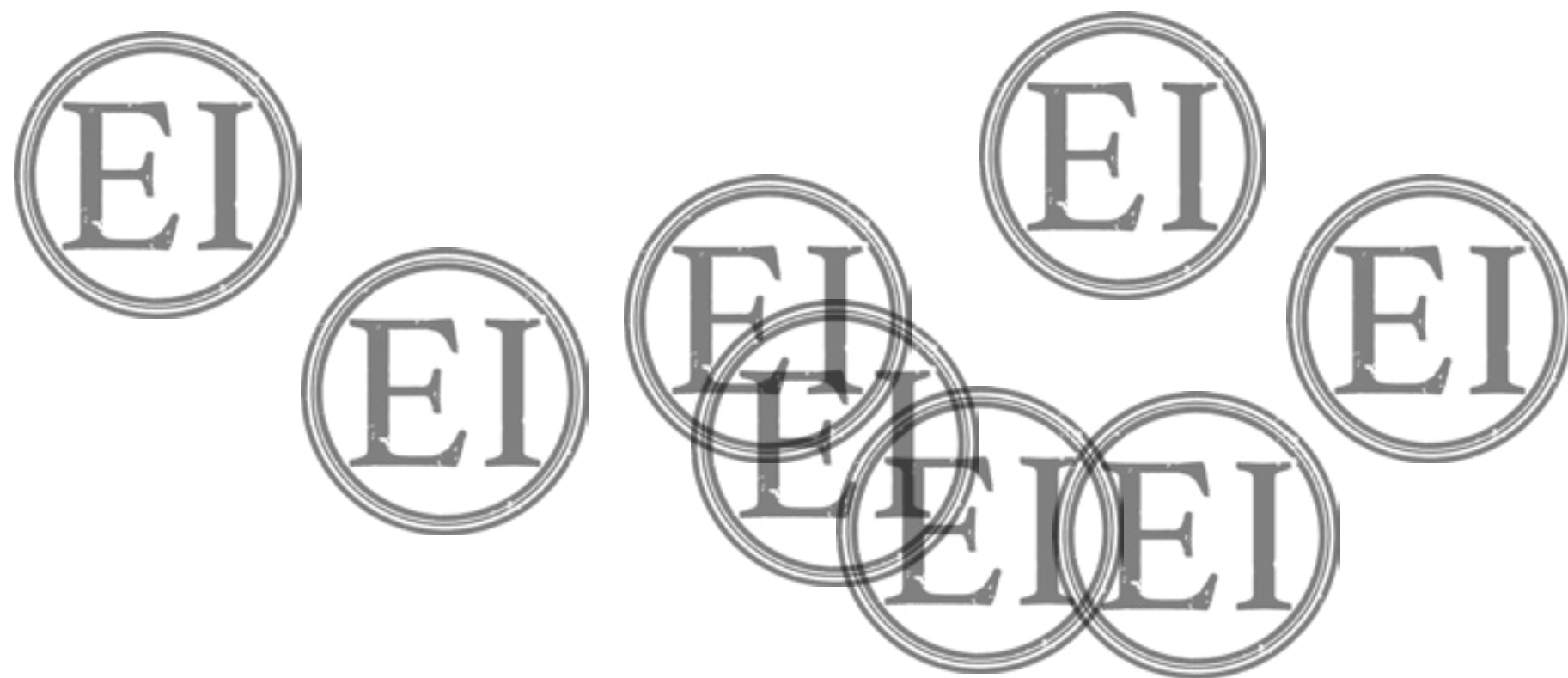
Silti, vaikka olen luopunut ehkä jo täyspäiväisestä kuvataiteilijan toimesta, niin en kokonaan kuitenkaan. Ja tässä samalla mulla ei ole semmoinen olo ollenkaan, että mä oisin millään lailla luopunut taiteilijaidentiteetistäni, koska kuratoidessa se ajatusprosessi kokonaisuudesta on aika lailla sama. Samanlaista puntarointia ja karsimista se on kuin teosten tekeminen. Kuratoidessa vaan se kokemuspohja on tietyllä tapaa laajentunut. Eli mä työskentelen nyt toisten taiteilijoiden ajatusten, ja yleisön ajatusten kanssa, ja siitä yksinpuhelusta mä oon siirtynyt tietynlaiseen dialogiin.

Vaikka tässä yksikseni höpötänkin. Ööö. No, on se dialogi, vaikka se käydäänkin mun oman pääni sisällä.

Kalle Lampela

**Ei-taiteen lyhyt oppimäärä
2025**

**yksityiskohta
(11 x A4 – nro 3.)**

Taiteesta ei-taiteeseen ja leikkiin

Kalle Lampela

Onko taiteen ja arjen välillä ero? Jos, niin onko arki sitten ei-taidetta? Olisiko leikki sellaista toimintaa, joka vapauttaisi meidät tästä vastakkainasettelusta? Mistä silloin on kysymys, kun taiteilija leikkii?

Taide ja arki vastakkain ja toisiinsa kietoutuneina

Arjen ja taiteen välisistä eroista on keskusteltu paljon arjen estetiikan piirissä. Esimerkiksi estetiikan tutkijat **Yuriko Saito** ja **Kevin Melchionne** ovat väittäneet, että arkea tai jokapäiväisyyttä ilmentävä taide ei tarkkaan ottaen esitä arkea tai ole arkista. Melchionne on todennut, että arjen teema ei tee objektista tai käytännöstä arjen osaa. Saiton mukaan taas on paradoksaalista, että niin kauan kuin taide käsitetään jonakin erilaisena kuin päivittäiset askareemme – vaikka taide olisikin tarkoitettu valaisemaan joitakin arkielämämme puolia – se on jo saavuttanut erityisaseman, joka poikkeaa jokapäiväisestä elämästämme. Vaikka teokset pyrkisivät kuinka kieltämään tai kumoamaan taideinstituutiota tapahtumalla arkiympäristössä, teokset toteutuvat silti taidehistoriallisessa kontekstissa eivätkä voi paeta taidemaailmaa.

Taide, jonka tavoitteena oli taiteen ja elämän välisen rajan häivyttäminen ei siis Saiton ja Melchionnen mukaan onnistunut tavoitteessaan, eikä taidemaailman käytäntöjä kritisoi taide ollut enää kumouksellista ja haastavaa, kun se hyväksyttiin taiteeksi. Kun taiteilija viljeli viljaa pellolla, istutti puita tai tarjoili ruokaa taidekeskuksessa, nämä sinänsä arkisilta tuntuvat paikat ja tapahtumat saivat taiteen aseman ja kadottivat Saiton mukaan tässä taiteeksi tulemisen prosessissa arkisuutensa.

Arjen estetiikan keskusteluissa arki merkitsee tavallisia ja toistuvia rutiineja. Arjen ja taiteen välisessä erottelussa taide on siten pääsääntöisesti käsitteellistä nykytaidetta tai vaikeasti saavutettavaa korkeataidetta, joka suo kokijalleen erityisiä, jopa poikkeuksellisia kokemuksia.

Voiko kukaan kuitenkaan varmuudella sanoa, mihin arjen ja taiteen välinen raja vedetään ja mikä on taidetta ja mikä ei?

Kun ajattelemme populaarikulttuurin tuotantoja ja tuotteita taiteena, arjen ja taiteen välinen erottelu alkaa ontua. Televisiossa voi pauhata laadukas sarja samalla kun täytät astianpesukonetta. Taide onkin arjessa.

Eikä performanssi- ja käsitetaiteen historiakaan tue Saiton ja Melchionnen väitteitä. 1960–1970-luvuilla nousi esiin performanssitaiteilijoita, joiden lähtökohtana oli ajatus, että koko elämä kuuluu taiteeseen. Esimerkiksi **Tehching Hsiehn**, **Linda Montanon** ja **Mierle Laderman Ukelesin** teosten äärellä Saiton ja Melchionnen näkemykset lakkaavat vakuuttamasta. Hsieh ja Montano kumosivat tavallisen elämän ja taiteen välistä eroa pitkillä performansseillaan vuosina 1979–1991. Hsieh vietti esimerkiksi vuoden häkissä ja vuoden ulkona New Yorkissa. Luontevana jatkona näille Hsieh ja Montano toteuttivat performanssin nimeltään *Art/Life One Year Performance 1983–1984*. He pysyivät yhdessä vuoden eivätkä he olleet koskaan yksin. He lupautuivat olemaan samassa huoneessa samaan aikaan, kun he olivat sisällä, eivätkä he koskettaisi toisiaan. He olivat sidottuina vyötäröstä 2,4 metrisellä köydellä koko performanssin ajan. Hsieh ja Montano nauhoittivat päivittäisen yhdessäolonsa c-kaseteille, jotka numeroitiin, päivättiin ja sinetöitiin. Yhteisperformanssin jälkeen Montano teki seitsemän vuotta kestävän performanssin, joka perustui rituaaleille ja yksinolemiselle.

Myös Ukeles teki arjesta taidetta. Hän käsitteellisti New Yorkin kunnossapitohenkilöiden toiminnan ja oman kotinsa siivoamisen ja lastensa hoitamisen taiteeksi. Hän kirjoitti kunnossapitotaiteen manifestin (*Manifesto for Maintenance Art*) vuonna 1969 ja toimi sen mukaisesti esimerkiksi pesemällä Wadsworth Atheneumin portaita, kuten kuuluisat valokuvat vuodelta 1973 todistavat. Eikö New Yorkin kunnossapitohenkilöiden arki ja Ukelesin itsensä arki ollut nimenomaan heidän ja hänen arkeaan, siitä huolimatta, että hän kutsui niitä taiteeksi?

Ja vaikka kokeelliset ja kumoukselliset taiteilijat monien mukaan epäonnistuivatkin tavoitteissaan kumota elämän ja taiteen välinen raja, he muuttivat joka tapauksessa peruuttamattomasti taiteen tekemisen tapoja ja vaikuttivat taiteen käsitteelliseen ja käytännölliseen laajenemiseen. 2000-luvun nykytaide on paljossa velkaa 1900-luvun kokeellisille ja kumouksellisille taiteilijoille (eli avantgardisteille ja käsitetaiteilijoille). Aktivistinen taide, yhteisötaide, dokumentaariset valokuvaprojektit, katutaide, tarrataide, monitaide, soveltava taide ja antimainosiskut toteutuvat ihmisten arjessa. Niissä nojataan vahvasti 1960-luvulla tapahtuneeseen taiteen käsitteelliseen muutokseen, jonka myötä kuvataiteilijat alkoivat esittää tiedollisia ja kielellisiä oivalluksiaan ja haastaa perinteisiä todellisuuden kuvauksia ja esteettiseen laatuun luottavaa taidekäsitystä.

Lisäksi taiteen ja arjen välisen rajan hämärtäminen on saanut 2000-luvulla aivan uuden kontekstin akateemisissa tutkimusympäristöissä. Esimerkiksi teatteriohjaaja **Esa Kirkkopelto** on huomauttanut artikkelissaan taiteellisesta tutkimuksesta, että avantgardistisen utopian prosessi on pitempi ja monimutkaisempi kuin epäonnistumista korostavista näkemyksistä voisi olettaa. Avantgardistisista ideoista on siirrytty eteenpäin. Taiteellisen tutkimuksen piirissä ei operoida perinteisissä taiteen puolesta- ja vastaan-asetelmissa, tai taiteen ja elämän välisissä vastakkainasetteluissa. Tutkijataiteilijat ovat onnistuneesti jatkaneet instituutioiden ja perinteisten esityskonventioiden kyseenalaistamista.

Toki silloin kun tavallinen toiminta, kuten vaikkapa siivoaminen, kodittomien auttaminen ja ruoan jakaminen, käsitteellistetään taiteeksi, tavallinen toiminta saa symbolisen lisämerkityksen, jota siivoamisella, kodittomien auttamisella ja ruoan jakamisella ei yleensä ole. Kodittomalle ja nälkäiselle ei ole merkitystä sillä nimitetäänkö avunantoa taiteeksi vai sosiaalityöksi, mutta taiteilijoille ja taidemaailmalle taiteen käsiteellä on väliä. Mainittu lisämerkitys ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että siivoaminen, kodittomien auttaminen ja ruoan jakaminen tapahtuvat kaduilla ja ihmisten todellisessa arjessa. Taide voi siis olla yhtä aikaa taidetta ja arkea, tai olla olematta kumpaakaan – riippuen suhteestamme siihen. Taide voi olla joillekin meistä vaikka ei-taidetta, tai ainakin avata polun kohti ei-taidetta.

Allan Kaprowin taiteellinen tie kohti ei-taidetta

Performanssitaiteilija **Allan Kaprow** kutsui ei-taiteeksi sellaista taiteilijan toimintaa, jota taidemaailma ei voinut tunnistaa taiteeksi. Ei-taide on taiteen vastakohta. Taiteen looginen kielto. Siinä missä anti-taide on tiettyjä taidemalleja vastustavaa tai kyseenalaistavaa taidetta, ei-taide ei ole taidetta lainkaan.

Kaprow tiivistä vuonna 1976 esseessään taiteilijan mahdollisuudet tehdä taidetta ja ei-taidetta. Hänen mukaansa taiteilija saattoi työskennellä:

- 1) tunnistetuilla taiteentekotavoilla ja esittää työnsä tunnistetuissa taidekonteksteissa, kuten maalaukset gallerioissa, runous runokirjoissa, musiikki konserttisaleissa jne.;
- 2) tunnistamattomilla, eli ei-taiteen tavoilla, mutta esittää työnsä tunnistetuissa taidekonteksteissa, kuten pizzeria galleriassa, puhelinluettelo myytynä runoutena jne.;

- 3) tunnistetuilla taiteentekotavoilla, mutta esittää työnsä ei-taiteen konteksteissa, kuten ”Rembrandt silityslautana”, fuuga ilmastointiputkena, sonetti työnhakuilmoituksena, jne.;
- 4) ei-taiteen tavoin, mutta esittää työnsä taiteena ei-taiteen konteksteissa, kuten hahmotustestit psykologian laboratoriossa, eroosiota ehkäisevät pengerrykset kukkuloilla, kirjoituskoneen korjaaminen, roskien kerääminen, jne. (sillä ehdolla, että taidemaailma tietää siitä);
- 5) ei-taiteen tavoin ei-taiteen konteksteissa ja lakata kutsumasta työtään taiteeksi, pitäytyen sen sijaan yksityisessä tietoisuudessa, että joskus työ voi olla myös taidetta.

Vaikka Kaprow ylitti listallaan taiteen ja arjen vastakkainasettelun ja taiteen ja ei-taiteen jyrkän erottelun, hänen listansa paikantui taiteen ja ei-taiteen väliselle rajalle, angloamerikkalaisen estetiikan keskusteluihin, joita käytiin 1960- ja 1970-luvuilla – Kaprowin omina aktiiviaikoina.

Kun erityisen ja tavallisen välinen ero hämärtyi 1960-luvun Yhdysvaltojen nykytaiteessa, filosofi **Arthur C. Danto** alkoi kehitellä teoriaansa taidemaailmasta. Danton mukaan tietynlainen teoreettinen ilmapiiri ja taidehistoriallinen tilanne mahdollistivat esimerkiksi sen, että **Andy Warholin** Brillo-laatikot oli mahdollista mieltää taiteeksi, vaikka laatikoita ei voinutkaan paljain silmin erottaa tavallisista, tavaratalossa myytävistä Brillo-laatikoista. Warhol viittasi teoksellaan kaupallisen tavaratuotannon estetiikkaan ja kritisoi abstraktien ekspressionistien kapeaksi mieltämäänsä taidekäsitystä, joka korosti taiteilijan sisäistä maailmaa. Warhol siis osallistui teoksellaan aikansa taidekeskusteluun ja taiteen käsitteelliseen käänteeseen.

Filosofi **George Dickie** painotti Dantoa enemmän sosiaaliskulttuurisia seikkoja selvittäessään kysymystä, miten jostakin tuli taidetta. Dickien institutionaalisen taideteorian mukaan jokin on taidetta, kun se hyväksytään taiteilijoiden, kuraattoreiden, taideteosten ja yleisön muodostaman sosiaalisen rakennelman – eli taidemaailman – osaksi.

No mikä sitten ei ollut taidetta? Danton mukaan alkuperäinen – mainosgraafikko **David Harvey** suunnittelema – Brillo-laatikko ei ollut taidetta, koska se ei Warholin taiteellisen eleen lailla keskustellut aikansa taidekysymyksistä.

Nykypäivästä katsottuna 1960- ja 1970-luvuilla käytetyt käsitteet ja arvioinnin mittarit perustuivat itsestään selvästi oman

kulttuuripiirin perinteille ja valkoihoisten filosofimpiesten määrittämille kriteereille, kuten vaikkapa juuri korkeataiteen ja kaupallisen suunnittelun väliselle erottelulle. Käsitteet kuten ”taide” tai ”taideteos” eivät olleet neutraaleja, koska ne sisälsivät Eurooppa-keskeisen oletuksen siitä, mikä käy taiteesta.

Myös Kaprowin listan konteksti on länsimaisen taidefilosofian Eurooppa-keskeisessä ilmapiirissä, mutta sen voi tulkita myös karnevalistisena absurdiuden ylistämisenä ja leikkimisenä vakaviksi tarkoitetuilla erotteluilla. Lista itse asiassa saa kysymyksen taiteen ja ei-taiteen välisistä rajoista näyttämään todellisuudesta vieraantuneelta ja sen institutionaaliset ratkaisuyritykset kehämäisiltä ja elitistisiltä.

Jos listaa tulkitaan siirtymisenä taiteesta ei-taiteeseen, siirtyminen oli mahdollista vain taiteilijalle, joka oli valmis leikkimään. Lisäksi 1970-luvun kontekstissa yhtenä edellytyksenä oli, että leikkivä taiteilija tunsi 1900-luvun taiteen vaiheet ja teoreettisfilosofiset keskustelut, ja osasi virittää tekemisensä institutionaalisten teorioiden hallitsemaan kenttään. Taiteen jättäminen oli lopulta varsinaista taidetta, sanan taitoon viittaavassa merkityksessä.

Taiteilijoista taiteilija-leikkijöiksi

Marcel Duchamp ja dadaisit toivat alkujaan huumorin mukaan esteettistä laatua painottavan taiteen kritiikkiin 1910–1920-luvuilla. Myöhemmin, 1950–1960-luvuilla huumoria viljeltiin sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa kun käsite-taide alkoi nostaa päätään. Esimerkiksi **John Baldessari** kritisoi humoristisesti abstraktien ekspressionistien yltiövakavaa ja tiukkapipoista asennoitumista taiteeseen.

Vaikka osassa käsitetaidetta ilmenikin huumoria, leikistä ei ollut kysymys. Kysymys oli pikemmin länsimaisen taide-elämän sisäisistä väännöistä, kuten modernistisen taidekäsityksen uskonkappaleiden kyseenalaistamisesta.

Varhaisten performanssitäiteilijöiden kokeellisissa esityksissä oli sen sijaan leikillisiä aineksia. Esimerkiksi **Bill Gordh** – taiteilijanimeltään **Dead Dog** – käytti kaksi vuotta opetellakseen haukkumaan ilmaisuvoimaisesti. **James Lee Byars** piti puolestaan vaaleanpunaista silkkihäntää puolen vuoden ajan kaikkialla missä hän liikkui. Taidehistorioitsija **Thomas McEvilley** totesi näistä ja monista muista 1960–1970-lukujen valahtoisista performansseista, että niiden

päätöksenteossa ilmeinen päämäärättömyys yhdistyi huolelliseen keskittymiseen ja toteutuksen täsmällisyyteen. Esityksissä ilmeni luovaa innokkuutta, jonka mukaan oli periaatteessa järkevää tehdä elämällään mitä tahansa. Tässä hengessä kaikki vaihtoehdot olivat avoinna. Yksikään vaihtoehto ei ollut toista merkityksellisempi tai merkityksettömämpi.

Allan Kaprow yhdisti leikin ja anti-taiteellisen taiteen hylkäämisen. Hän ajatteli 1970-luvun alussa, että taiteilijat pääsevät irti taiteilijuudestaan leikkimällä. Hän uskoi, että uudet nimet voivat auttaa yhteiskunnallisessa muutoksessa. Hän ehdotti, että ammattinimike ”taiteilija” korvattaisiin tittelillä ”leikkijä”(1).

Kaprow kirjoitti, että pelaamisessa ja leikkimisessä on kysymys vapaasta mielikuvituksesta ja ilmeisestä spontaanisuudesta. Molemmilla on rakenteensa, molemmat saattavat edellyttää erityistaitoja. Pelaamisen sijaan leikkiminen ei kuitenkaan tähtää mihinkään tiettyyn tavoitteeseen tai saavutukseen. Leikkiminen on jatkuvaa osallistumista sen itsensä vuoksi. Puolen valitsemisella, voittamisella ja häviämisellä ei ole merkitystä leikkimisessä. Leikissä ollaan huolettomia. Pelissä halutaan voittaa.

”Taiteilijan” rinnalle on 2000-luvulla nostettu vaihtoehtoisia titteleitä. Esimerkiksi performanssitaiteilija **Ernesto Pujol** kutsuu itseään mieluummin yhteiskunnalliseksi koreografiksi (*social choreographer*) kuin taiteilijaksi, ja kaupunkitilojen visuaalisista ilmeistä – varsin leikkisästi – kiinnostunut arkkitehti **Lorenzo Servi** kutsuu itseään mieluummin visuaaliseksi suunnittelijaksi (*visual designer*) kuin taiteilijaksi. Myös yhteisötaiteilijoiden piirissä on ilmennyt tarvetta muunlaisille kuin taidelähtöisille termeille. ”Taiteilija” onkin itse asiassa hämärä yleisnimi, joka ei kerro mitä taiteilija tekee. Käytännössä taiteilijat käyttävät itsestään täsmällisempiä ammattinimikkeitä, kuten ”kuvataiteilija”, ”taidemaalari”, ”näyttelijä”, ”kirjailija”, ”pianotaiteilija” tai ”muusikko”.

Voisiko ”taiteilijan” ja sen vanavedessä kaikki taiteilijajohteiset ammattinimikkeet varustaa hiljaisella lisämerkityksellä siten, että ne merkitsisivät aina myös leikkijää?

(1) Kaprow käytti esseessään sanaa player, jonka voi suomentaa myös peluriksi. Englannin kielen play merkitsee peliä, pelaamista, leikkiä, leikkimistä ja näyttelemistä. Asiayhteydessään player viittaa kuitenkin enemmän leikkijään ja leikkimiseen kuin pelkästään pelaajaan ja pelaamiseen. Toki voidaan olettaa, että Kaprow käytti tietoisesti monimerkityksistä sanaa tässä yhteydessä. Kaksoismerkitys valitettavasti katoaa käänöksessä.

Kun taiteilija leikkii, hän kiinnittyy tapahtumapaikkaansa ja altistaa itsensä ympäristön ehdoille. Leikkiminen voi sijoittua yhtä aikaa taiteen, harrastamisen ja hauskanpidon konteksteihin. Leikkijä omistautuu, osaa ja taitaa leikkinsä vaatimukset. Hän luo omat sääntönsä ja oman maailmansa. Leikkijä voi aikoa tehdä jotakin jonkin aikaa, mutta aikomus voi muuttua muuksi hetken mielijohteesta tai kanssaleikkijän toisenlaisesta ideasta.

Leikissä leikkijä antautuu osittain sattuman vietäväksi. Sattumallinen leikki tuottaa jotakin ennalta-arvaamatonta, joka on itsessään palkitsevaa ja motivoi leikkimään uudelleen. Leikki voi johdattaa minne vaan – vaikka pois taiteesta ja taide-elämän valtapeleistä.

Lähdekirjallisuus

Danto, Arthur C. (1965). The Artworld. The Journal of Philosophy, vol. 61, No. 19, 571–584.

Danto, Arthur C. (1981). The Transfiguration of the Commonplace. A Philosophy of Art. Cambridge: Harvard University Press.

Dickie, George (1969). Defining Art. American Philosophical Quarterly, Vol. 6, No. 3 (1969), 253–256.

Dickie, George (2000). The Institutional Theory of Art. Teoksessa: Carroll, Noël (toim.) Theories of Art Today. Madison: The University of Wisconsin Press, 93–108.

Heathfiel, Adrian & Hsieh, Tehching (2009). Out of Now. The Lifeworks of Tehching Hsieh. Cambridge: The MIT Press.

Kaprow, Allan (2003). Essays on the Blurring of Art and Life. Los Angeles: University of California Press.

Kirkkopelto, Esa (2015). Artistic Research as Institutional Practice. In Artistic Research Yearbook 2015 From Arts College to University, edited by Torbjörn Lind. Stockholm: Swedish Research Council, 48 –53.

Lampela, Kalle (2020). Leikin ennakkoimattomat polut kuvataiteilijan työssä. Synteesi 1-2/2020, 40–50.

McEvelley, Thomas (2005). The Triumph of Anti-Art – Conceptual and Performance Art in the Formation of Post-Modernism. McPherson & Company: New York.

Melchionne, Kevin (2013). The Definition of Everyday Aesthetics, Contemporary Aesthetics (Journal Archive): Vol. 11, Article 26.

Puolakka, Kalle (2024). Johdatus estetiikkaan ja taiteenfilosofiaan. Helsinki: Gaudeamus.

Saito, Yuriko (2010). Everyday Aesthetics. Oxford: Oxford University Press.

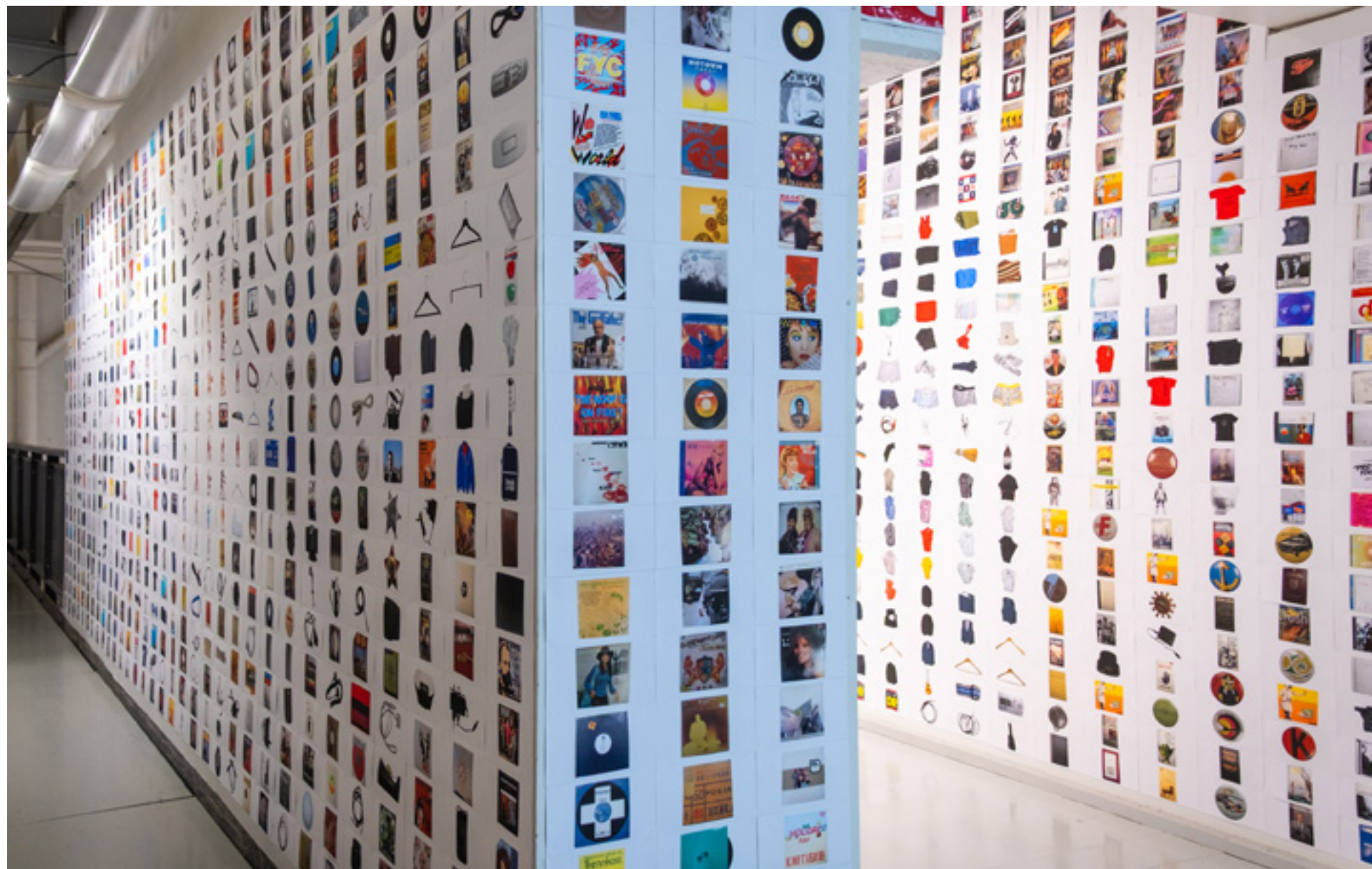
Steinhauer, Jillian (2017). How Mierle Laderman Ukeles Turned Maintenance Work into Art. Hyperallergic, February 10, 2017. <https://hyperallergic.com/355255/how-mierle-laderman-ukeles-turned-maintenance-work-into-art/>

Maija Närhinen – Puulajit – 2022

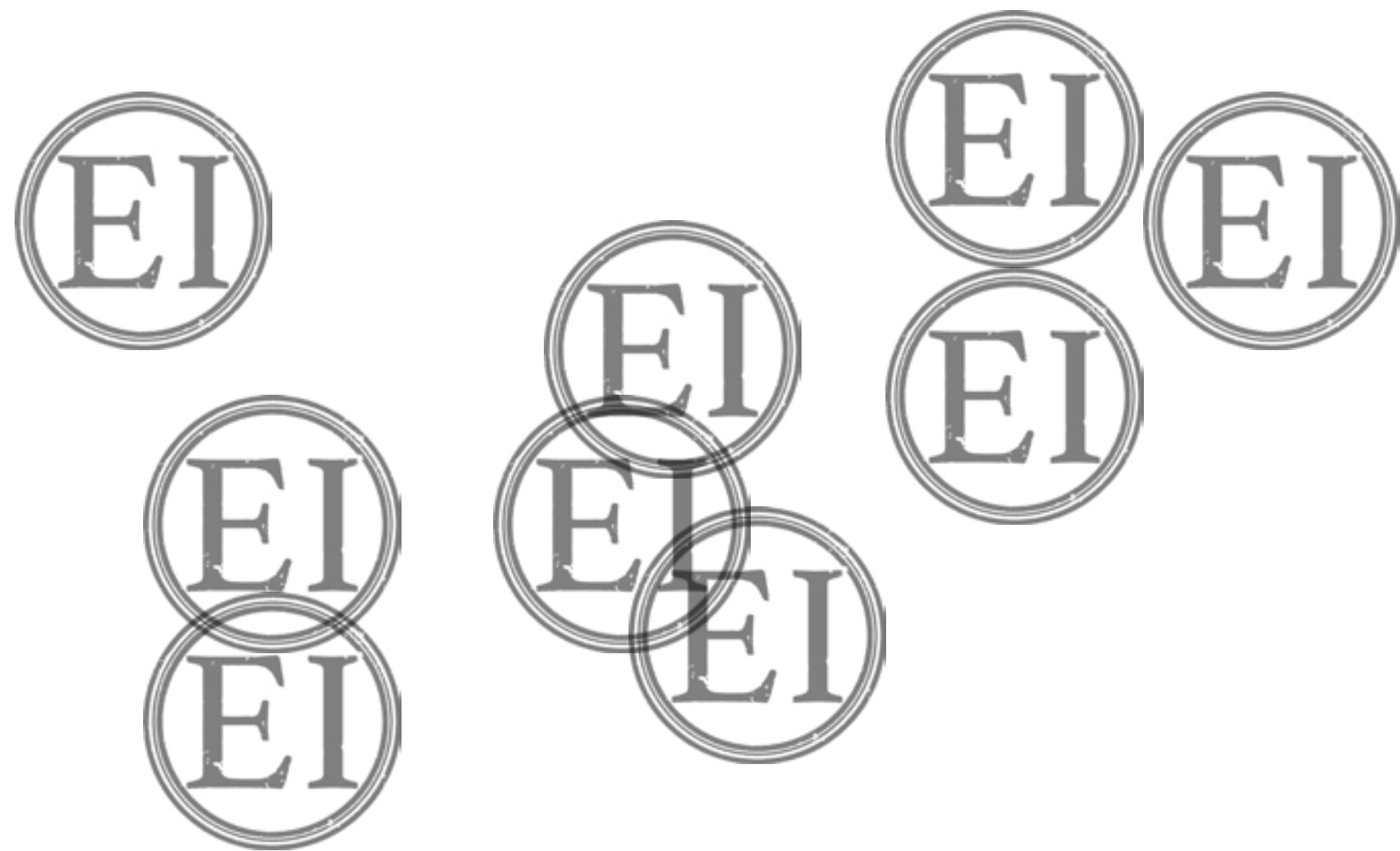
Maija Närhinen – Harmonia – 2022 – yksityiskohta

Timo Wright – Omakuva – 2010 – yksityiskohta (3328 valokuvaa jokaisesta taiteilijan omistamasta esineestä)

Timo Wright – Omakuva – 2010 – yksityiskohta (3328 valokuvaa jokaisesta taiteilijan omistamasta esineestä)

Tommi Toija - Maailman puhaltaja - 2025 - yksityiskohta

Tommi Toija – Maailman puhaltaja – 2025 – yksityiskohta

Tommi Toijan Maailman puhaltajan saippuakuplat nousivat Pekilon ensimmäisestä kerroksesta kolmanteen kerrokseen.

NETTIARKISTO

518 kaupunkiviiriä

Kaikki 518 mänttä-vilppulalaista esi- ja alakoululaista kutsuttiin pohtimaan, mistä he eivät luopuisi kotiseudussaan. Sen pohjalta lapset suunnittelivat kukin oman kaupunkiviirinsä, joita nähdään Mänttä-Vilppulan kaupunkikuvassa kesällä 2025. Kaikki suunnitellut viirit ovat nähtävillä XXIX Mäntän kuvataideviikkojen näyttelyssä, osana Pekilon Tapionsalissa olevaa Nettiarkistoa.

Mäntän Sassi-Kannusniemen kansanpuistohanke

Mäntän Sassi: kansanpuisto ja uudenlainen ajattelu tilasta
<https://sassiin.fi/>

Sassi on entinen teollisuusalue Mäntän keskustan laidalla, joka on noussut uudenlaisen kehittämisen ja yhteisöllisen suunnittelun kohteeksi. Jo vuonna 2015 alkaneessa Sassi-Kannusniemen kansanpuistohankkeessa visioitiin Sassista ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä uudentyypinen kaupunginosa, jossa liikenne, yhteiskäyttö, kiertotalous ja kulttuuriperintö muodostavat uudenlaisen arjen perustan. Alueen kehittämistä vietiin eteenpäin taiteen, suunnittelun ja arkkitehtuurin keinoin. Hankkeen keskiössä oli ajatus "kansanpuistosta" uudessa merkityksessä: ei vain viheralueena, vaan yhteisöllisyyttä ja toiminnallisuutta ruokkivana kokeilualustana. Sassin kehittäminen liittyy laajempaan keskusteluun siitä, miten pienet kaupungit voivat uudistaa tilojaan kestävästi, lisätä houkuttavuuttaan ja samalla tarjota asukkailleen mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua.

Erityinen huomio kohdistui myös ilmailun ja ekologisuuden yhdistämiseen: alueella tutkittiin mahdollisuuksia yhdistää yleisilmailua, kuten vesilentotoimintaa, kestävän liikkumisen ja luonto-arvojen kanssa sopusoinnussa olevalla tavalla. Ilmailu nähtiin osana tulevaisuuden liikennematkaisuja, jotka voisivat tukea sekä paikallista elinkeinoa että ekologista murrosta. Sassissa Mäntän ex-kaupunki, historia ja utopiat kohtaavat.

Pienen kylän lauantai taiteena

Kateřina Šedá: There's Nothing There, 2003
<https://www.katerinaseda.cz/en/> - klikkaa auki There's Nothing There

Siellä ei ole mitään on dokumentaatio eräänlaisesta yhteisöllisestä pelistä, johon kaikki pienen puolalaisen Ponitovicen kylän asukkaat osallistuivat taiteilija Kateřina Šedán johdolla. Kylän asukkaat valittivat Šedälle, että siellä ei ikinä tapahdu mitään erityistä – siellä ei ole mitään! Taiteilija perehtyi kylän elämään mm. yksityiskohtaisen kyselylomakkeen avulla ja tutustui asukkaiden tapoihin ja päivittäisiin aikatauluihin. Tähän perustuen hän organisoi yhdeksi päiväksi kaikille yhteiset säännöt: Asukkaat synkronoivat päivittäiset rutiininsa 24 tunnin ajaksi niin, että kaikki tekivät täsmälleen samaa asiaa samaan aikaan. He eivät sinänsä tehneet mitään uutta – vain tavanomaisia askareitaan – mutta sinä päivänä tietoisina siitä, että kaikki muutkin tekivät juuri niin.

Kaupunginjohtaja taiteena

Raivo Puusemp Beyond Art - Dissolution of Rosendale, N.Y.
<https://northeastwestsouth.net/art-without-qualities-raivo-puusemps-beyond-art-dissolution-rosendale-ny/>
<https://artmap.com/grazerkunstverein/exhibition/raivo-puusemp-2013>

Virolaissyntyinen käsitetaiteilija Raivo Puusemp asettui ehdolle pienen amerikkalaisen pikkukaupungin pormestariksi, tuli valituksi ja oli virassa 1975-77. Tämä oli samalla hänen taideteoksensa, joka esitettiin julkaisun ja näyttelyn muodossa vasta jälkeenpäin. Hän oli kiinnostunut taiteessaan mm. ryhmädynamiikasta ja vaikuttamisesta ('influence pieces') ja jatkoi näiden menetelmien soveltamista pormestarina. Saatuaan kaupunkia vaivaavat taloudelliset ongelmat ratkaistua hän erosi virasta ja muutti toisaalle.

Ihmisyyden tunnustajat – veljeys taiteena

<https://www.ihmisyydentunnustajat.fi/>

”Täähän on tämmöinen elämänmittainen taideteos, miten yhteisö toimii ja rakentuu, muuttuu. Martta tai Eki on sanonut: Veljeys on suurinta taidetta...”

Lapsuus ja vanhemmuus taideteoksena

Graziela Kunsch: Public Daycare, documenta fifteen, Kassel, 2022

<https://www.youtube.com/watch?v=j0kjC9RSjtE>

Graziela Kunschin Public Daycare toteutettiin Kasselin Fridericianumin näyttelyhallin yhteen huoneeseen. Vanhemmat ja lapset saapuivat julkiseen päivähoitoon takaoven kautta. Päivähoito oli avoinna klo 10.00–17.00, ja se oli ilmainen 0–3-vuotiaille lapsille ja heidän huoltajilleen. Tila oli jaettu kahtia – toisessa vanhemmat hoitivat lapsiaan, isommassa taaperot saivat liikkua vapaasti ja hoitaa itse itseään. Vanhemmat olivat paikalla, mutta eivät ohjanneet leikkiä. Teos loi tilan, jossa aikuisilla ja lapsilla oli mahdollista oppia yhdessä maailmasta. Lapset pystyvät kehittämään motorisia taitojaan itsenäisesti, kun heille annetaan aikaa ja turvallinen ympäristö. Etuoven kautta teosta tarkastelevat näyttelyvieraat pääsivät tarkastelemaan päivähoidossa olevien lasten itsenäistä toimintaa taiteena. Kokonaisuuteen kuului myös näyttely Marian Reismannin valokuvista, Emmi Piklerin ajatuksista sekä Kunschin itsensä videoita hänen oman lapsensa motoristen taitojen opettelemisesta. Kello 18:00 jälkeen päiväkodin sulkeuduttua vieraila oli mahdollisuus tutustua myös taaperoiden leikkisaliin.

Siivoaminen ja kodin hoito taiteena

Mierle Laderman Ukeles: Maintenance Manifesto 1969

<https://queensmuseum.org/wp-content/uploads/2016/04/Ukeles-Manifesto-for-Maintenance-Art-1969.pdf>

Nuorena äitinä ja taiteilijana Mierle Laderman Ukeles kyllästyi siihen, että kotityöt ja lastenhoito veivät hänen kaiken aikansa ja voimansa eikä taiteen tekemiselle jäänyt sijaa. Hän kuitenkin oivalsi, että taiteilijana hänellä on valta määritellä, mikä on taidetta, ja päätti, että hänen suorittamansa hoiva- ja ylläpitotyö on hänen taidettaan. Syntyi Maintenance Manifesto.

Mierle Laderman Ukeles: I make Maintenance Art One Hour Every Day 1976

<https://www.wikiart.org/en/mierle-laderman-ukeles/i-make-maintenance-art-one-hour-every-day-1976>

Ylläpitotaide (maintenance art) sai monia ilmenemismuotoja. Laderman Ukeles mm. luuttusi museon lattiaa taiteena (Hartford Wash 1973) ja puki ja riisui lapsiaan taiteena (Dressing to Go Out/Undressing to Go In, 1973). Vuonna 1976 hän kutsui toimistorakennuksen kolmesataa siivouksesta ja muusta huollosta vastaavaa työntekijää määrittämään työnsä ylläpitotaiteeksi tunnin ajaksi joka päivä. Ukeles vietti viisi viikkoa rakennuksessa ottaen työntekijöistä Polaroid-kuvia ja tehden näkymätöntä työtä näkyväksi.

Suomessa Lea ja Pekka Kantonen ovat Laderman Ukelesin tapaan ja samoista syistä – perhe-elämän ja taiteilijan työn yhteen sovittamisen vaikeudesta – tehneet taidetta omasta elämästään, sen arjesta ja juhlasta. He ovat dokumentoineet videoiden ja tekstien avulla jokapäiväistä elämäänsä ja kirjanneet ylös käyttäytymisensä motiiveja. Usein näyttelyiden avajaisissa on ollut myös reaaliajassa tapahtuva kohtaaminen perheen elämästä, jossa perhe, lapset mukaan lukien, valmistaa ja syö illallista galleriassa yleisön edessä. Perhe taiteena – Lea ja Pekka Kantonen, Joka hetki 1990–1996

Kenkien tuotanto taiteena

Irena Haiduk: Nine Hour Delay, 2012
<https://icavcu.org/audio/haiduk/>

Serbialainen taiteilija Irena Haiduk herätti henkiin entisessä Jugoslaviassa toimineen kenkätehtaan valmistamat Borosana-kengät. Kenkiä oli kehitelty usean vuoden ajan ortopedisen asiantuntemuksen turvin sopiviksi työtä tekeville naisille yhdeksän tunnin työvuoroa varten. Kenkiä valmistettiin vuosina 1969-91 ja ne olivat ex-Jugoslaviassa pakolliset jalkineet työvuoron aikana julkisissa tehtävissä.

Haiduk teki kenkien tuotannosta oman taideprojektinsa ja perusti sitä varten Yugoexport-yhtiön. Kenkien alkuperäinen valkoinen ja laivastonsininen väri vaihtui mustaan. Kun Haidukin projekti on osa näyttelytapahtumaa, kengistä tulee tapahtuman virallinen työjalkine. Borosana kengät olivat käytössä vuoden 2017 Kasselín Documentassa (joka toimi tuolloin myös Ateenassa). Taiteilijan yhtiö tuotti tapahtumaan 1000 paria kenkiä ja työllisti Vukovarissa sijaitsevan tehtaan. Kenkiä sekä muita yhtiön valmistamia tuotteita oli myös myynnissä näyttelyn osana olleessa kaupassa.

Rakennuksen kunnostus taiteena

George Steinmann: Ruumi Naasmine (The Revival of Space), 1995
<https://www.george-steinmann.ch/project/ruumi-naasmine/>

George Steinmann peruskorjautti pahasti rapistuneen Tallinnan taidehallin 1930-luvun alkuperäiseen asuun. Tämä oli hänen taideteoksensa, käsitteellinen veistos, jonka mahdollisti Steinmannin kotimaan Sveitsin valtion tuki. Tyhjä tila oli avoinna yleisölle kuukauden ja jatkoi sitten elämänsä normaalissa käytössä, näyttelytilana.

Rakennuksen kunnostus taiteena

Bernard Brunon: That's Painting
http://www.thatspainting.com/Thats_Painting/Homepage.html

Bernard Brunonin yhden miehen firma ja monivuotinen taideprojekti That's Painting tekee monenlaisia rakennusalan töitä. Sen toiminnassa talon seinän maalaus on samalla monokromaattinen maalaus modernismin hengessä.

Museonjohtaja Alistair Hudsonin haastattelut

<https://axisweb.org/blog/what-is-art-for-a-film-with-alistair-hudson>

Kymmenen vuoden takaisissa pikkuhaastatteluissa englantilainen museonjohtaja Alistair Hudson pohtii taiteen ja taiteen esittämisen merkitystä ja tarkoitusta yhteiskunnassa. Hänen näkemyksensä on kriittinen ja vastakkainen modernismin käsityksille: taiteen merkitys määräytyy hänen mukaansa sen perusteella, miten se sijoittuu ihmisten elämään ja arkeen – ei joksikin irralliseksi alueeksi, jota harjoittavat – tai josta nauttivat – vain harvat ja valitut. Samoin museoiden tulisi toimia yhteisöjen keskellä ja niiden aktiivisessa käytössä, ja niissäkin taide olisi soluttautunut kaikkiin toimintoihin, ei vain erillisiin galleriahuoneisiin. Hudsonin käsitys on kokonaisvaltainen: taiteen tulisi olla – tai ainakin se voisi – olla läsnä kaikkialla, erilaisissa tehtävissä, ja museo (tai näyttely, festivaali...) on kaikkien sen käyttötapojen summa. Taide on tapa tehdä asioita.

Korutaiteena - Defining art jewelry by Damian Skinner

<https://artjewelryforum.org/hidden-from-homepage/defining-art-jewelry/>

Artikkelissa taidehistorioitsija ja kuraattori Damian Skinner (NZ) kuvailee ja määrittelee, mitä korutaide on. Artikkelin on julkaistu Art Jewelry Forumin nettisivuilla. Art Jewelry Forum (AJF) on voittoa tavoittelematon vuonna 1997 perustettu, korutaidetta esille tuova organisaatio.

Åsa Skogberg (1964 - 2017)

I want pearls
1998

paperi, puu, lasi / paper, wood, glass
Soikio 28 x 23 x 2,3 cm

Åsa Skogbergin teoksen nimi on ”I Want Pearls” / ”Haluan helmiä”. Kyseessä on omakuva, jonka poseeraus, hiustyyli ja kokonaisuuden muoto muistuttavat siitä, kuinka naiset on kuvattu klassisissa kameekoruiissa. Kaulassa naisella on helminauha, joka muodostuu fritsuista. Teos ei ole ylläpidettävä koru vaan valokuva, joka kertoo korun historiasta, korutaiteen mahdollisuuksista, kauneudesta, naisiin kohdistuvasta vallasta ja vallan ottamisesta itselleen.

Teos esitettiin osana Nettiarkistoa digitaalisena lainana Ruotsin Nationalmuseummin kokoelmasta, Tukholmasta.
Teoskuva: Fredrik Hjerling (s.1967)

Kulttuuria kaikille -palvelun saavutettavuussivusto

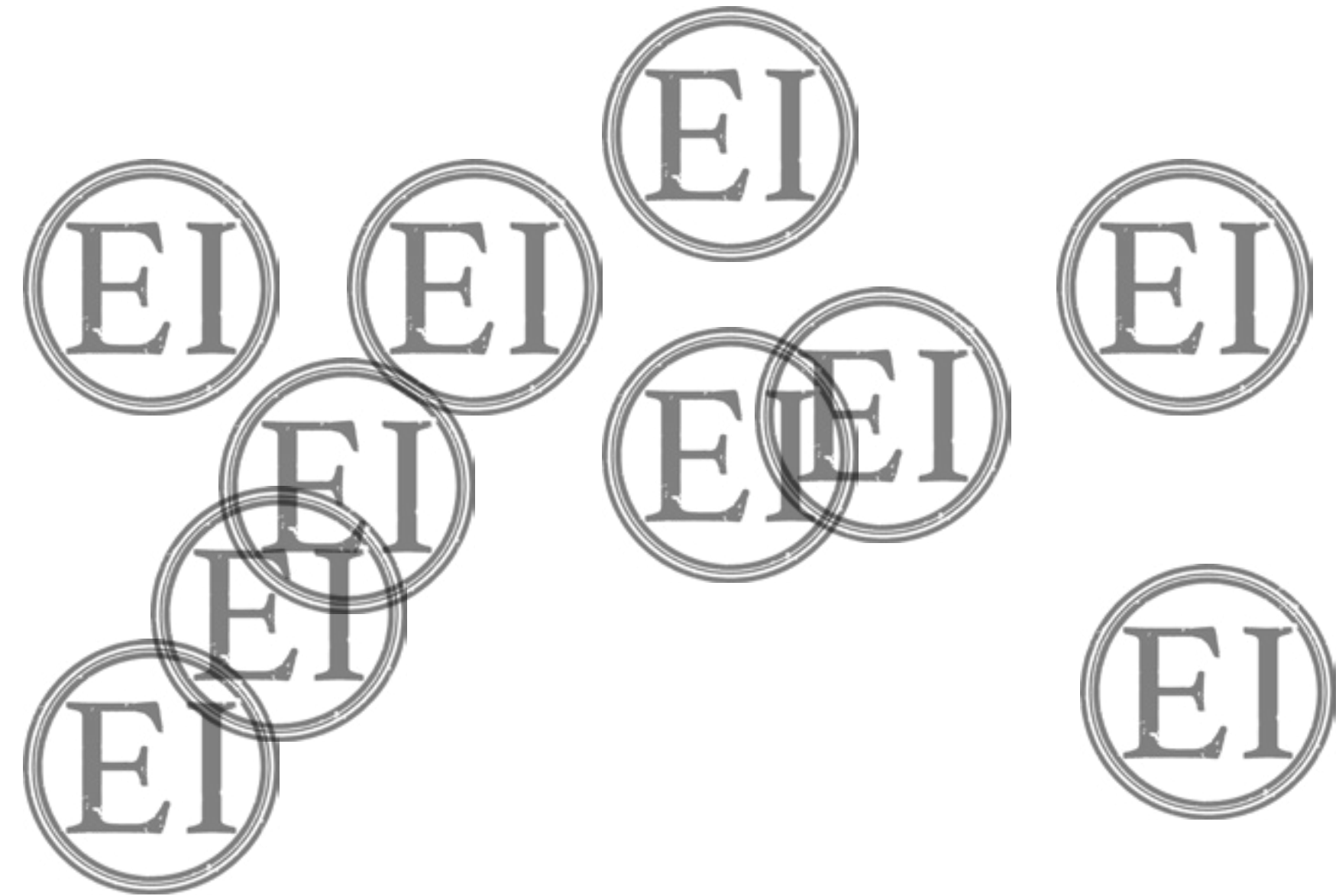
<https://www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus>

Moninaisuutta ja keskenään erilaisia ihmisiä on kaikissa yhteisöissä. Saavutettavuuden edistäminen lisää yhdenvertaisia mahdollisuuksia toimia kulttuurin kentällä. Kulttuuria kaikille -palvelun saavutettavuussivusto on kattava ja jatkuvasti päivittyvä arkisto, jonne on koottu kulttuuripalveluiden saavutettavuuden edistämiseen liittyvää tietoa, käytännönläheisiä ohjeita ja tarkistuslistoja. Mitä tulisi huomioida, jotta taidenäyttely olisi mahdollisimman monelle helposti saavutettava? Mitä tarkoittaa sosiaalinen saavutettavuus? Entä millaisin askelin voidaan edistää vammaisten taiteen tekijöiden ura- ja työllistymismahdollisuuksia?

Kalle Lampela - Jaloittelemassa

<https://jaloittelemassa.blogspot.com/>

Jaloittelemassa on Kalle Lampelan vuonna 2021 aloittama kävelyblogi, jossa Lampela on julkaissut raportteja kävelyiltään Rovaniemellä lähinnä rautatieaseman ympäristössä ja Lampelan alueella. Lampelan alue on kaava-muutosalue, joka sijaitsee Nelostien varressa rautatieaseman eteläpuolella. Alueella on hylättyjä varastorakennuksia, ränsistyneitä teollisuuskiinteistöjä, jättömaita ja laittomia kaatopaikkoja. Uusinta rakennuskantaa alueella edustavat Minimani, McDonalds ja Mehiläinen. Lampelan havainnot kävelyiltään ovat arkisia ja tavanomaisia, mutta niistä piirtyy esiin muutosprosessissa olevan kaupunkialueen erityispiirteitä ja jännitteitä.

...Niin, kanssakuratointiin...

Se dialogi on sitten ehkä kuitenkin se juttu. Taiteilijan kanssa käytävän dialogin kautta voi nostaa esiin taidekentältä semmoisia puolia, mitä mä haluan. En korostaa tai kehystää, tai... no, joita mä vaan yksinkertaisesti kulloinkin haluan.

Mut minkä takia siis? Yritän siis kääntää energiani siihen, että tuon taidetta osaks elämää ja nostan koko kenttää muiden nähtäville ja liitän siihen tai taiteeseen, noin niinku yleisesti ottaen, ehkä jotain toista ajatuskuviota ja ainakin toivon, että rakentamalla näyttelyitä, tuomalla niitä eri konteksteihin ja tiloihin ja aikoihin syntyy jotain laajempaa tai pitkäkestoisempaa. Ja kasaamalla semmoisia taidenäyttelyitä, missä teokset mun mielestä aidosti puhuu ja kommunikoi keskenään ja vaikuttaa toisiinsa ja toimii ympäristössään. Se on ehkä lähestymistavan vaihtamista ja suuntien ohjaamista ja mä oon aivan varma... tai ainakin omasta mielestäni oon valinnut niin vahvoja taideteoksia kokonaisuuksiin mukaan, että ne kestää sen, että niitä käännellään tai lähestytään eri puolilta ja kautta. Se taiteilijan alkuperäinen ajatus ei sieltä katoa mihinkään. Sitä taiteijaa tässä hommassa yritän kunnioittaa viimeiseen asti, mutta kyllähän siellä joskus on menty ojaan. Aika usein työskentelen olemassa olevien teosten kautta ja joskus mun tulkinnat teoksista tai siinä, miten mä ne oon kokenu, poikkeaa ihan tyystin taiteilijan ajatuksista. Mut lopulta mä oon vaan yks katsoja. Se ei ole sen arvokkaampi tai parempi tulkinta, ku yhdenkään muunkaan katsojan... ehkä edes sen taiteilijan, jos taide syntyy kohtaamisesta. Mut tietty mulla on sit se mahdollisuus korostaa sitä omaa tulkintaani just kuratoinnin kautta.

Antti Pussinen

"EI" ja "RAKKAUS"
2024-2025

(fotogrammeja ääniäälloista:
sana "rakkaus" italiaksi, ranskaksi, englanniksi,
puolaksi, georgiaksi, ruotsiksi, saksaksi ja kroatiaksi.
Sana "ei" eri tilanteissa eri ihmisten sanomina.)

Jasu Salmi – Broken Home Decoration – 2025 (installaatio)

Jasu Salmi – Broken Home Decoration – 2025 – yksityiskohta

Se kuitenkin pitäis olla pääsääntö, et yrittää sanallistaa taiteilijalle ne omat tulkintansa ennen kuin tekee päätöksiä siitä, mitä valitaan näyttelyyn. Siinäkin toisinaan epäonnistuu tyystin. Se on aika lailla semmosta hiuksenhienoillakin vivahteilla puuhaamista. Mut, jos vaikka ajatellaan jotain hyvinkin, no, vaikkapa kantaaottavaa teosta. Niin, kun sen ympppää eri ympäristöön, niin siihen tulee eri sävyjä. Esimerkiksi, jos joku teos on kovasti jonkun asian puolesta, niin sen ympärillä olevat vastustavat teokset vaan korostaa sitä vastakkainasettelulla. Tai jos ympäristö on kovinkin samanmielistä, niin silloinhan se ei ole enää vastakkainasettelua vaan vakuuttelua ja perustelua. Kyse on vaan siitä.

Ehkä just siks, ku se taiteen sanallistaminen on niin vaikeaa, niin sitä tässäkin selittelen tavallaan näitä itsestään selvyiksiä auki, kun oon kokenu, ettei sen taiteen kanssa mikään oo niin itsestään selvää. Paitsi se, että siks taide onkin just niin loistavaa, kun se paljastaa aina katsojan itsensä ja sen mihin sen katsojan ajatusmaailma sijottuu, enemmän kuin itseään.

Heikki Hautala

Ylärivin ensimmäinen: Kainostelija – 2021

Ylärivin toinen: Kertaus I – 2024

Teoksia sarjasta Fuzzy Set – 2021

Alarivin viimeinen: Kertaus II – 2024

Heikki Hautala – Maalauksia vuosilta 2020–2025.

Heikki Hautala – Lattia on laavaa I – 2023

Lattia on laavaa III – 2023

Timo Heino – Addiktio – 2011-2025 – näkymä installaatiosta (alumiinitölkit, vesi, ostoskärryt, sukellusköydet)

Timo Heino – Addiktio – 2011-2025 – näkymä installaatiosta (alumiinitölkit, vesi, ostoskärryt, sukellusköydet)

Timo Heino - Addiktio - 2011-2025 - näkymä 4. kerroksesta

Timo Heino - Addiktio - 2011-2025 - näkymä 3. kerroksesta

Eli, eli nämä tällaiset asiat rupesi sitten ottamaan tässä kuratoinnissa suuremman roolin. Synty jonkinlainen vastuun tunnon tuntu, ja ennen kaikkea mä koen, että kuraattorilla on vastuu niistä ajatuksista, mitä ne taideteokset herättävät ja missä. Mut se, että mä yritän olla jotenkin hyvin edesvastuullinen ei kuitenkaa tarkoita, että mä kieltäisin valtaa. Kyllä se valta on – ja haluankin sitä – ja mä yritän muistuttaa itsellenikin koko ajan, että kuraattorit on hyvin syyntakeellisia. Kuraattori on se syypää... vaikkei pääsyy.

Kyl toi vastuu kuratoinnin vallasta rupes eriytymään ja selkiytymään jotenkin ton kuraattorikoulutuksen myötä, koska yllättävän paljon me kritisoitiin valtaa – saatiin valittaa taideinstituutioista, hierarkioista, kaikenlaisesta patriarkalisesta paskasta, kritisoitiin valtaa menneiden tullen – niin rupesin kaivamaan esiin mielipidettä vastuusta ja vastuun kantamisesta ja sitä kautta kokonaiskuvan hahmottamisesta. Että teko missäkin...että...mitä mikäkin teko missäkin tarkoittaa? On kyse sitten kuratoinnista, apurahojen jakamisesta, kentän laajentamisesta, näyttelyjyryistä, julkisista taideteoksista, taiteilijaeläkkeistä, kokoelmien kartuttamisesta tai taidehistorian kirjottamisesta ja näin poispäin. Niin se keskustelu vastuusta jotenkin hämmäntävästi loisti poissaolollaan. Ei siis vaan puheissa, vaan teksteissä ja kaiken maailman lähteissä. Ei sillä, kaikki tiedosti sen kyllä koko ajan, mutta sitten kysymys siitä, mikä se on se vastuu ja ennen kaikkea, miten se vastuu kannetaan? Siitä on jotenkin tosi vaikea löytää omakohtasta pohdintaa.

Lähtökohtasestihan ei pitäis jakaa valtaa, vaan nimenomaan vastuuta. Ja taas, eihän kukaan pelkkää vastuuta ota itelleen, tarvii siinä kaupassa edes vähän valtaa, jos ei muuta, niin valtaa vaikuttaa siihen, mistä sitä vastuuta joutuu kantamaan. No, tämän Eln kohdalla, ja koska halusin ja yritin ajatella kuvataideviikkoja tällaiseksi kokonaisvaltaisena asiana, halusin tän keskustelun vastuusta jotenkin esiin.

Marja Patrikainen

**Tanged Rising
2020**

Marja Patrikainen – Beautiful Creature from Another World III – 2025

Beautiful Creature from Another World –2020

Marja Patrikainen – Black Dog – 2020

En sit kuitenkaan halunnu sen tapahtuvan vaan puheena, vaan nimenomaan, että eletään ja tehdään niin ku puhutaan. Yritetään.

Näyttelyihin liittyy aina taidepuhe, taiteesta kirjoittaminen, keskustelu, erilaiset dialogit, opastukset, pedagogia ja kaikki muu mikä siihen taideteosten ympärille muodostuu. Kritiikki. Se taidemaailma. Mut miten siirtää se kaikki teoria ja analyysi käytäntöön? Ja miten mä kuraattorina voisin kantaa vastuuta edes jotenkin siitä, millasta puhetta se taide synnyttää? Mitä mä teen niillä kaikilla teorioilla, jos ne jää vaan puheen tasolle. Eikö sitä opin arvostamista parhaimmillaan olis se, et yrittäis hyödyntää sitä käytäntöön. Et pakkohan kaiken sen puheen on jollain lailla näyttävä siinä toiminnassakin. Miten sais sen niin ku tiiviimmin tähän kaikkeen. Akateemista taidemaailmaa syytellään siitä, että se toimii vaan omassa kuplassaan seminaareissa ja seurustelutilaisuuksissa. Mut, erilaisia kuplia ja ympäristöjä ja ryhmittymiähän sitä yhteiskunta on pullollaan. Ja näissä kaikissa se taide voi toimia. Paljastaahan se taide sen, mihin sen katsojan ajatusmaailma sijottuu valkoisella seinälläkin, niin miksei sitten jokaisen ihmisen omassa ympäristössä?

Ihan hirveän turhauttavaa on se, että taiteen kanssa on ollu pelastamassa maailmaa pari vuosikymmentä – eikä se vaan pelastu. Nykytaide kyl kulkee yhteiskunnan ilmiöiden ja muotien ja trendien aallonharjalla monesti – taiteilijat jotenkin nappaa niitä epäkohtia herkästi ja on asialla jo ennen ku kaikki muut, et ehkä se taide sitte on myös luomassa niitä ajankohtaisia ilmiöitä ja vaikuttaa...

Marja Patrikainen

**Väiski
2022**

Teemu Salosen veistoksia installoituina Pekilon alakerrasta ylämpään kerrokseen nousevaan rakennustelineeseen.

Teemu Salonen - Colours of the Baroque Sky - 2025

Teemu Salonen – My Ribbon Era – 2025

Teemu Salonen – Meduusa – 2025

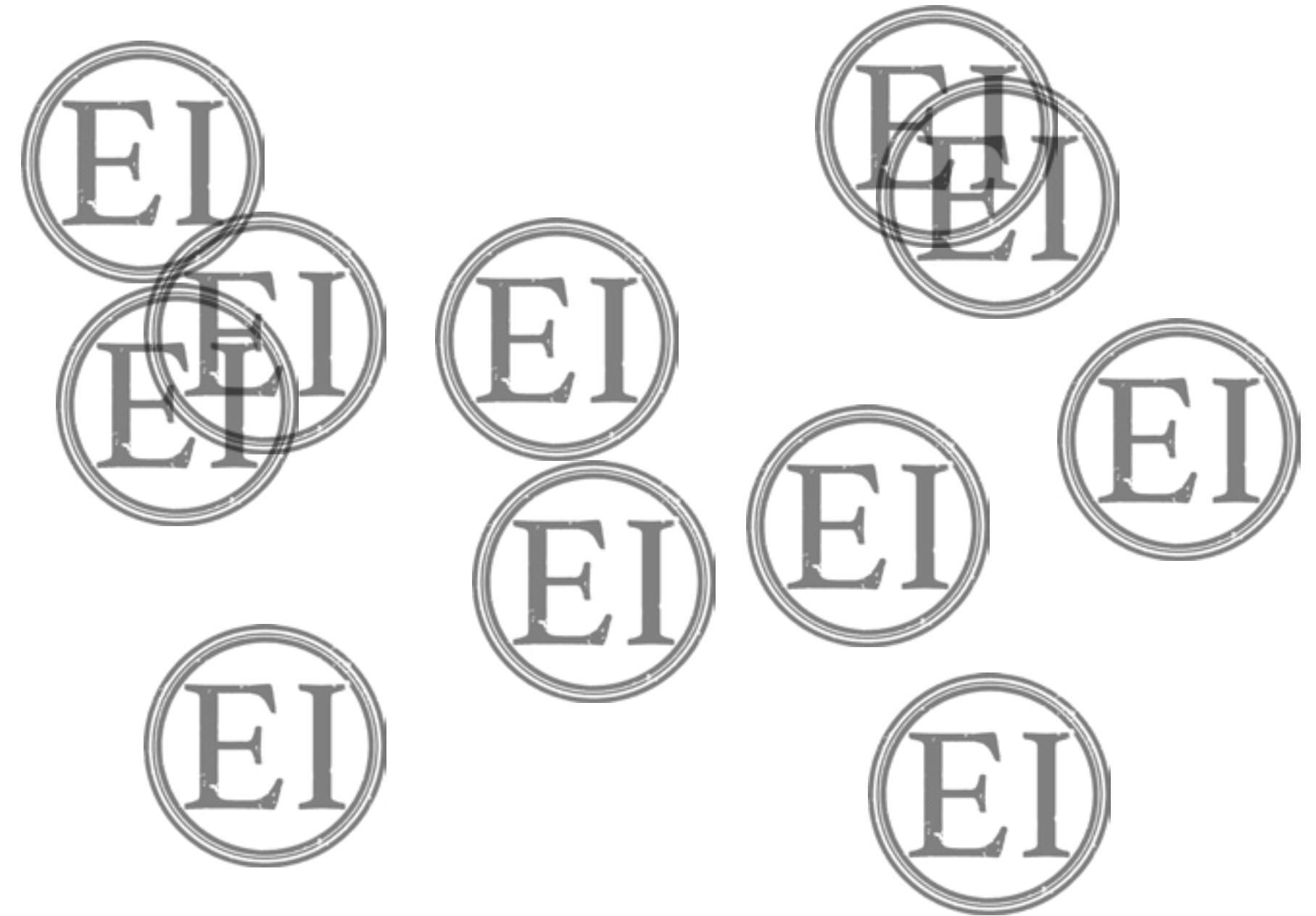
Luci di Mare – 2025

Köynnös – 2023

Yritän siis sanoa, et se...Tai siis just tästä syystä, nykytaiteen kentän pitäis ottaa kokonaisvaltaisempi vastuu ympäristöstä. Ei siis pelkästään omissa akatemioissaan ja kuutioissaan, vaan muuttaa sitä toimintaansa vastuullisemmaks kaikkienensa, eikä vaan puhua siitä vastuusta. Metsiä hakkaamalla voidaan tehdä helvetin hienoja teoksia metsien hakkaamisesta. Kaivostoiminnan ympäristöhaitoista saa hienoja marmoriveistoksia. Ei taiteen vapaus voi olla niin pyhä, tai perustua siihen, että saa tehdä pikkasen pahaa, jos se synnyttää hyvää. Hyvää ja pahaa ku ei sillai voi laskea, ku se tulos riippuu aina siitä, kuka sitä laskee. Tää nyt on ehkä vähän ideologista paasausta, joka ei elämän realiteettejä ja ihmisen tapaa arvottaa oma elämänsä ja omat tekonsa arvokkaammaks kun naapurin, tai karpästen tai rottien, ota yhtään huomioon. Mut silti. Kulutusta ja kiirettä kritisoidaan helvetisti ja tuotetaan silti jatkuvasti uutta kauhealla tahdilla. Ja varsinki ku se kaikki on rakennettava aina alusta asti uudelleen valkoseen tyhjään tilaan.

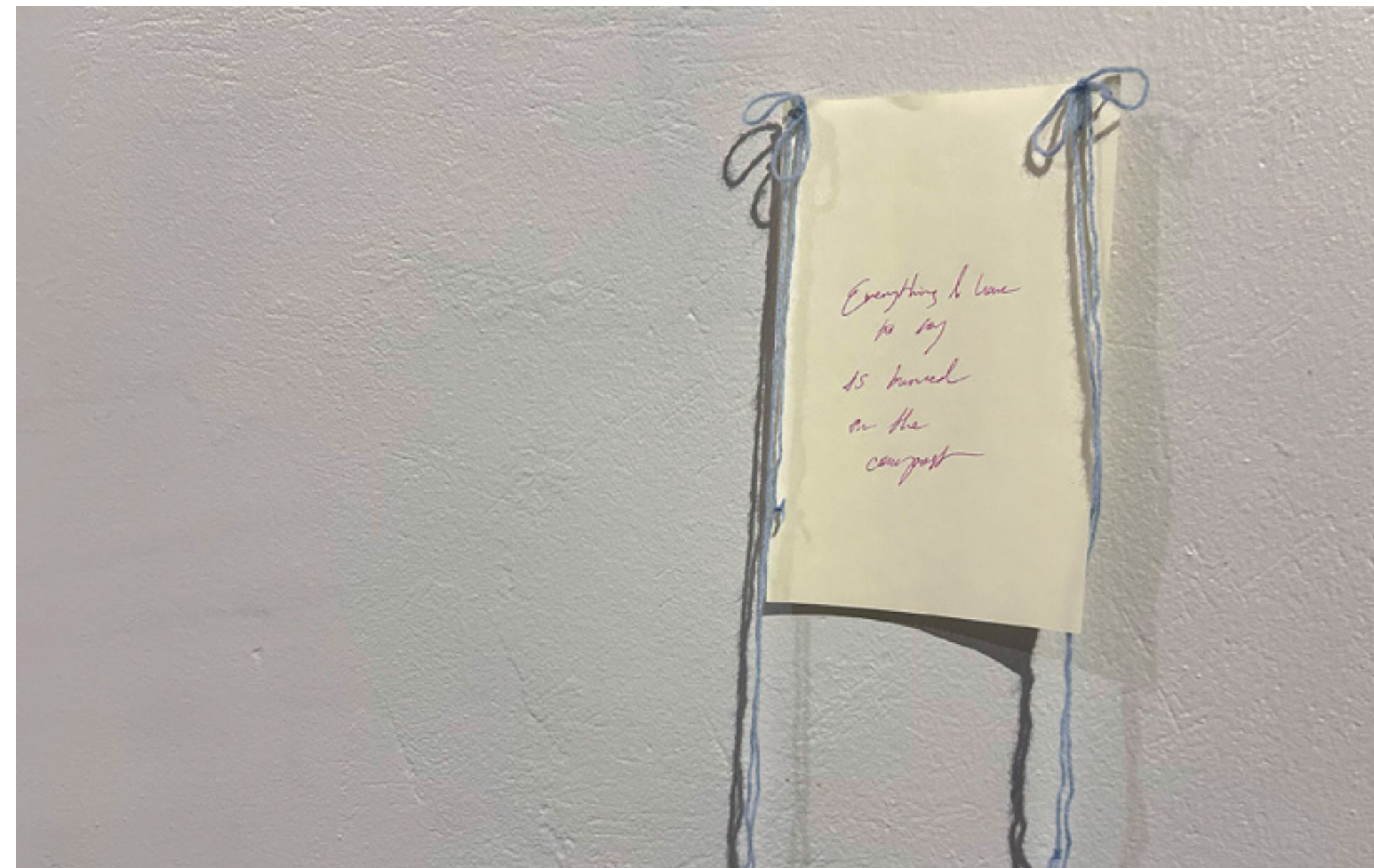
Kertakäyttökamaa. Kansainvälistä kertakäyttökamaa. Tasa-arvoa edistetään raahamalla toiselta puolen maapalloa näyttelyitä kuvaamaan vieraita kulttuureita ja keskustelemaan rasismista, vaikka päättä kääntämällä vois kaivaa sen rasismien ihan omasta ympäristöstään ja käsitellä niitä asioita siitä vinkkelistä, mitä omassa lähiympäristössä on tarvis. Enkä nyt taas tarkoita, et ei globaalin maailman ongelmat ois yhteisiä ja ettei niitä vois käsitellä, mutta siis se, että rasismien ja epätasa-arvon vastasta työtä ei voi tehdä sillai, että osoittaa että toisella puolen maapalloa on vielä huonommin ja tuudittaa sitten itseään siihen, että no tulipa tehtyä hyvä työ ja sen perusteella voi vähän tässä omassa ympäristössä sitten sortaa. Se luo myös jotenkin niihin ongelmiin etäisyyttä ja se lähiympäristön tarkkailu jää vähemmälle. Ja tää kulkee jotenkin koko homman läpi. Mä saan itteni hermostumaankin näköjään näppärästi tämmösiä epäkohtia pohtimalla. On se taide sillai sit vaikuttavaa, et sitä kautta se saa sit vielä inhoamaan itteään, ku haluaa olla kaikessa tässä mukana.

Mut siis tämmönen lähiajattelu on mulla jotenkin viime vuosina nostanu päätään. Jotenki tuntuu, et ku haluais yrittää käsittää laajasti ja monialaisesti, ni taiteen kohdalla se onkin sitten jotenkin niin, et haluisin niinku supistaa. Et se laajentaminen ei ois sitä, et tuijottaa jo valmiiks rajojen yli ja kauas, vaan se näkökulman laajentaminen oliski lähelle ja viereen kattomista. Lähitaidetta? Jos ei ny fyysisesti ihan naapurista, niin ainakin muutaman vuoden takaa ja pienen historian päästä. Et tällä vauhdilla etenevässä yhteiskunnassa jo muutama vuos riittää siihen taide- ja kulttuurihistoriaan. Tästä syystä mä halusin, et kuvataideviikot ois tänä vuonna jotenkin kiinteämmin Mänttään sidottu. Et se EI ois vaan Mäntässä tapahtuvat kuvataideviikot, jossa kaikki hyvä on raahattu ja koottu paikkakunnalle ulkopuolelta, vaan et se nimensä mukaisesti jotenkin huomiois sen ympäristönsä ja olis Mäntän – niinku näiden ihmisten ja asukkaiden yhteisön.

Ramina Habibollah – Tunkiolla on hyvä olla – 2023– (tunkio – päiväkirjamerkinnyt)

Ramina Habibollah – Tunkiolla on hyvä olla – yksityiskohta

H–EI – Voi kaunistus! – Lupiinilaboratorion tutkimuksia taidekaupungin kesässä

Hanna Rantala

Kesällä 2024 Kuvataideviikkojen vuoden 2025 kuraattori Krister Gråhn otti minuun yhteyttä ja kertoi olevansa rakentamassa tulevan kesän näyttelyä teemalla EI. Hän kutsui minut kanssakuraattorina mukaan suunnittelemaan pedagogista sisältöä näyttelyn yhteyteen. Sain tehtävän toteuttamiseen hyvinkin vapaat kädet. Painokkaimmin esitetty toive kuraattorin suunnasta oli, että kaikkein perinteisintä näyttelypedaa EI tarvitsisi tavoitella.

Näistä aineksista aloin haudutella suunnitelmaa, jossa näyttelyn teema EI, taidekaupunki Mänttä-Vilppula ja itse näyttely Pekilolla olisivat vuorovaikutuksessa keskenään. Näin syntyi ajatus Lupiinilaboratoriosta. Mänttä oli minulle entuudestaan tuttu paikka, koska vietän kesäisin aikaa perheen lomanviettopaikkana toimivassa rintamamiestalossa kunnan alueella. Mäntässä kasvaa monin paikoin valtavasti lupiineja - voimakkaasti leviävää hernekasvia, jota EI saisi päästää leviämään nykyistä laajemmalle, mikäli haluamme turvata heikompien perinnebiotooppien tulevaisuuden. Jo useiden vuosien ajan olen niittänyt lupiinikasvustoa omalla tontillamme vain huomatakseni, että jos minä olen vahva ja sinnikäs, niin niin on vastustajanikin. Kun siis ajattelen kesää ja Mänttää, toimintaa ja EI:tä, on oma synteesini näistä vääjäämättä: lupiinit.

Tuntuu siltä, että haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltu komealupiini (*lupinus polyphyllus*) on tänä kesänä saanut enemmän mediahuomiota ja palstatilaa kuin koskaan aiemmin. Ihmisiä on houkuteltu käymään taistoon lupiinien leviämisen rajoittamiseksi erilaisin kampanjoin. Suomen luonnonsuojeluliitto haastoi ihmiset keräämään näyttäviä lupiinikimppuja ja julkaisemaan kuvia niistä kampanjan Instagram-tunnisteella. Ainakin pääkaupunkiseudun kaupunkien ulkoilualueilla on näkynyt kylttejä, joissa on ohjeistus omatoimitalkoisiin lupiinien hävittämiseksi. Monet kunnat jopa maksoivat korvausta lupiinikasvustojen niittäjille Crowdsorsa-sovelluksen kautta. Ja tokihan haitallisen vieraslajin asema jo itsessään periaatteessa velvoittaa maanomistajat hävittämään lajin omilta mailtaan.

Kuvataideviikkojen osana toteuttamani Lupiinilaboratorio -työpajakokonaisuus muodostui kolmesta itsenäisestä osiosta. Ensimmäisessä osassa juhannusviikolla tartuttiin kahtena päivänä viikatteisiin ja niitettiin talkoovoimin lupiineja

Isonniemen pienteollisuusalueen pientareilla sekä lupiinien valtaaman hiljentyneen junaradan ympäristössä. Niitto-talkoisiin sain ilokseni yhteistyökumppaniksi Suomen luonnonsuojeluliiton Mäntän paikallisosaston aktiivit perheineen. Lämmin kiitos myös taidekaupungin puisto-osastolle leikkuujätteen kuljettamisesta ja asianmukaisesta hävittämisestä.

Lupiinilaboratorion toisessa osassa tutkittiin sitä, miten lupiineja voisi hyödyntää materiaalina johonkin uuteen. Heinäkuun puolivälissä järjestin Pekilon näyttelytilassa kaikille avoimen maalaustyöpajan, jossa näyttelyvieraat saivat toteuttaa “lupiininvarsikynillä” ja lupiinikasvin eri osista uuttamillani värinesteillä julisteen, jossa ilmaisevat sanoin ja/tai kuvin näyttelyn teeman mukaisesti “oman EI:nsä”, eli jonkun asian tai ilmiön, jota vastustaa, pelkää, inhoaa tai johon toivoo muutosta. Lupiinimaalauksista tuli vaikuttavia ja niissä tuli näkyväksi ihmisten kokemien EI-asioiden laaja kirjo hyvin konkreettisista ja arkisista asioista isoihin moraalisiiin ja yhteiskunnallisiin teemoihin. Näyttelyvieraiden maalauksissa sanottiin EI mm. maksalaatikolle ja sipulille, susille ja ukkoselle, projektihallinnoinnille, arjen ylikuormitukselle, lasten turvattomille kasvuolosuhteille, eläintuotannolle ja sodalle. Työpajassa syntyneet teokset ripustettiin Pekilon ison salin seinälle ja ovat siellä kaikkien nähtävissä näyttelyn loppuun saakka.

Heinäkuun viimeisellä viikolla oli vuorossa työpajakokonaisuuden kolmas osio Lupiinidialogit. Dialogeja käytiin Pekilolla kahtena päivänä ja nimensä mukaisesti dialogeissa käytiin keskustelua ja vaihdettiin ajatuksia ja kokemuksia lupiineihin liittyen. Keskustelujen kautta piirtyi kuva hyvin vastakkaisista ajatuksista ja tunteista, joita lupiinit voivat herättää jopa samassa henkilössä. Toisaalta lupiinit koetaan kauniina ja nostalgisina. Ne liittyvät tunnelmiin ja muistoihin kesästä. Moni myönsi nauttivansa kukkaloistosta autoa ajaessaan. Iloon ja ihasteluun sekoittui myös syyllisyyden tunteita. Saako lupiinia enää pitää kauniina nyt, kun sen haitallisesta vaikutuksesta muuhun kasvi- ja hyönteislajistoon tiedetään yleisesti ja se on virallisesti pahis? Monet myös kertoivat jopa vuosia kestäneestä taistelustaan lupiinien hävittämiseksi kotipihoilla ja kesämökeillä.

Pedagogisena projektina Lupiinilaboratoriossa voisi katsoa toteutetun sekä taideperustaista ympäristökasvatusta (osassa 1)

että ympäristöperustaista taidekasvatusta (osassa 2). Toisaalta Pekilon sisäänkäyntiin toteuttamani lupiininkukilla päällystetty tekstiteos H-EI ja lupiini-kimpuista koostettu ajan ja säiden mukana muuttuva Lupiiniryijy edustavat perinteisempää ympäristötaiteellista työtapaa. Sisäänkäynnin tekstiteos ammentaa lupiineihin liittyvistä kahtalaisista ajatuksista: HEI, ne ovat upeita! Ja voi EI, miten ne valtaavat alaa! Sisäänkäynnin tekstiteosta suunnitellessani mietin leikkisästi, että onhan sympaattista tervehtää sekä näyttelyyn saapuvia että pois lähtijöitä HEI:llä ja toisaalta kertoa jo heti sisäänkäynnissä, että tästä astutaan EI:n valtakuntaan.

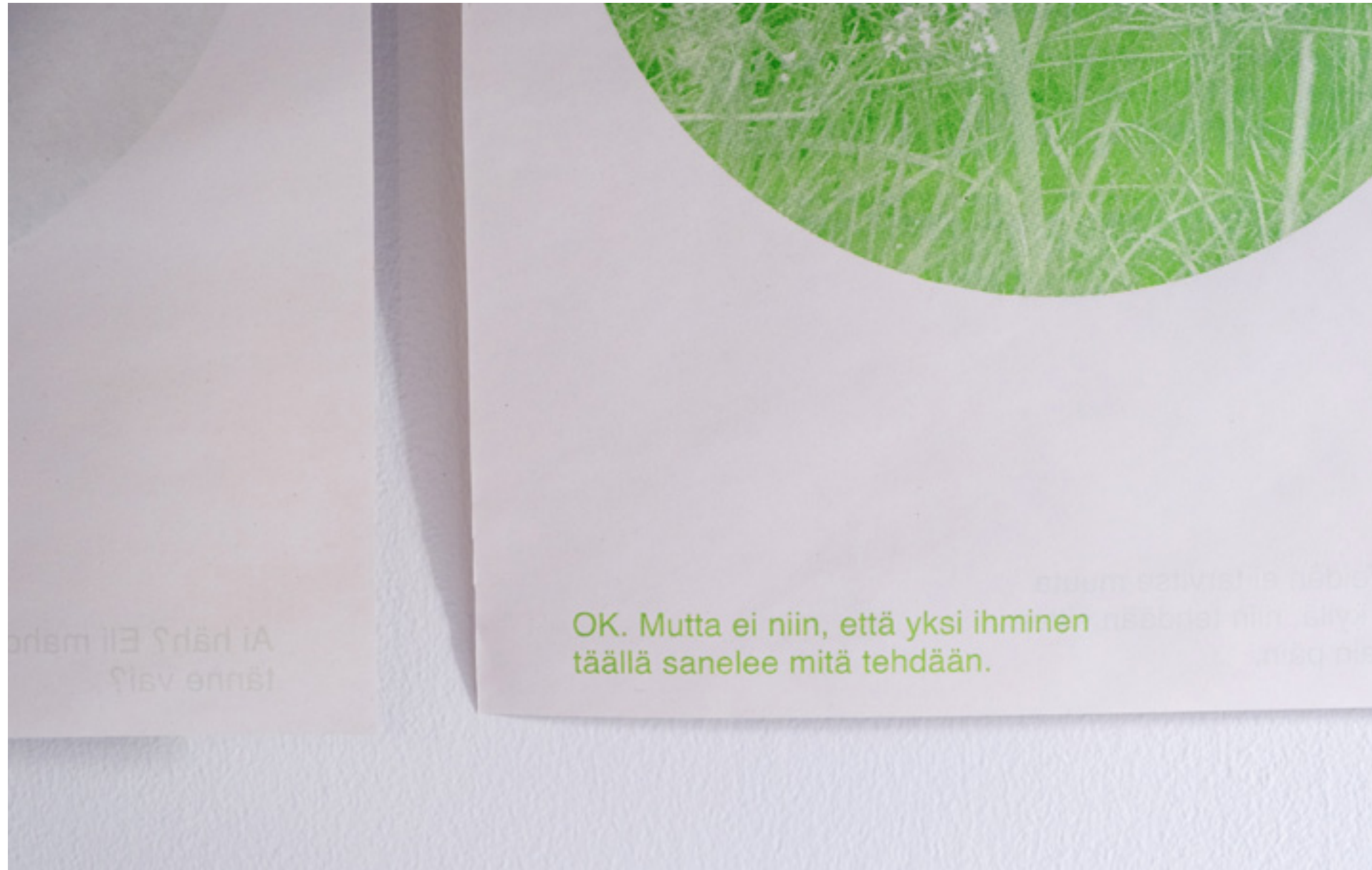
Kesän nyt käännyttyä elokuuksi huomaan, että tältä erää päätökseen saatettuna projektina Lupiinilaboratorio on ollut lähtökohdalleen lupiinille sikäli uskollinen, että se on kesän aikana ottanut monia muotoja ja versionnut esiin sekä taidekaupungin katukuvassa että eri puolilla näyttelytila Pekiloa. Rohkenen uskoa, että työpajojen eri osioissa mukana olleet kiinnostavat jatkossa lupiineihin huomiota uudella tavalla. Taidan olla itsekin laboratoriostani lähtöisin olevien itämishaluisten ajatussiementen uhri ja tällä hekellä tuntuu – kuten lupiineiden kanssa puutarhassakin – että tämä EI jää tähän.

Lupiinilaboratorio kasvattaa uusia versoja ja putkahtaa tulevaisuudessa esiin jossakin uudessa paikassa uusien tutkimusten muodossa.

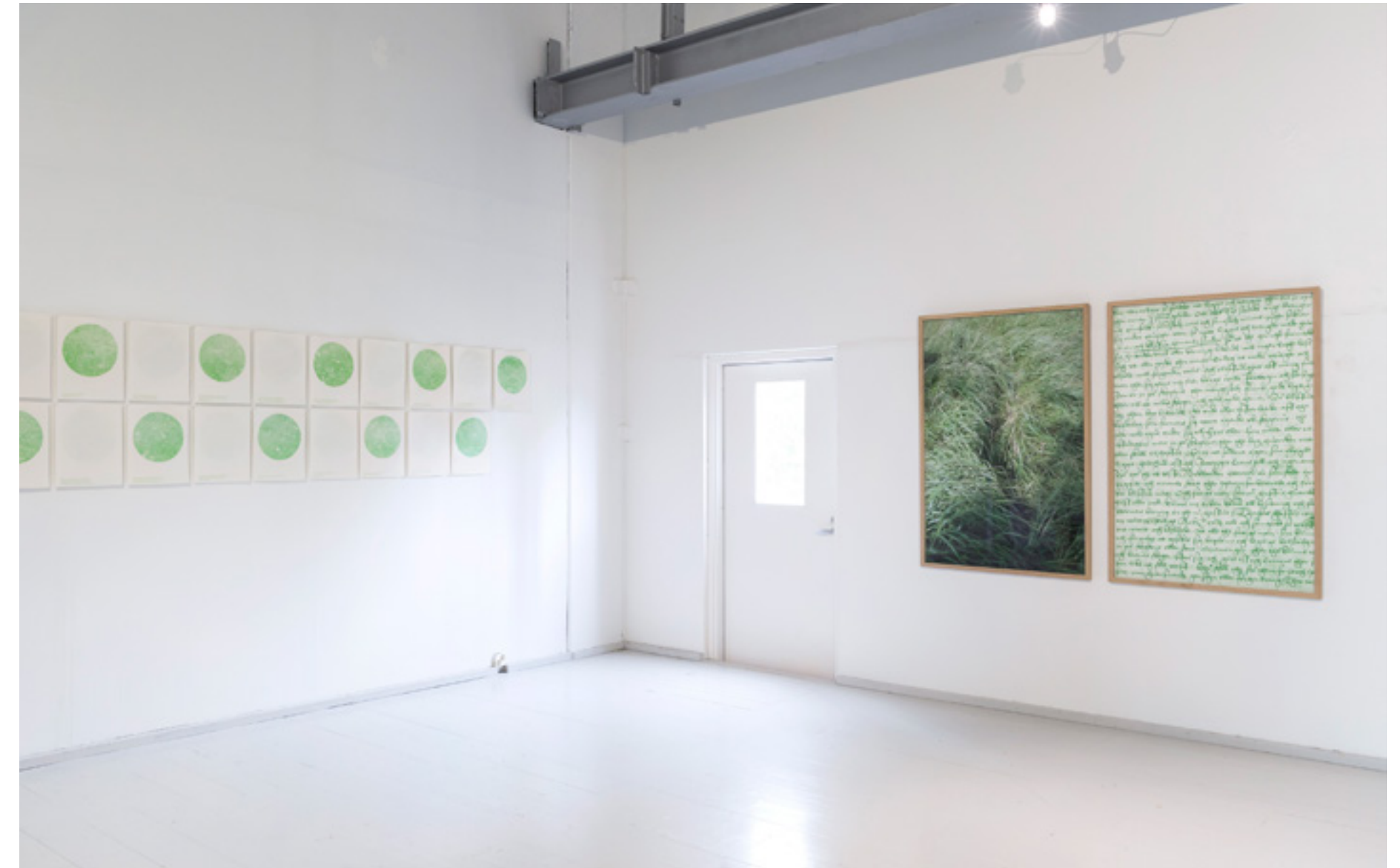
Kastehelmi Korpijaakko

Komedia niitystä, joka halusi omistaa itsensä (osa I)
2023

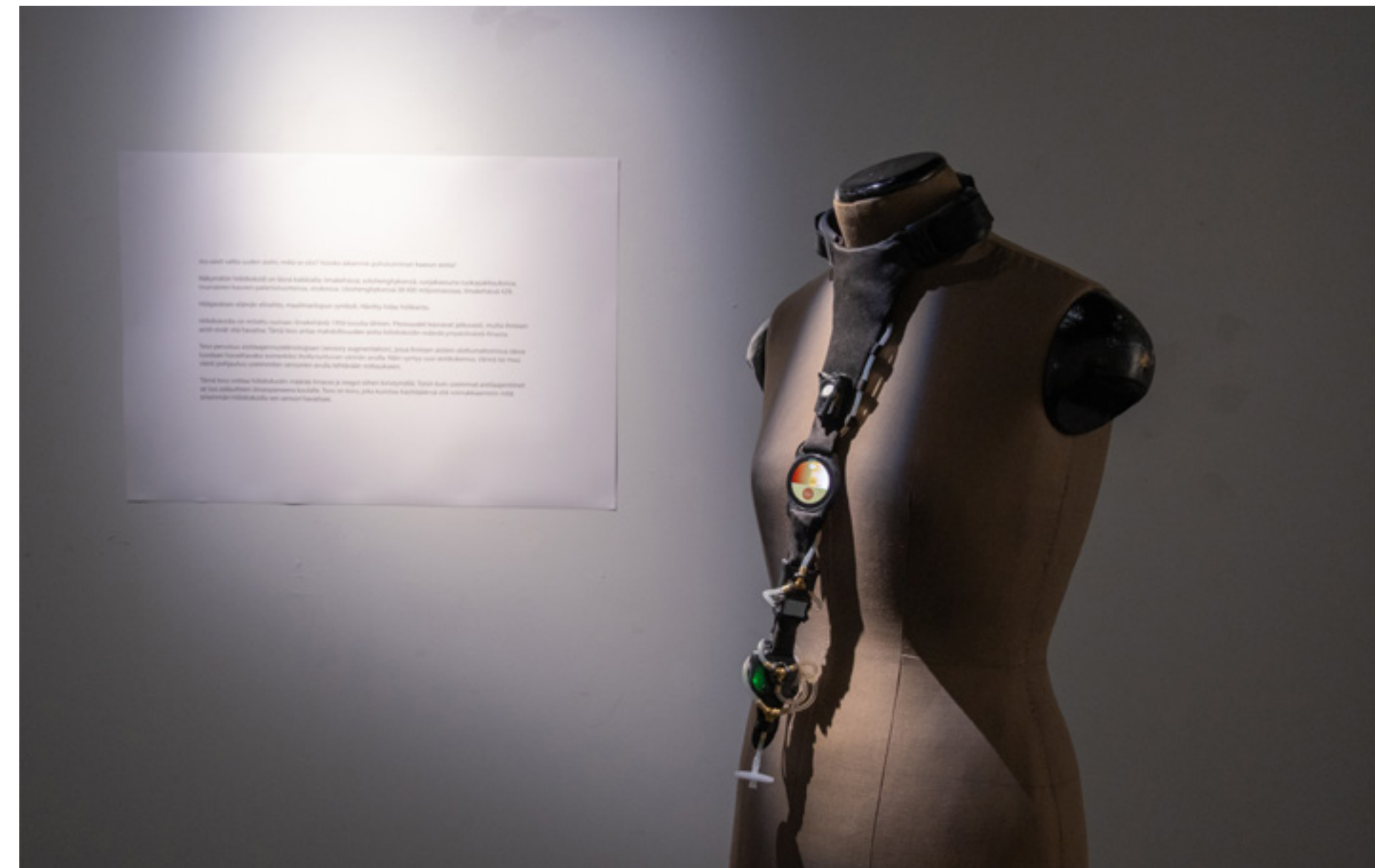

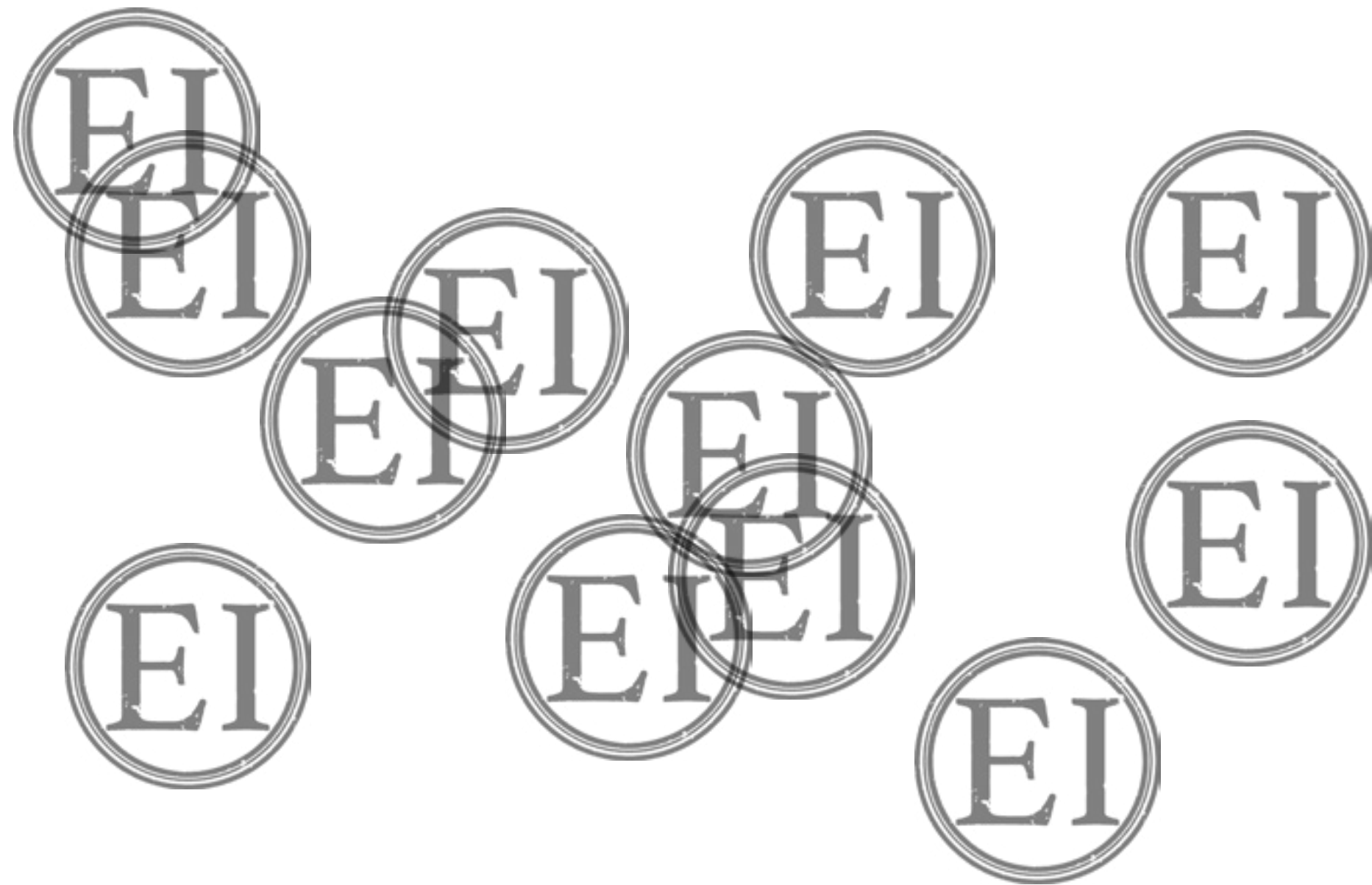

Kastehelmi Korpijaakko – Komedia niitystä, joka halusi omistaa itsensä (osa I) – 2023 – yksityiskohta

Kastehelmi Korpijaakko – Että tästä päivästä lähtien (peuran polku ja Kustaan kirje) – 2023

...Nooh...

Olihan se kysyttävä iteltään myös, että millaset kuvataideviikot mä haluan itse kokea. Et ei voinu sen pelkän negaation kans pelata – ja mähän halusin niinku kaiken. Mut et miten sen sit saavuttais, ja miten ottaa kaikki, niin ettei asiat jätä toisia puolia varjoonsa. Joten tää EI näytteli sit aika suurta roolia. Negaation kautta päädyin sit kuitenkin karsimiseen ja eriyttämiseen, ja rajaaminen olikin helpompaa miettimällä haluamisen sijaan taas sitä, mitä ei halua.

Kuraattorin yks tehtävistä on arvottaa. Se arvottaminen syntyy ihan luonnostaan aina valintatilanteissa, mut on monia eri syitä, miks mitäkin valikoitui mukaan. Ja osa niistä syistähän on mulle tärkeämpiä kuin toiset, et ne syyt luo jo oman arvojärjestyksensä, mutta sitte siinä vaiheessa, kun valinnat on tehty, on kuitenkin aika ruveta kohteilemaan kaikkia valittuja tasapuolisesti ja unohtaa se oma tärkeysjärjestys. Yrittää niinku saada aikaan tasapuolinen ja -veroinen kokonaisuus, missä mikään teos tai aihe ei ylittäis toista. Et se oma arvomaailma on niinku työkalu, EI lopullinen totuus.

Tää tarkotti sitten tietty osittain mulle tärkeiden, mutta ehkä liian K-18 teosten karsimista. Että... jäi ne Mannerheimit ja penikset ja suolenpätkät ja ilmeiset kohut sitten odottamaan vuoroaan. Että... mä sensuroin ja cancelöin ja pelkäsin, mutten kokonaan unohtanut. Ja, miten tehdä tää sitten olematta liian pelokas ja varovainen. Aliarvioimatta, mutta ennakoimalla. Ja olematta liian populistinen tai sekava ja rikkonainen, mutta silti monipuolinen ja huomioiva.

Haaveissa oli semmonen näyttely, että katsojalle tulis semmonen olo, että se on henk. koht. juuri häntä varten kuratoitu. En tarkota tai ajattele, että se vaatis koko näyttelykokonaisuuden hahmottamista tai katsomista, vaan sitä, että sieltä löytyis just sulle jotain hyvää ja saisi olon, et tää riittää. Et se ei olis taiteesta tehtyä taidetta, vaan et ne lähtökohdat teoksiin olis ihan jokaisen meistä arjessa – tavallisia, niin et niistä on helppo saada kiinni. Tavallinen sit taas ei oo synonyymi kuitenkaan yksinkertaselle. Näyttelyssä olevien tekstien kauttahan sulla on mahdollisuus sit laajentaa näyttelykokemusta aina loputtomiin esim. erilaisten lähteiden ja viitteiden kautta. Mut yritin tehdä näyttelyä, jossa olis ilmiselvää, että sitä kaikkea ei esimerkiks tarvi lukea. Et koska mä en voi hallita kuraattorina kaikkea, ei yleisönkään tarvi.

Mä huomasin, että kaikesta huolimatta tää EI tekee ja kääntää asioita jotenkin vahvasti mielipidekeskustelun suuntaan. Tää helpotti karsintaa siinä mielessä, että sitten halusin jättää pois asioita, jotka mielestäni ei kuulu mielipidekeskusteluun.

Esimerkiks niinku, vaikka seksuaalinen suuntautuminen. Ihmisillä on mielipiteen vapaus joo, mut kaikki asiat ei vaan yksinkertaisesti ole mielipideasioita ja jotenkin olis aika keskustella siitä, että mistä asioista ihmisellä on oikeus muodostaa mielipide ja mitkä asiat – tai niistä mielipiteensä ilmottaminen – on sit taas vaan huonoa käytöstä.

Pitkin matkaa toistuvasti ja taiteilijoille teemaa esitellessä huomas, että Ei synnyttää tosi vahvoja ennakkoaajatuksia ja -luuloja siitä, millanen näyttely on tulossa. Ei tuntu avaavan aina ja heti ihmisille jonkin asetelman ja taiteilijoillekin semmosen oletuksen, et mihin ne on osallistumassa. Mua rupes hirvittävästi viehättämään se ajatus, että mä halusin tästä näyttelystä semmosen, että se rikkois kaikki ne ennakkoluulot ja odotukset, et se Ei oliskin jossain ihan muualla. Et se ajatus kävis siellä, et eihän tää ollutkaan yhtään sitä, mitä mä olin ajatellu. Vaikutelma Eistä ei esim. mun omassa päässä oo kauhean kaunis. Mut Pekilon näyttelystä sellaisen halusin. Halusin et se Ei täytyy löytää, eikä vaan niinku kävellä sen oman saman vanhan ennakkoluulonsa ja epävarmuutensa ja torjumisensa kanssa paikan läpi.

Näyttelyiden teemotus on ihan oma lajinsa... Tietty, jos sä teet vaikka kulttuurihistoriallisia näyttelyitä, niin se viitekehysän syntyy sen teeman kautta ja rajaa ja valikoi historiasta sen tietyn osion ja jakson mitä käsitellään ja esitellään, mutta eihän se taiteen kanssa toimi useinkaan niin. Usein ne näyttelyiden nimet on itse taiteen katsomisen kannalta melko merkityksettömiä ja syntyneet vaan nimiksi, jotta tiettyyn näyttelyyn on helppo viitata ja käyttää jotain ytimekästä markkinoinnissa. Et katsoja voi unohtaa sen näyttelyn nimen saman tien ku astuu näyttelyn sisään. Ei ehkä teemana synnyttää vahvemmin semmosen linssin, jonka kautta taidetta on myös mahdollista katsella. Ei on kyllä myös niin dominoiva, et se kysymys ehkä sit onkin, että onko siitä mahdollista päästää irti?

Pauliina Jokela

Vedenalainen
Underwater experiments 2016–2020

2025
(video – kesto 8:51)

Paula Tella – Holy Water – 2022

Anna Rikkinen – Woods Baroque – 2022–2025 – yksityiskohta (puiset astiat, silkkinauhut)

Anna Rikkinen – Woods Baroque – 2022–2025 – yksityiskohta (puiset astiat, silkkinauhat)

Minna Havukainen – Sari / Anna / Hanne ja Elliot / Hanne ja Noah / Riikka ja Ella / Suvia ja Jenna / Hanne / Sari ja Kaneli – 2003–2008

Oli jotenkin ihan ilmiselvää, että mä en pysty... ei musta oo, enkä osaa.

Et mä en niinku yksinäni riitä - et se Eln näkökulma Ei voi olla pelkästään ja vain ja ainoastaan mun.

Tai oisin mä voinu valita sinne kaikkee... mutta mä en ole se ihminen – ei ois tai oo niin paljon tietotaitoa, että mä oisin pystynyt sitten vastuuta kantamaan niistä valinnoista ja niistä teoista, joita esimerkiksi taidepedagogian tai taiteen tutkimuksen puolelta olis syntyny. Tai mitä opastukset vaatii. Taideopastus taiteena ja taideteko lähtökohtanaan on ihan eri asia...opastusten taiteena ajattelevinen.

Ja näin ollen halusin kutsua sinne kanssakuraattoreita eri osa-alueilta, joilla on huomattavasti kattavampi ja laajempi tieto ja taito kun mulla. Jotka, niinku, jotenkin näkee sen taidekentän eri vinkkelistä, ja joiden kanssa halusin käydä dialogia ja keskustelua ja olla mukana siinä prosessissa. Mä halusin mukaan niiden leikkeihin, enkä pyytää niitä siis mukaan omiini. Miten sen niinku...mä siis kysyin, pääsisinkö mukaan siihen, mitä te teette – enkä niin, että voisitteko te tulla tekemään mun puolesta tämmöstä. Tai näin mä yritin. Hiekkalaatikolla tää on sillai jotenki yksinkertasempaa. Joku keksii leikin ja kaikki leikkii ja vie sitä leikkiä johonkin suuntaan. Ei siellä ole mitään pääleikkijöitä ja apuleikkijöitä vaan ketään ei saa jättää yksin.

Milja Viita

**Boob – Tissi
2004**

(video – kesto 0:47)

Mikko Rekonen – Panic – 2025 (kaiuttimet, lämpöpuhallin, savukone, strobo-valot, turvakamera / äänisuunnittelu: Tuomas Skopa)

Mikko Rekonesen Panic simuloi paniikkihäiriökohtauksen aiheuttamia tunteuksia ja vaikutuksia aisteihin.

Halusin, että kanssakuraattoreilla on tämä kuraattorin oikeus ja velvollisuus päättää asioista ja arvottaa, ja valta valita oman tietotaitonsa pohjalta - koostaa heidän mielestään tähän näyttelyyn sopiva kokonaisuus. Mutta että, miten mä sitten voisin kantaa siitä vastuun. Miten siis hallita tilannetta hallitsematta ihmistä? Miten pystyy hallitsemaan kokonaisuuksia, jos luopuu siitä yksinvallasta?

Tän Eln kohdalla mun täytyi antautua myös sille, että kohtaan oman Elni. Mun mielestä se oli jotenkin oleellista. Henkilökohtasesti mulle oli tärkeää, että mä joutuisin luopumaan osittain siitä erityisasemassa, missä voi päättää, mikä on hyvää taidetta ja mitä jää nyt kuvataideviikkojen historiaan. Yritin irtaantua tästä ajatuksesta ja kanssakuraattoreiden kautta oli pakotettava itsensä sallimaan mukaan teoksia ja tekijöitä. Antautumaan sille, että kaikki ei välttämättä tule olemaan mun.

Eln kautta jotenkin pakotin itseni laajentamaan sitä omaa taiteen kulutustottumusta ja mieltymyksiä ja yritin kuunnella, miten jotkut muut on saaneet irti vaikka ja mitä teoksista tai taiteilijoista, jotka saatto olla mulle vieraita tai joiden tuotantoon en ollu perehtynyt. Piti keskittyä ymmärtämään, että se sanoma ja sisältö ja jopa kauneuskin voi löytyä mun omien kokemuspiirien ja näkökulmien ulkopuolelta. Pakko sanoa, et kaikkimensa, kyl mulla on ollut... jos vaikka ajattelen... niin mul on ollut hyvin – tai on edelleen – hyvin rajattu maku ja esteettisen mieltymykset.

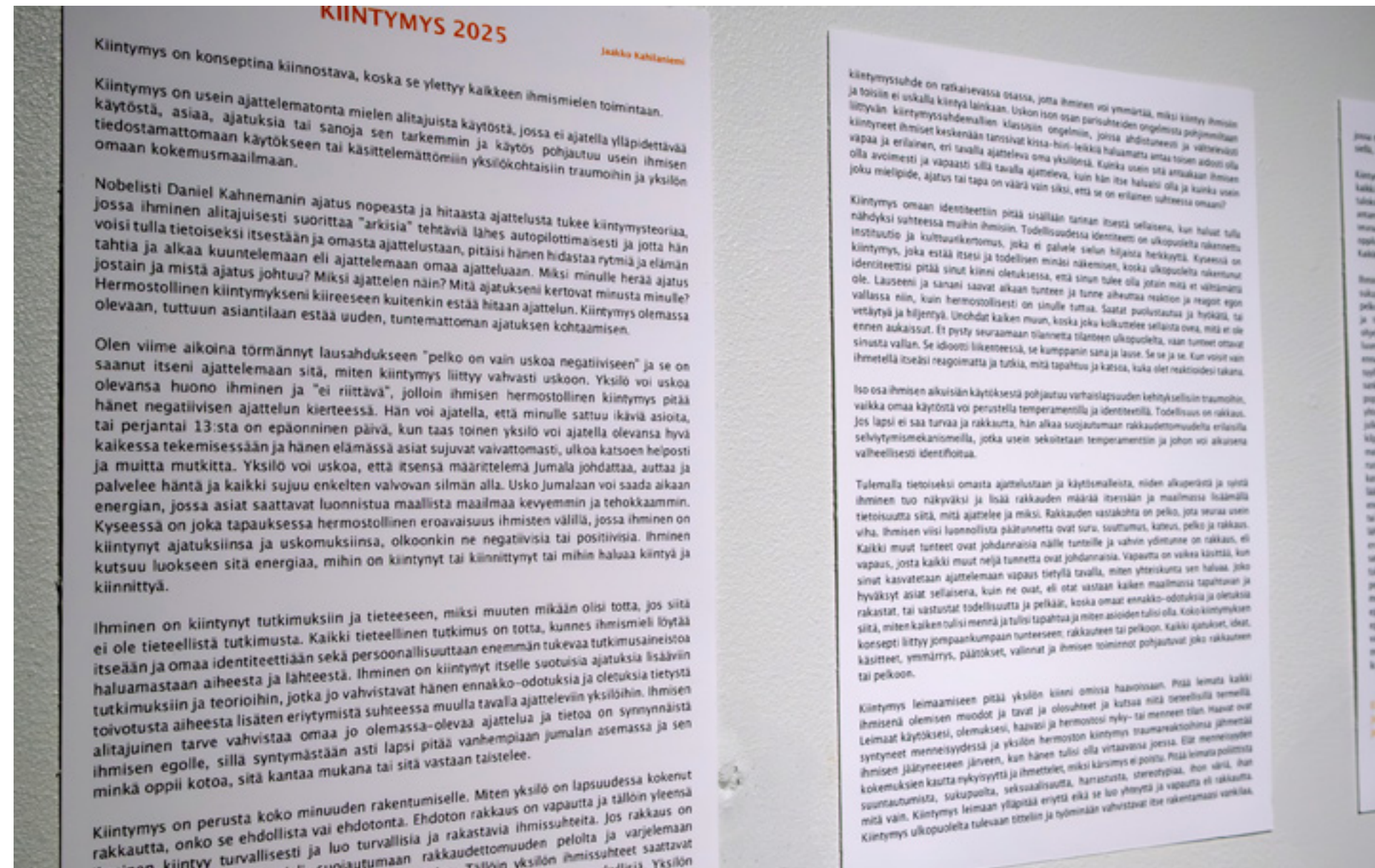
Onneks vahingossa pakotin itteni olemaan avarakatseinen. En esimerkiksi jotenkin ollut tajunnutkaan yhtään, että tietenkin on olemassa myös semmoisia taideteoksia, joita ei ole tarkoituskaan kokea yksin tai yrittää hakea vaan sitä omaa tulkintaansa sieltä, vaan että se vastaanotto täytyy tehdä yhdessä ja jakaa. Aika hienoa.

Jaakko Kahilaniemi

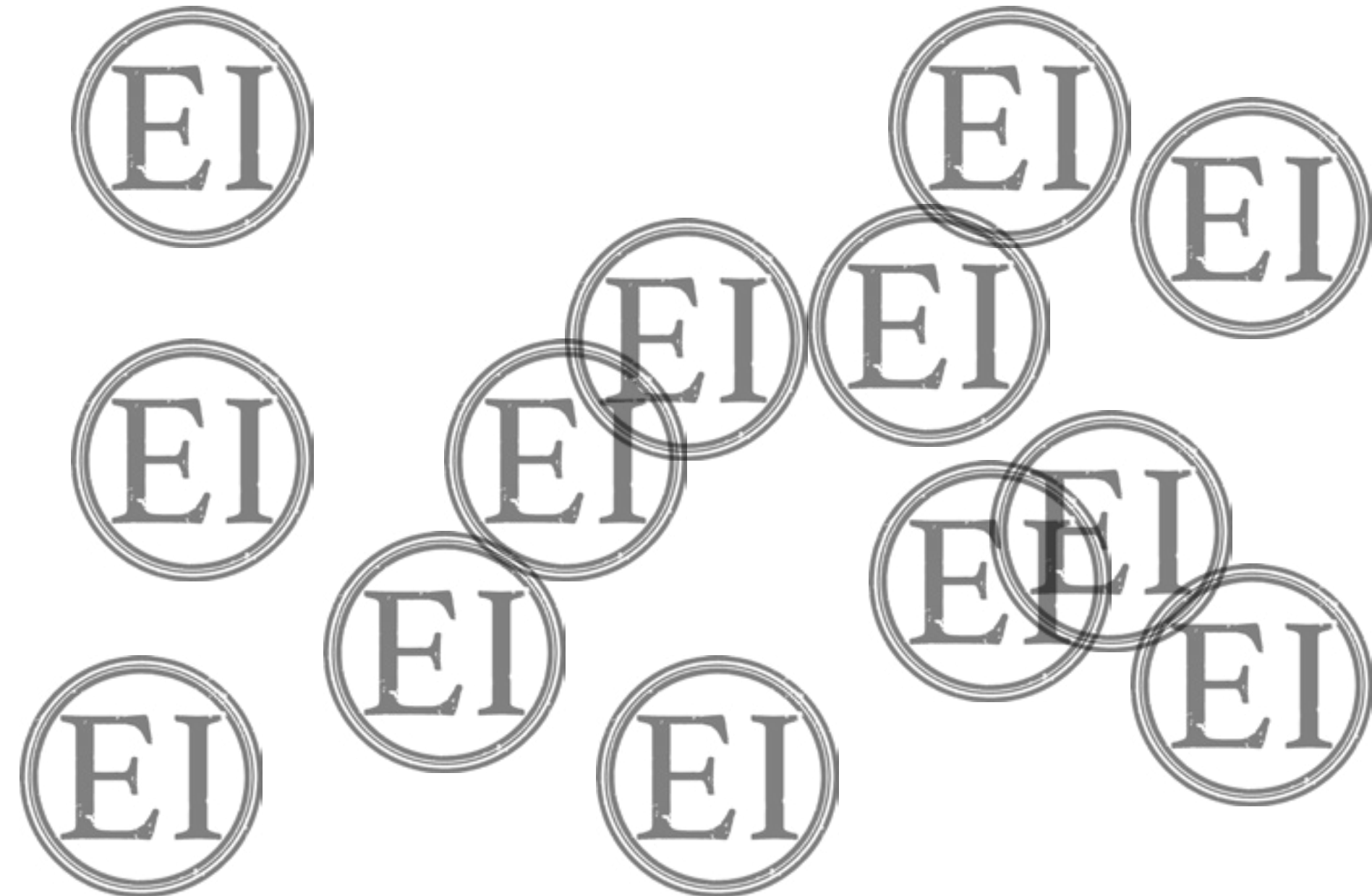
**Kiintymys 2025
2025**

(Video, kesto 12:34)

Jaakko Kahilaniemi – Kiintymys 2025 – 2025 – yksityiskohta

Kanssakuratointi ja –prosessit

Opettaja Hannele Karppinen

Taidehistorian, kuvataiteen, suomen kielen ja kirjallisuuden opinnot sekä muun muassa värikylpyohjaajan koulutus täydentävät opettaja Hannele Karppisen kasvatustieteiden maisterin tutkintoa. Karppinen luottaa positiiviseen pedagogiaan ja hyvinvointiopetuksen voimaan. Hänen missionaan on paikalliseen kulttuurikasvatussuunnitelmaan vaikuttaminen ja sen kehittäminen niin, että kaikilla Mänttä-Vilppulan koululaisilla olisi mahdollisuus kokea ja oppia kattavasti oman paikkakuntansa luonnosta ja kulttuurista. Karppinen ajattelee opin syntyvän yhteistoiminnasta ja jatkuvasta – elämän ja iän mukana etenevästä – pedagogiasta, jota luodaan yhteistyössä ympäristön kulttuuritoimijoiden kanssa.

Kuvataiteilija Heidi Saramäki

Heidi Saramäki on kuvataiteilija, kuvataidekasvattaja ja tamperelaisen Sara Hildén -akatemian apulaisrehtori. Työssään kuvataidekoulun johtajana hän mahdollistaa ja kehittää muun muassa taitelijoiden ja lasten kohtaamista ja yhdessä luomista. Saramäelle yhteistyö on luonteva olemisen muoto. Tärkeää on olla avoin prosessin oivalluksille ja antaa tilaa sisällön muotoutumiselle. Hän innostuu lasten ja nuorten ajattelusta ja tekee sitä näkyväksi yhteiskunnassa. Kaupunkimme ovat pitkälti aikuisten rakentamia. Lasten ja nuorten ääni täytyy saada osaksi julkista tilaa.

Mänttä-Vilppulan kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Antti Korkka

Taidekaupungin kulttuuripäällikkö Antti Korkka katsoo maailmaa yhteistyön kautta ja ajattelee paikkakuntien elinvoiman syntyvän kulttuurista. Kulttuuritoiminnan laaja-alaisuus ja osallisuus sekä elävän kaupunkiympäristön kehittäminen ovat hänen toimintansa ydintä. Taidekaupungin tehtävässään hän tukee uusien taidesukupolvien kiinnittymistä yhteisöön taiteen tekemisen kautta. Korkka katsoo raja-aitojen ylitse. Kulttuuri- ja taidehistorian sekä alue- ja yhdyskuntasuunnittelun taustaa vasten kulttuurikentän toiminnan voi hahmottaa kokonaisuutena.

518 kaupunkiviiriä. Hannele Karppinen, Antti Korkka ja Heidi Saramäki loivat ammattitaitonsa yhdistämällä ja olemassa olevia resursseja hyödyntämällä 518 kaupunkiviirin kokonaisuuden. Kaikki 518 mänttä-vilppulalaista esi- ja alakoululaista kutsuttiin mukaan kuvataideviikoille pohtimaan, mistä he eivät luopuisi kotiseudussaan. Sen pohjalta lapset suunnittelivat kukin oman kaupunkiviirinsä. Viirejä nähdään kesällä 2025 Taidekaupungin kaupunkikuvassa sekä osana Pekilon näyttelyä.

MW-kehitys Oy:n toimitusjohtaja Otto Huttunen

Kansantaloustiede sekä kansainvälinen kulttuuritoiminta arkkitehtuurin, musiikin ja elokuvan saralla ovat johtaneen Otto Huttusen Mänttä-Vilppulan kaupungin elinkeinoyhtiöiden toimitusjohtajaksi. Huttusen intohimoihin kuuluu alueellisen kulttuurin vahvistaminen. Työssään hän näkee mahdollisuudet elinkeinoelämän ja kulttuurin yhdistämiseen jopa surrealististen visioiden kautta. Urkuja ja pianoa soittava Huttunen on yksi Mäntän Musiikkijuhlien perustajajäsenistä. Elokvateatterin pitäjänäkin toiminut toimitusjohtaja vaalii ja kerää filmi- ja projektorihistoriaa.

Arkkitehti ja tekniikan tohtori Iida Kalakoski

Arkkitehti ja tekniikan tohtori Iida Kalakoski on intohimoinen rakennussuojelija. Muun muassa Museovirastossa vaativien restaurointien parissa työskennellyt Kalakoski tekee nykyään tutkimusta ja opetustyötä Tampereen yliopistossa. Hänen tutkimuksensa keskittyy rakennusperinnön merkityksiin, erilaisiin säilyttämisen tapoihin sekä purkamisen kulttuuriin. Johtavia kysymyksiä ovat miten, milloin, missä ja miksi rakennusperintö saa merkityksen? Rakennussuojelukysymysten tarkastelu on vienyt hänet kaupunkikävelyille sekä erilaisiin tempauksiin, joissa on jaettu tietoa ja yleistajuistettu tiedettä suurelle yleisölle.

Kaupunkikaava taideteoksena on Otto Huttusen ja Iida Kalakosken kuratoima kokonaisuus, jossa ajatus taidekaupungista käännetään ylösalaisin: mitä tapahtuisi, jos taidekaupungin sijaan pohtisimme kaupunkia taiteena? Pekilolle rakentuu visio siitä, millainen olisi taiteilijoille suunniteltu asuinalue, ja kuinka se voitaisiin toteuttaa taiteilijoiden toimintaedellytykset, omaehtoinen asuminen, luontosuhde ja kestävyys huomioiden.

Kuvataiteilija Elina Försti

Kuvataiteilija Elina Försti liittyy omalla työllään osaksi värimaalauksen perinnettä ja pitää yllä perinteisten tekniikoiden arvoa. Pohjanmaan lakeuksien pellot ja maanviljelykulttuurin rakennukset sekoittuvat Förstin siveltimestä värioppiin, taitoon ja aikaavievään työskentelyyn. Tarpeettomaksi käyneet riihet ja ladot luhistuvat ja kertovat ruoantuotannon muutoksista. Förstille taide ei ole muusta elämästä erillistä, ja hänen taiteelliset tekonsa pohjaavat hänen omaan kokemukseensa ympäristön muutoksesta. Yksinäisen taidemaalauksen vastapainona hän työskentelee mielellään ryhmissä.

Kulttuuriympäristö ja rakennussuojelu. Elina Försti ja Iida Kalakoski toimivat kanssakuraattoreina kulttuuriympäristön ja rakennussuojelun kysymysten äärellä. Korjaamisen ja korjattavuuden kysymyksien kautta tarkastellaan ränsistyvää perinnemaisemaa sekä Mänttä-Vilppulan tehdaskaupungin kaupunkikuvaa. Mäntän vanhan Spriitehtaan kohtalo peilautuu pohjanmaan lakeuksien latoihin ja rakennussuojeluun. Kuvataideviikoilla kulttuuriympäristö nähdään taideteoksena ja rakennussuojelu nykytaidetekona.

Runoilija ja kuvataidekriitikko Raisa Jäntti

Raisa Jäntti on runoilija ja taidekriitikko. Hän kirjoittaa kokemuksellista taidekritiikkiä, joka välittää tunteen läsnäolosta. Hän pyrkii purkamaan rooleja ja tekemään taiteesta lähestyttävää, ihmeellistä ja arkista. Kokemusten sanoittaminen ei ole helppoa, mutta tunteiden sanallisesti kuvaamisen vaikeus on kaikille ihmisille tuttua – se toimii yhdistävänä tekijänä. Jäntin runoteokset kuvaavat usein ihmistä ääriolosuhteissa ja katsovat ihmisyyttä biologisesti, ruumiillisesti. Myös runojen keskiössä on läsnäolo, usein tilanteissa, joissa ihminen ylittää kehonsa tai mielensä rajoja.

Näyttelykatalogi 2.0. Kuvataideviikkojen katalogi julkaistaan kesän 2025 aikana päivittäisinä postauksina kuvataideviikkojen somekanavilla. Taideteokset ja tapahtumat esitellään kokemukseen pohjaavilla teksteillä yhden näyttelyvieraan henkilökohtaisesta näkökulmasta. Yhteen kootut tekstit julkaistaan syksyllä verkkojulkaisuna Kuvataideviikkojen kotisivuilla.

Korutaiteilija Tarja Tuupanen

Korutaiteilija Tarja Tuupasen omaa taidetta dominoi kivi. Korutaiteen kansainvälisellä kentällä Tuupanen on myös kivenkova ammattilainen. Hän on luotsannut Korutaideyhdistystä puheenjohtajan roolissa useamman vuoden ja vastannut kansainvälisestä KORU-triennaalista. Koru on valtioiden rajat ylittävä viesti. Sen lähtökohta on päälle pukemisessa ja kantajansa valintojen ilmentämisessä. Nykyaiteen lailla koru on murtautunut ulos alkupisteestään, mutta kehollisuus kaiken taustalla on säilynyt. Nykykorutaiteen kehollisuus käsitetään laajasti aistien rajallisuuden, kehon mittasuhteiden ja kulttuuristen erojen kautta.

Korutaiteilija Jenni Sokura

Korutaiteilija Jenni Sokura toimii paitsi korutaiteen ja nykyaiteen kansainvälisillä kentillä, hän myös siirtää osaamistaan eteenpäin opettamalla ja luennoimalla korutaiteesta. Korutaiteessa mestari-kisälli kulttuuri ei ole tyystin kadonnut. Koruilla on yhteiskunnan eri instituutioissa ja perinteissä vahva rooli. Kihlasormukset ja kunniamerkit ovat koruja, jotka osaltaan ovat synnyttäneet mielikuvan siitä, mitä koru on. Koru ansaitaan ja se on jotain, mitä kannetaan mukana. Omassa taiteessaan Sokura on työskennellyt muun muassa ruoan, eväiden ja take away -annosten, sekä niihin liittyvien kulttuuristen merkitysten parissa.

Kehon poliittisuus. Tarja Tuupanen ja Jenni Sokura kuratoivat Kuvataideviikoille kansainvälisen korutaiteen kokonaisuuden. Korutaiteilijoiden teosten kautta pureudutaan ihmisen kehoon ja sen poliittisuuteen. Erilaiset ruumiilliset ominaisuudet ovat monen aatteen, ideologian, lain, käytännön, arvon ja uskomuksen taustalla.

Taidehistorioitsija Kaija Kaitavuori

Taidehistorioitsija, tutkija ja taideyliopiston lehtori Kaija Kaitavuori on perehtynyt asioihin taiteen ympärillä. Historia, museologia, sosiologia ja kulttuuripolitiikka ovat avanneet Kaitavuoren käsityksiä siitä, miten taiteen tapahtuma syntyy. Hänen työskentelynsä yhdistää taidetta yhteiskuntaan tavalla, joka pohjaa taiteen kokemiseen – ei sen omistamiseen. Kaija Kaitavuori on toiminnallinen tutkija, osallistavaan taiteeseen osallistuva sekä taidekenttää inhimillisesti, mutta realistisesti lähestyvä ajattelija. Hän ei mittaa asioita rahassa vaan kannustaa etsimään arvoa muualta.

Kaija Kaitavuoren kanssakuratoima osuus koostuu kolmesta ohjelmapalasta. Kokonaisuuden lähtökohtana on Krister Gråhnin näyttelyn osaksi kuratoima Kaija Kaitavuoren teksti Museomagiaa (Marginaaleista museoihin – Anna Rastas ja Leila Koivunen, Vastapaino, 2021) joka käsittelee sitä, miten esineet ja asiat siirtyvät kategoriasta toiseen (rituaaliesine, taide-esine, museoesine jne.) ja miten tämä vaihtelee paikasta, ajasta ja kontekstista riippuen. Kaitavuoren kokoama ohjelma jatkaa pohdintaa siitä, miten asiat taiteistuvat, siis tulevat taiteen piiriin, tai miten ylipäättään jaottelemme asioita kategorioihin taide ja ei-taide – tai ehkä-taide, mahdollisesti-taide, voisiko-tämäkin-olla-taide.

Kaija Kaitavuorelle avainkysymys ei ole, Mitä taide on, vaan Miten, missä ja milloin taide on.

Mänttä taideteoksena haastaa mänttä-vilppulalaiset tarkastelemaan omaa elämäänsä taiteena. Kuka tahansa voi osallistua ja rajata annettujen ohjeiden mukaan jonkin osan arjestaan taiteeksi. Miten elämä muuttuu, millaisia oivalluksia syntyy? Osallistujien toteutuksia kerätään näyttelyn ajan Facebook-ryhmään ja jaetaan myös kuvataideviikkojen ja Taidekaupungin somekanavilla. Samoilta kanavilta löytyvät ohjeet osallistumiseen. Ohjeet julkaistaan näyttelyn avajaisten yhteydessä. Kokonaisuudesta muodostuu kesän aikana kollektiivinen taideteos, Mänttä taideteoksena.

Ohjeet osallistujille:

Taiteeksi tulemisen prosessi käynnistyy huomion suuntaamisella ja tilanteen kehystämisellä.

- Päätä mikä toiminta ja määritä aikaväli, jolloin tekemisesi muuttuu taiteeksi.
- Aloita laittamalla rintaasi pinssi, joka kertoo sinun olevan taidetyössä.
(Pinssin voit lainata Pekilolta tai Mäntän kirjastosta)
- Tee juuri sitä, mitä muutenkin tekisit. Keskity taidetyöhösi.
- Ota itse tai pyydä jotakuta ottamaan pari kuvaa sinusta taidetyössäsi.
- Lopeta riisumalla pinssi.
- Kuvaile toimintaasi parilla lauseella: mitä teit, mitä tapahtui, miltä tuntui, mitä ajatuksia heräsi?
- Lataa kuva ja kuvaus taidetyöstäsi Facebook-ryhmään.
Jos kuvissa näkyy muita ihmisiä, kysy lupa julkaisuun. Julkaisemalla kuvan ja kuvauksen vakuutat, että sinulla on oikeus kuvan julkaisemiseen, sekä luovutat Mäntän kuvataideviikoille ja Taidekaupungille oikeuden jakaa julkaisusi omilla kanavillaan.

Esimerkiksi: Opettaja, pidä yksi oppitunti taiteena. Sairaanhoidaja, määritä jokin hoitotoimenpide taiteeksi. Parturi, tee yksi hiustenleikkuu taiteena. Vanhempi, hoida lasten iltatoimet taiteena. Jne.
Innoituksena voi käyttää Pekilon Tapion saliin koottua Nettiarkistoa, johon on kerätty esimerkkejä taiteilijoiden projekteista, joissa erilaiset arjen toimet ovat muuttuneet taiteeksi.

Mänttä taideteoksena -yhteenvedo ja päätös pidetään Mäntän kuvataideviikkojen viimeisenä aukiolopäivänä 31.8.2025.

Violon d’Ingres / Ingresin viulu kutsuu mukaan taiteilijoita, joilla on taiteen lisäksi jokin toinen aktiivinen toiminta-alue. Ranskalainen uusklassismin ajan maalari Jean-Auguste-Dominique Ingres oli paitsi kuuluisa maalari myös taitava viulisti. Etenkin uransa alkuvaiheessa hän jopa elätti itsensä soittamalla, ja harrastus jatkui myös myöhemmin taiteilijan elämässä. Sanonta Ingresin viulu on jäänyt kuvaamaan sekä rakasta harrastusta tai intohimoa että muuten päätoimen ohella korkealle kehitettyä aktiivista taitoa. Tähän osioon kutsutaan taiteilijoita tuomaan kuvataideviikoille tuon toisen (ammatti)taitonsa – soittamaan omaa Ingresin viuluaan – näyttelyn kehykseen ja keskustelemaan siitä, miten he näkevät eri alueiden aktiviteettinsa suhteutuvan toisiinsa.

15.6.
Kuvataiteilija-fysioterapeuttiopiskelija Eeva-Mari Haikala ohjaa kehollisia harjoituksia, joissa sanotaan EI kehon ja mielen levottomuudelle & stressille. Harjoituksia tehdään näyttelytilassa teosten äärellä. Mitään aiempaa kokemusta ei tarvita.

17.7.
Jaakko Rustaniuksen puheenvuoro ”Carlo Levi si è fermato a Mänttä” ottaa lähtökohdaksi italialaisen taidemaalarin, kirjailijan, esseistin, lääketieteen tohtorin, journalistin, antifasistisen vastarintaliikkeen aktivistin ja pitkäaikaisen senaattorin Carlo Levin elämän ja tuotannon käsitelläkseen kysymystä: Mitä kuvataiteilija saa olla? Puheenvuorossaan Jaakko pohtii mm. taiteilijan identiteettiä, rooliodotuksia ja nykytaiteen sivistyskäsityksiä myös omista kokemuksistaan käsin.

24.–26.7.
Taiteilija Pia Lindman tarjoaa aistinalisia sessioita yhdelle henkilölle kerrallaan. Pia on kalevalainen jäsenkorjaaja ja on näihin oppeihin pohjautuen kehittänyt oman hoitomuotonsa, jossa paneudutaan aistinaliseen (subsensorial, aistin-alinen) virittäytymiseen ja luodaan tila, jossa osallistuja voi rauhoittua ja keskittyä omaan aistinalisen kokemukseensa. Piale aistinalisuus tarkoittaa kehon ja mielen välistä viestintää, joka on useimmiten aistien, tietoisuutemme, tuolla puolen. Sessioiden tuloksena Pia tekee maalauksia, muistiinpanoja ja piirustuksia.

Taidesoppaa! tarjoaa kokoontumisia, keskustelua ja keittoa Pekilon Valvomo-tilassa. Keskustelemassa ovat Ingresin viulun taiteilijat ja mänttäläiset toimijat sekä yleisö. Keskustelun innoittajana toimii lisäksi Nettiarkiston materiaali.

15.6.
Aiheena keho, taide ja taiteilijan työ. Keskustelemassa taiteilija Eeva-Mari Haikala, joka ohjaa samana päivän Pekilossa kehollisia harjoituksia (ks. Ingresin viulu), taiteilija Paula Salmela sekä osallistujat ja yleisö.

17.7.
Aiheena tila, taide ja taiteilijan työ. Keskustelemassa taiteilija Jaakko Rustanius, joka pitää jo iltapäivällä puheen-
vuoron Ingresin viulun yhteydessä, arkkitehti Iida Kalakoski sekä osallistujat ja yleisö.

26.7.
Aiheena aistit, taide ja taiteilijan työ. Keskustelemassa taiteilija Pia Lindman, joka aiemmin viikolla tekee aistinalisia hoitoja ja taidetta Pekilolla (ks. Ingresin viulu), sekä osallistujat ja yleisö.

31.8.
Aiheena kollektiivinen teos Mänttä taideteoksena ja taiteeksi tulemisen prosessit. Keskustelemassa Kaija Kaitavuori, teoksen osallistujat sekä yleisö.

Väitöskirjatutkija ja kuraattori Sanna Karimäki-Nuutinen

Väitöskirjatutkija ja kuraattori Sanna Karimäki-Nuutisen kotipaikka on Seinäjoella – Etelä-Pohjanmaan kasvukeskuksessa. Toimiessaan paikallisen taidehallin johdossa hän osallistui ohjelman uudistukseen, jossa taide ammentaa maaseudusta ympäristönään, osallistuu maatalouskulttuurin historian ja muutoksen keskusteluun sekä eläin- ja ruoantuotannon tulevaisuuden kysymyksiin. Hän on kiinnostunut siitä, millainen muutosvoima taiteella on ilmastokriisissä ja kestävän kulttuurin luomisessa. Kuraattorina Karimäki-Nuutinen näkee vaivaa kulloisenkin ympäristönsä ymmärtämiseen ja sen kuulluksi tekemiseen. Vuonna 2025 hän toimii myös kuraattorina Rauma Triennale 2025: Lumoava vaiva -näyttelyssä, joka on esillä Rauman taidemuseolla 7.6.-21.9.2025.

Sanna Karimäki-Nuutinen on suunnitellut Kuvataideviikkojen ohjelmaan EI-opastusten sarjan. Opastus on muotona ja yleisötapahtumana taidepedagogiikan vakiintunut kivijalka. Kiinnostavan opastuksen käsikirjoituksen laadinta on oma asiantuntemuksen osa-alueensa. Opastuskierrosta koostettaessa näyttelystä muodostetaan tietynlaista narratiivia, jossa vedetään yhteyksiä teosten välille, korostetaan ja rajataan pois. Usein näiden valintojen taustoja ja käsikirjoitukseen vaikuttanutta ajattelua ei kuitenkaan avata yleisölle. Voiko opastus kuitenkaan olla neutraali näyttelyn yleisesittely? Vastaus on tietenkin: EI.

EI-opastukset nostavat esiin valinnat, rajaukset ja näkökulmat opastamisen lähtökohtana. Kuusi kertaa kesän aikana toistuvat tapahtumat lainaavat perinteisen näyttelyopastuksen muodosta, mutta rajaavat kierroksen erityiseen näkökulmaan. Tällä tavoin EI-opastukset korostavat ja kutsuvat pohtimaan poliittisuutta, joka taiteeseen aina nivoutuu. Sanna Karimäki-Nuutinen on kutsunut oppaiksi taiteilijoita ja luovia tekijöitä, jotka johdattavat oman näkökulmansa kautta kokemaan Kuvataideviikkojen Pekilon näyttelyn kenties täysin odottamattomalla tavalla ja löytämään teoksista yllättäviäkin merkityksiä. Rajaamalla näkökulman ihmisen ja muiden lajien yhteistyöhön, vammaisuuteen, esteettömyyteen tai kieltäytymiseen opastukset tulevat korostaneeksi elonkirjon monimuotoisuutta ja sen vaalimisen tärkeyttä. Opastussarjan voi näin ajatella myös kannanottona ja ehdotuksena siihen, millaisia näkökulmia niin taiteen kentällä kuin laajemminkin yhteiskunnassa tulisi korostaa ekososiaalisesti kestävämmän tulevaisuuden rakentamiseksi.

su 15.6. ja la 30.8.

EI-opastus: Outimaija Hakala ja Snejka

Opastussarjan aloittaa ja päättää kuvataiteilija-tutkijan ja hänen koirakumppaninsa yhdessä toteuttama kierros, kun kaksikko Outimaija Hakala ja Snejka opastavat kuvataideviikkojen näyttelyyn monilajisista näkökulmista käsin. Miltä Pekilo ja siellä nähtävä taide näyttää koiran kanssa ja koiran silmin tarkasteltuna? Millaisia muunlaisia ulottuvuuksia teoksista kumpuaa? Outimaija on omassa taiteessaan ja taiteellista tutkimuksessaan keskittynyt muunlajisten eläinten huomioon ottamiseen kuvataiteessa. Yhteistyössä löytökoira Snejkan kanssa on leikkisä ja tutkimuksellinen ote – näin myös opastuksilla!

la 26.7. ja su 27.7.

EI-opastus: Riikka Leinonen

Heinäkuun opastuksissa Pekilon näyttelyyn tutustutaan Riikka Leinosen johdattamana. Riikka on CP-vammainen kirjailija ja yhteiskuntatieteilijä, jonka Sofia Tawastin kanssa yhdessä kirjoittama Suuri valhe vammaisuudesta palkittiin Tieto-Finlandialla vuonna 2024. Hän on sanonut: ”Maailma olisi parempi paikka, jos kaikenlaiset kokemukset pääsisivät esiin.” Tämä vaatii esteettömyystekoja, poliittista tahtoa ja puhetta vammaisuuden moninaisuudesta. Ennen opastuskierrosta Riikka alustaa näkökulmastaan suhteessa näyttelyyn ja kierroksella nostaa esiin teoksista kumpuavia merkityksiä muun muassa esteettömyyden ja vammaisten yhteiskunnallisen aseman teemoista käsin.

la 2.8. ja su 3.8.

EI-opastus: Markku Haanpää

Kuvataiteilija Markku Haanpäällä on oma EI-projekti. Sanna Karimäki-Nuutinen kiinnostui Haanpään ajatuksesta, että tekoälyn, AI:n, sijaan tarvitaan EI:tä – eli Earth Intelligenceä. Mistä muusta Haanpää projektissaan kieltäytyy? Siitä kuullaan elokuun opastuksilla. Kierroksen aluksi taiteilija kertoo työskentelystään, jossa on tärkeää ekologinen kestävyys ja vaikuttaminen ympäristön ja eläinten puolesta. Opastuksella Markku esittelee Pekilon näyttelyä suhteessa omaan taiteelliseen ajatteluunsa.

Kuvataiteilija ja taidekasvattaja Hanna Rantala

Kuvataiteilija ja taidekasvattaja Hanna Rantalan tausta on ympäristö-, tila- ja äänitaiteessa. Opetus- ja taidekasvatus-työssäänkin Rantala hyödyntää mielellään paikkasidonnaisia ja monitaiteisia lähestymistapoja. Niin kuvataiteilijana kuin lasten ja nuorten parissa työskennellessään hän paneutuu usein teemoihin liittyen identiteetin rakentumiseen ja ilmaisuun. Rantala arvostaa luovaa rohkeutta ja moraalista kunnianhimoa. Hän haaveilee toteuttavansa taidetoimintoja ja -tapahtumia, joiden keskiössä eivät ole niinkään taide-esineet vaan mielentila, kohtaaminen ja sisäinen vipinä, joiden sikermää voisi kutsua vaikka taiteeksi.

Lupiinilaboratorio on Hanna Rantalan ohjaama työpajakokonaisuus, jonka lähtökohtana on haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltu tien pientareilla voimakkaasti leviävä komealupiini (*lupinus polyphyllus*). Työpajakokonaisuus muodostuu kolmesta itsenäisestä osasta, joista jokainen järjestetään kaksi kertaa.

Osa 1 - Niitto 17. ja 18.6.

Lupiinilaboratoriossa käydään talkoovoimin töihin ja kukkivien lupiinien kimppuun viikattein ja sirpein. Lupiinien leviämistä rajoitetaan niittämällä kasvustoja. Leikkuujäte kerätään pois vietäväksi ja osin materiaaliksi työpajakokonaisuuden seuraavaa osiota varten.

Osa 2 - Lupiinin uusi elämä 18. ja 19.7.

Lupiinilaboratoriossa etsitään tapoja hyödyntää lupiinia materiaalina johonkin uuteen ja hyvään. Mäntän kuvataideviikkojen näyttelytila Pekilolla järjestetään kaikille avoin non-stop mustemaalaustyöpaja, jossa lupiinin kukinnoista uutetulla tai keitetyllä pigmentillä osallistujat voivat tehdä oman mustemaalauksen. Maalausta jatketaan piirtämällä ja kirjoittamalla siihen lyijykynällä huomioita kauneudesta ja haitallisuudesta. Pohditaan asioita, joille itse sanoisi EI.

Osa 3 – Lupiinidialogit 29. ja 30.7.

Lupiinilaboratorion kolmannessa ja viimeisessä vaiheessa käydään Hanna Rantalan ohjaama Lupiinidialogi, jossa jaetaan ajatuksia luonnon monimuotoisuudesta, ihmisen vaikutuksesta ja vastuusta luonnon tilaan, vieraslajisuudesta ja kotoperäisyydestä, kauneudesta ja haitallisuudesta. Dialogit järjestetään Mäntän kuvataideviikkojen näyttelytila Pekilolla.

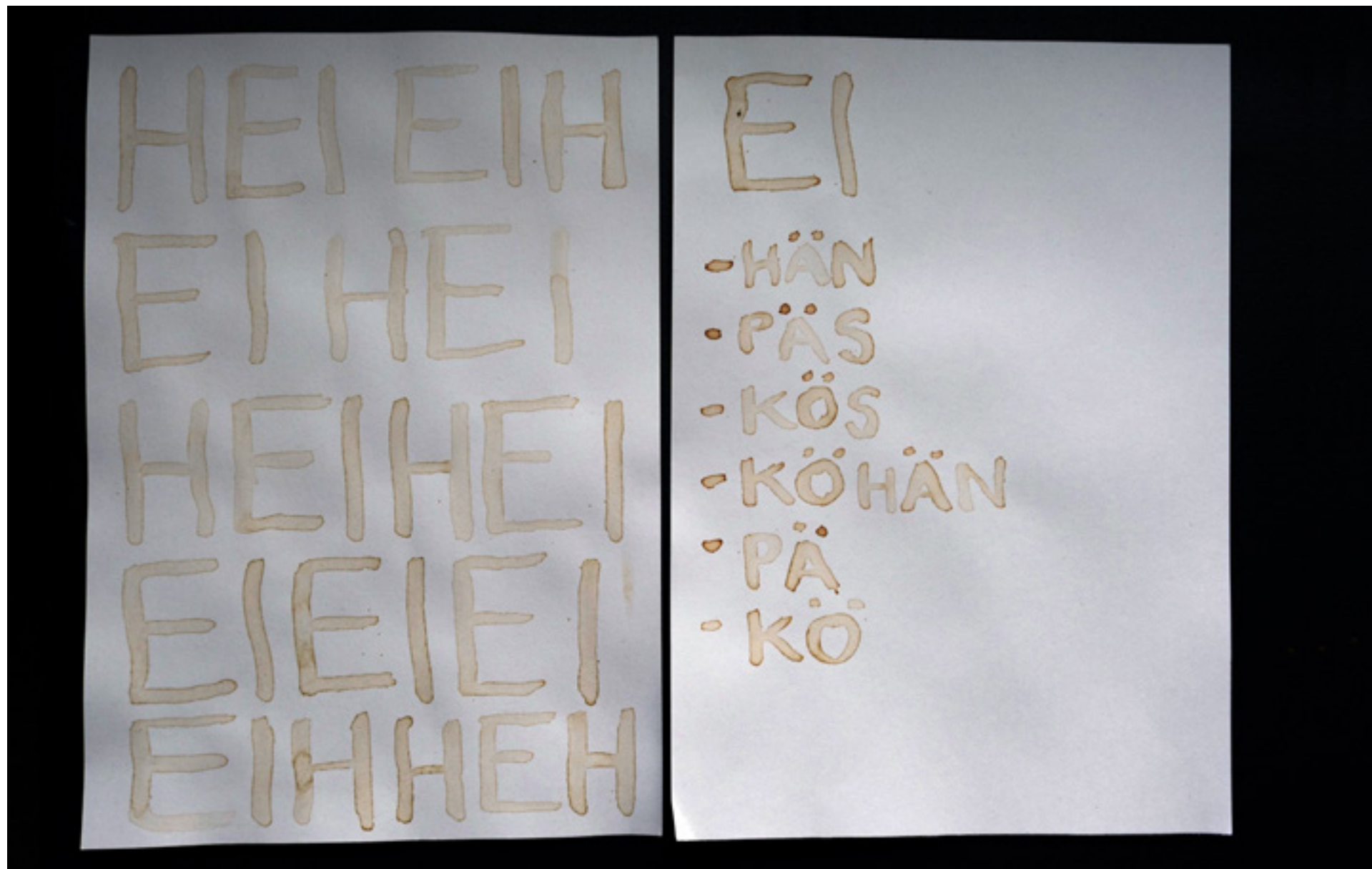
Hanna Rantala lupiinilaboratorion työpisteellä. Työpiste nousi kahdeksi päiväksi keskelle Pekilon ensimmäisen kerroksen hallia.

Piirtimiä, uutteita, musteita ja sabluunoita.

Lupiinilaboratoriossa syntyneitä teoksia.

Lupiinilaboratoriossa syntyneet teokset esitettiin osana Pekilon näyttelyä. Tekijät pysyivät anonyminä.

Ihmisyiden tunnustajat ja teatteriammattilainen Satulia Saarilehto

Ihmisyiden tunnustajat pyrkivät elämään ja toteuttamaan teosofisia ihanteita käytännössä. Satulia Saarilehto on keskinäisen veljeyden ja väkivallattoman maailman mahdollisuuden tunnnustavan yhteisön jäsen toisessa sukupolvessa. Saarilehto on opiskellut laajasti teatterin visuaalisuutta. Nukenrakentajan koulutuksen lisäksi hänellä on vaatetusalan ja teatteritekniikan tutkinnot. Uran sijaan teatterista tuli hänelle elämäntapa, joka laajentui käsikirjoitukseen ja ohjaamiseen. Pasifismia ja rauhan aatetta voi edistää aktiivisesti myös toimimalla kaikissa esittävän taiteen teosten tuottamiseen kuuluvissa moninaisissa rooleissa.

Aseeton Suomi -näyttely avautui ensimmäisen kerran vuonna 1979. Teosofiseen maailmankatsomukseen ja pasifistiseen aatemaailmaan perustuva taidenäyttely on sen jälkeen ripustettu yli 200 kertaa eri puolille Suomea. Näyttelyt nähdään Väinölän ja Sampolan yhteisöjen näyttelytiloissa. Ihmisyiden tunnustajat kuratoivat Aseeton Suomi -näyttelystä kattauksen osaksi Mäntän kuvataideviikkoja.

14.6. lähtien	Aseeton Suomi – näyttely, Väinölän yhteisö
13.7.- 10.8.	Aseeton Suomi -näyttely, Sampolan yhteisö

Kuvataiteilija Paula Tella

Kuvataiteilija Paula Tella työskentelee osana erilaisia prosesseja esitys-, yhteisö- ja kaupunkitaiteen kentillä. Japanissa kehitetty Buto – fyysinen ilmaisu, joka risteilee kuvataiteen, tanssin ja teatterin maastoissa – johdatti hänet esitystaiteen pariin. Erilaiset performanssit, esitykset ja kollektiivit sekä niiden osallistavuus on sisältänyt suunnittelua, käsikirjoitusta, ohjausta ja esiintymistä. Tella on osa kahdeksasta kuvanveistäjänaisesta koostuvaa Piirakkakerhoa ja Toisissa tiloissa kollektiivia. Tellan työskentely keskittyy ihmisiin, erilaisiin välitiloihin sekä moninaisiin ruumiillisiin ja henkisiin harjoitteisiin.

Väinölän kesäteatteri on Ihmisyyden tunnustajien yhteisön jäsenten pyörittämä ja henkisestä kasvusta ja yhteisöllisyydestä ammentava harrastajateatteri, joka on toiminut aktiivisesti jo vuodesta 1982. Kaikki kesäteatterin näytelmät ovat olleet alusta loppuun omaa tuotantoa. Pyrkimyksenä on tarjota katsojille kiinnostavia ja ajatuksia herättäviä teatterielämyksiä, joissa lämmin huumori, kantaaottavuus ja syvällisyys sekoittuvat elämänmakuiseksi tarinaksi. Satulia Saarilehto ja Paula Tella ohjaavat Väinölän kesäteatterin näytelmää, jonka teemana on muutosvastarinta. Sirkus Lystikus on tragikomedia sirkusyhteisöstä, valinnan vaikeudesta, luopumisesta ja irti päästämisestä, muutoksen tuomasta vastarinnasta ja paluusta uuteen alkuun. Näytelmä on koominen tragedia yhteisöstä, joka joutuu suuren muutoksen pakottamana etsimään itseään niin ryhmänä kuin yksilöinä. Esitys pohtii muutoksen esteitä ja mahdollisuuksia sirkusseurueen rämpiessä moninaisin visioin ja viimeisillä rahoillaan kohti tuntematonta tulevaisuutta. Ryhmähenki rakoilee, eivätkä esityksetkään enää mene aivan putkeen. Mihin muutoksen tuulet ketäkin kuljettavat on vaikea ennustaa, ainakaan loppuratkaisu ei ole yksiselitteinen.

Sirkus Lystikus

13.7. Väinölän kesäteatterin ensi-ilta

Esitykset
16.7. / 20.7. / 23.7. / 27.7. / 3.8. / 6.8. / 10.8.

Käsikirjoitus: työryhmä
Ohjaus: Satulia Saarilehto ja Paula Tella
Koreografia: Paula Tella ja työryhmä
Puvustus, lavastus & äänisuunnittelu:
Satulia Saarilehto

Työryhmä:
Päivi Aikioniemi, Eija Husso
Outi Jaakkola, Paula Jaakkola
Jarkko Kotakorpi, Liina Makkonen
Liisa Mankinen, Jouni Marjanen
Heli Peltola, Joonas Peltola
Riitta Pietilä, Jari Ronkainen
Jussi Saarilehto, Merja Saarilehto
Satulia Saarilehto, Ulla Silván
Paula Tella, Reija Tähtinen

Surmanajaja – "Ööö tota.... Käynnisty nyt!!!"

"Hyvä taivaallinen sirkus! Pitäkää strapetsienne turvaverkot kunnossa, ettei rakastettu johtajamme tipu takaisin maan päälle."

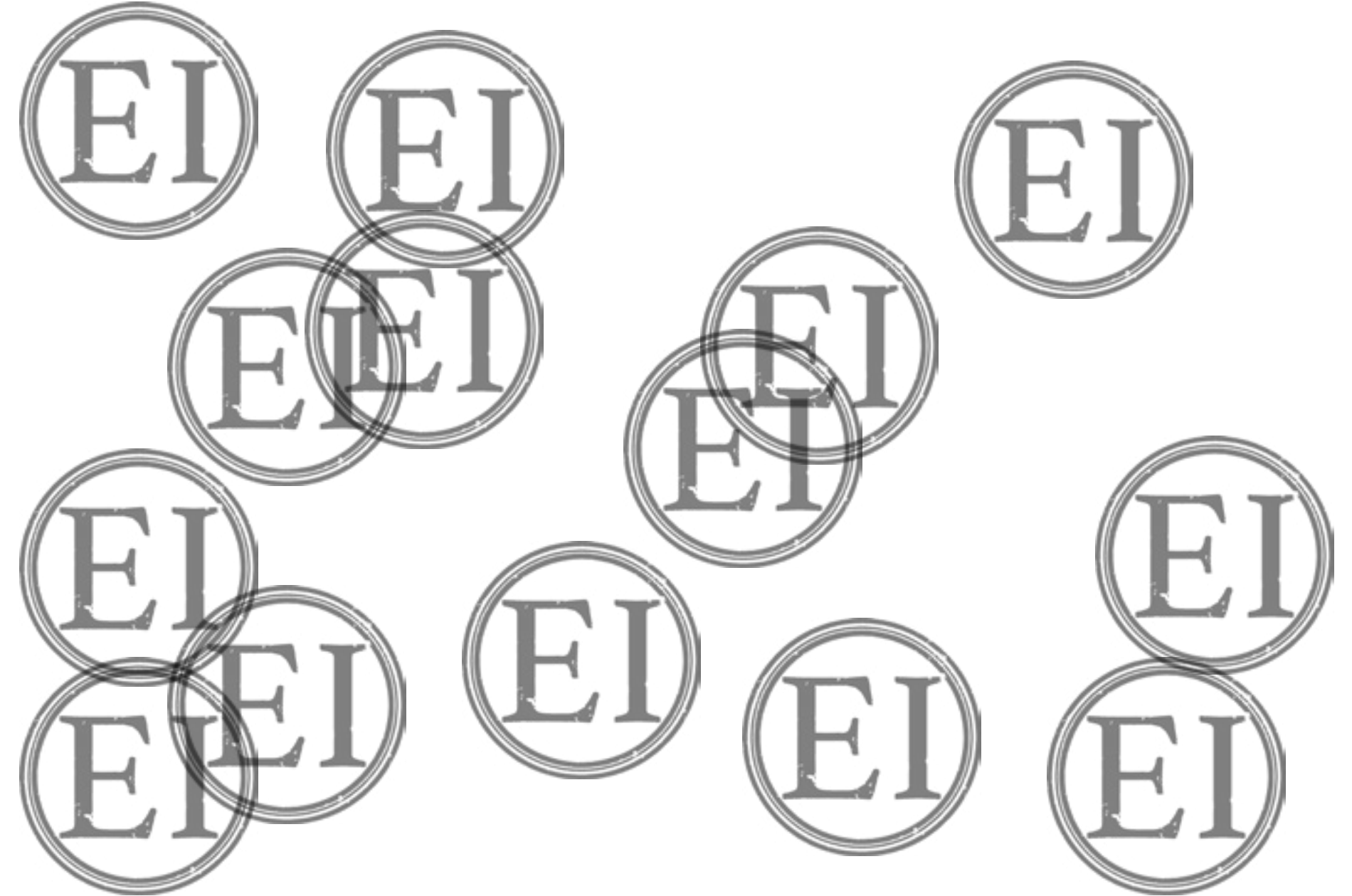
"Törkeitä.... ai että Kolhon kankein ja Jäminkipohjan jäykin – vähän huumorii, please..."

Kriittinen taloustilanne? – Aikamoista ylidramatisointia. – Vai onko?

Kenen syy? – ”Ai, niin kun mun vai? Eihän se nyt millään tasolla mun syy ollu.” – ”Munko Sitten?”

Virve Lilja – Dr Rorschachin vastaanotto – 2023–2025 (maalauksinstallaatio)

Yleisön oma tulkinta on osa Virve Liljan maalauksinstallaatiota.

Heidi Saramäki – OLO breakdown – 2015 (video, kesto 7:30)

Heidi Saramäki – Vanity – 2025 – yksityiskohta (installaatio)

...Ja, tota...

Kanssakuraattoreita valitsemalla mä halusin kiinnittää siihen huomiota, että kuratointi on jotenkin hyvin, hyvin epämääräinen käsite, ja se suhde niihin jotenkin sen mukainen. Se käsitys siitä, mitä kuraattori tekee ja millä perusteella. Mitä kaikkea se on ja mihin se liittyy?

Kuraattoreihin kohdistetaan hyvin paljon vaatimuksia, ja – mutta – samalla ne herättää pelonsekaisia tunteita ja nöyristelyä. Kuraattori on sekä isäntä että orja ja näin poispäin. Pitää edustaa instituutiota ja taiteilijaa ja yleisöä ja taidekenttää ja teosta – tai ainakin pitäis yrittää – enemmän ku itseään, mut itseäänkin pitää. . . niin halusin valita mukaan tekijöitä, jotka ovat ja edustavat jonkun muun toimensa puolesta jo jotain muuta kenttää, ja joiden on sitä kautta pakkokin kuratoida eri tavalla keskenään.

Kanssakuraattori on kuulemma ihan uusi sana ja termi, joka tuli keksittyä. En tiedä. Vähän harmittaa, että ei tullut keksittyä kerakuraattoria. Kerakuraattorissa ois ollut erilainen potku, historialliset ja runolliset ja intertekstuaaliset vivahteensa, mutta siis sain kritiikkiä myös tosta kanssa -sanasta. Ehdotettiin apukuraattoria, sivukuraattoria, myötä- tai vastakuraattoria, kutsua ja kumppania. Mikään näistä ei kuitenkaan olis kelvannu. Kanssakuraattorissa ei ole kyse avustajasta, eikä niiden tarkoitus niiku oo vahvistaa mun näkemyksiä tai auttaa toteuttamaan niitä, vaan samalta viivalta hoitaa hommansa. Sivussa ne nyt ainakaan ei ole, saati luo mitään sivujuonteita. Siinä justiin on se idea, että taiteen ympärillä olevat toiminnat ei ole mitään oheistoimintaa tai päälleliimattua ekstraa. Eikä tartte olla kyllä kumppani, et ihan niin pitkälle ei mennä. Yhteiskuratoinnistakin on puhuttu, mutta tämä siinä mielessä ei ole yhteistä, että mä olen kutsunut ihmiset mukaan omalla alkuperäisajatuksellani ja yleensä sieltä on heitetty vastapallo, jossa on ollut huomattavasti laajempi idea ja parempi pohja kuin mun omassa ajatuksessa. Eli yhteistä se ei siinä mielessä ole, että kanssakuratoinnista uupuu ehkä jotenkin se yhteistyön vaatima kompromissi.

Sit ku tuli mukaan tuo kanssakuraattori sana, niin ihmisten puheissa mä väännyin pääkuraattoriks. Kuvataideviikkojen henkilökuntaa ja työntekijöitä kielsin kutsumasta itseäni sillä, koska se...näyttelykokonaisuus ei millään lailla...se ei olisi semmoinen, mitä se on nyt, jollei siinä olisi näitä muita mukana ja se, että mä satuin olemaan ihminen, joka teki aloitteen tähän kaikkeen niin ei tee musta mitään pysyvää päätä. Päävastuu joo, ja edustus, ja sen semmoset kissanristiäiset kuuluu

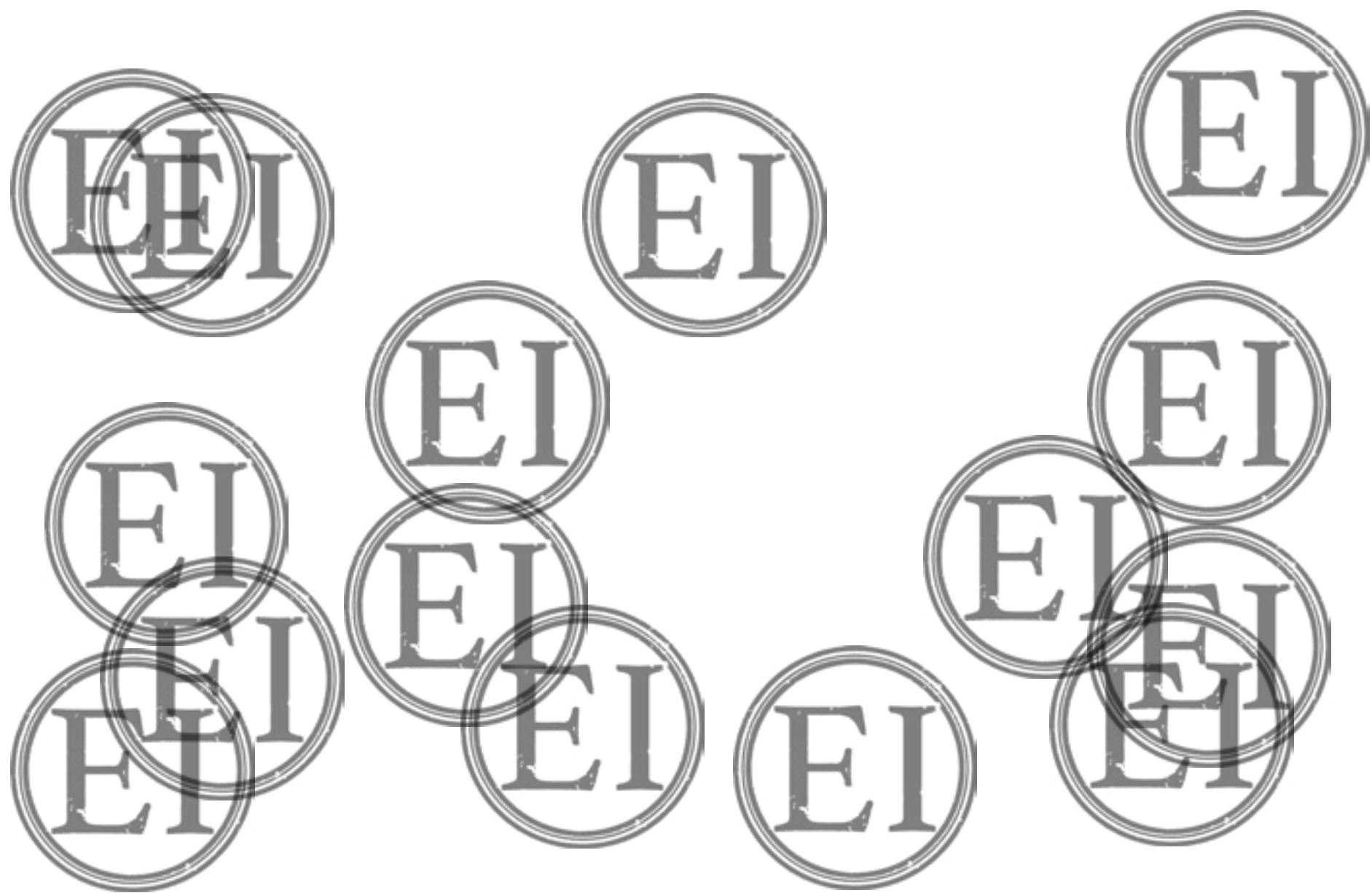
mulle, ja kuraattorina mun tehtävä on myös varmistaa, että kanssakuraattorit saa tehdä työnsä, mutta minä en ole sen merkittävämpi kuin nämä muutkaan osatekijät sen suhteen, millainen kokonaisuus lopulta muodostui. Tai näin ainakin kovasti yritän väittää. Mä suhteutin omaa työtäni heidän työhön ihan yhtä lailla.

Jotain hierarkiaa on aina pakko kaivaa esiin, mut se hierarkia tulee myös vahvasti siitä, miten asioista puhutaan. Sen takia se dialogi on musta on tärkeää. Niin ku se, että onko kyseessä projekti vai prosessi. En pysty ees laskemaan, kuinka monessa projektissa oon ollu mukana, joista sitten – kun on muka tullu valmista tai rahoitus on loppunu – jäljelle jää korkeintaan kuihtuvat tai kituvat nettisivut, jotka sitten myös katoaa, kun kukaan ei enää halua domaineita omasta pussista maksaa. Hirveä määrä työtä ja kokemusta valuu ja unohtuu – ja sit kymmenen vuoden päästä, jostain ilmestyy uus samankaltainen alote. Projektista prosessiksi asiat vaihtamalla jotenkin toivon, että se jatkumo olis niinku sisäänrakennettu jo siihen toimintaan.

Samalla tapaa yritän kiinnittää huomiota siihen, että puhutaanko taiteilijasta vai taideteoksesta. Aina se henkilö jotenkin on se ylin, ja etenkin media vaatii niitä henkilökuvia ja mielenkiintosisia ihmisiä joita taivastella, mutta tässä kohtaa yritys tehdä siitä taiteesta kaikista tärkeintä on ihan helvetin kova. Et se kysyminen ja pohtiminen olis niin ku sitä, että mitä tämä teos tässä on ja tarkoittaa - ei mentäis niinku sen taitelijan taakse, vaan seisottais sen teoksen edessä.

Ärsyttää, et supistuneista merkkimääristä ja palstatilan pienennyksistä se taide on sit se, joka on ensimmäisenä teksteistä karsittu ja näyttelytiedot perustuu tekijöiden aiempiin meriitteihin tai sit tilastoihin. Mä vihaan sitä, että tiedotetaan ja kirjutetaan näyttelyistä numerot edellä, että montako taiteilijaa ja montako nuorta ja kuka on konkari. Et, jos käytettäis ne vähät merkkimäärät sisällöistä kirjoittamiseen ja annettais yleisölle työkaluja taiteen kokemiseen ja vastaanottoon ja kuvan lukemiseen. Tietty sisällöistä kirjottaminen on vaikeampaa ja vie aikaa, mut pelkkä luettelointi on vähän laiskaa.

No, joka tapauksessa, kanssakuraattori-sanassa se kanssa kuvaa tätä prosessia mun mielestä myös kaikista parhaiten. Nehän innostu myös toisistaan, ja keskenään sukkuloivat niin, ettei mua sinne tarvittu. Hyödynsivät toistensa ammattitaitoja. Kanssa myös jotenkin ottaa kontaktia toisaalta- ja myös-sanoihin, joka taas laajentaa sitä merkitystä... Sen-lisäksi-että.

Kalle Lampela – Varo taidejargonia! – 2025 (videoinstallatio)

Selkeästi, latistamatta – eli miniessee nykytaiteen saavutettavuuden merkityksestä

Sanna Karimäki-Nuutinen

Tämä lyhyt teksti on yritykseni kirjoittaa nykytaiteen saavutettavuudesta selkokielellä.

Nykytaiteella tarkoitan tässä esimerkiksi Mäntän Kuvataideviikoilla nähtäviä taideteoksia. Saavutettavuus on laaja kokonaisuus, jonka tavoitteena on helpottaa taiteen luo pääsemistä. Esteetön kulku näyttelytiloihin tulee usein ensimmäisenä mieleen. Myös näyttelyitä koskevan viestinnän ymmärrettävyys on saavutettavuutta. Lisäksi saavutettavuutta on se, että nykytaidetta on tarjolla eri paikkakunnilla ja sen pariin on helppo hakeutua. Laajemmin saavutettavuuteen voi tutustua Mäntän Kuvataideviikkojen Pekilon näyttelyssä esillä olevassa Nettiarkistossa, jonne olen valinnut tutustuttavaksi Kulttuuria kaikille -palvelun saavutettavuussivuston.

Miksi tästä aiheista on tärkeää tuottaa selkokielistä tekstiä? Yksinkertainen vastaus on: Koska nykytaide on tärkeää. Minun mielestäni nykytaiteella voidaan vaikuttaa yhteiskunnan kannalta tärkeisiin asioihin. Nykytaide voi herättää erilaisia tunteita, jotka vaikuttavat taiteen kokijan valintoihin arjessa. Nykytaide voi nostaa esiin näkökulmia, jotka eivät tule muuten yhteiskunnassa riittävän hyvin huomioiduksi. Nykytaide voi sanoittaa monimutkaisia, vaikeasti sanallistettavia asioita – taiteen kielellä. Nämä ovat esimerkkejä siitä, kuinka taide voi vaikuttaa. Mielestäni yhteiskuntamme on sellaisessa jamassa, että taiteella on tehtävää. Entistä useamman olisi hyvä tuntea taide omakseen. Siksi saavutettavuutta pitää parantaa.

Oikeastaan haluan kohdistaa sanani kollegoilleni. Kaikille teille, jotka tavalla tai toisella työskentelette nykytaiteen parissa. Saavutettavuus on tekoja. Kun tuotatte näyttelyitä tai tapahtumia, onko tilan esteettömyys valintakriteeri? Sen pitäisi olla. Kun kirjoitatte taideteoksiinne tai näyttelyihinne liittyviä tekstejä, mitä oikeastaan haluatte sanoa? Voisiko saman asian ilmaista selkeällä yleiskielellä? Väitän, että vivahteet eivät latistu, vaikka taiteesta kirjoittaa selkeästi. Haastakaa itseänne ja toisianne. Oppia voi ottaa vaikka kuvataiteilija Kalle Lampelan Varo taidejargonia -projektista.

Selkokielellä tarkoitetaan kieltä, jossa käytetään helppoja sanoja ja lauseita. Vaikeammat termit selitetään. Selkeä yleiskieli voi olla hiukan monimutkaisempaa. Nämä molemmat ovat kelpo työkaluja myös nykytaiteesta kirjoitettaessa.

En tiedä onnistuinko minä tässä tekstissä, mutta harjoittelen.

Lähteet:

<https://www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus>

https://kallelampela.fi/art_jargon/?v=75778bf8fde7

<https://selkokeskus.fi/selkokieli/>

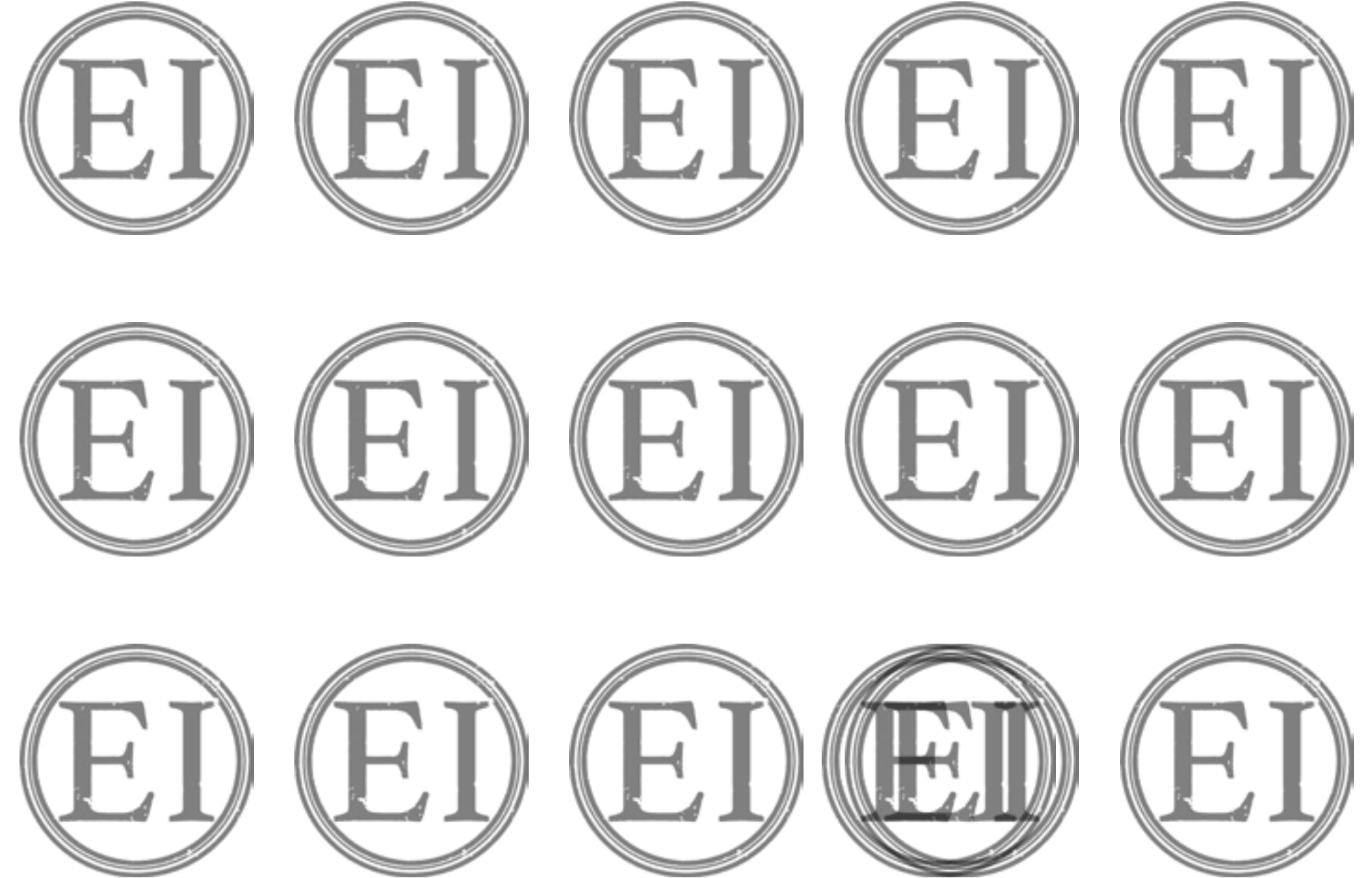
Riikka Leinonen opasti näyttelyn muun muassa esteettömyyden ja vammaisten yhteiskunnallisen aseman teemoista lähtien.

Outimaija Hakalan ja Snejkan opastusta johdatti ja rytmitti Snejka. Yleisö sai katsoa näyttelyä koiran näkökulmasta.

Markku Haanpää opastuksella AI:n sijaan koettiin EI:tä – Earth Intelligenceä – kestävyyttä ja kiinteämpää suhdetta ympäristöön.

...No, kaikkienensa...

Kuvataideviikoilla on nyt sit mukana kanssakuraattoreita, jotka tulee yhteiskunnan eri toimista.

Siellä on esim. kehitysyhtiön toimitusjohtaja, joka luonnollisesti oman toimensa kautta voi esittää viljelejä tulevaisuusvisioita, mutta, koska kehitysyhtiön tarkoitus on kehittää ja esittää visioita, jotka johtavat johonkin konkreettisiin tuloksiin, millä on jonkunlainen totuus pohja ja todellisuus, niin se on eri asia kuin taide. Kuinka se taide voidaan yhdistää siihen mahdolliseen tuloksen tuottamiseen?

Siellä on kanssakuraattorina arkkitehtejä, joiden lähtökohta on täysin tilallinen, rakennuksiin ja ympäristöihin sidottu, ja se kuratointi lähtee niin sanotusti sieltä käsin. Luovaa kyllä, mutta arkkitehtuurissa ja rakennusvalvonnassa toimii ihan omat sääntönsä ja on tiukempi pelikenttensä, ku vapaissa taiteissa. Täytyyhän sen tilan myös toimia ja täyttää tarkoitustaan. Ylipäättään taiteen ja ympäristön on tässä kohtaa pakko kohdata.

Siellä on taiteen opettajia useampi ja opetus ja pedagogiahan taas sitten vaatii hyvin paljon kuratointia, valintaa siitä, mitä opetetaan. Eikä pelkästään siitä, vaan se on enemmänkin myös, miten opetetaan. Miten ohjataan, miten saadaan välitettyä infoa ja ohjattua ihmisiä tekemään jotain, mutta vapaasti taiteellisesti tulkiten omista lähtökohdista ohjeiden puitteissa? Kuinka valjastaa se luovuus? Kuinka saada, vaikkapa tässä 518 kaupunkiviiriä -tapauksessa, päämäärä valmiiksi niin, että lopputulos vastaa alkuperäiseen ja on tietyssä formaatissa, mutta sisältö voi olla täysin lasten itsensä tuottama. Näyttelypedagogiaa ajatellaan tänä vuonna myös yhtenä näyttelyn teoksista, pedagogia taiteena, eikä taiteesta tehtynä pedagogiana.

Siellä on korutaiteilijoita, joille toki annoin... pyysin... niiltä kansainvälisen osuuden. Ja sitten määrittelin tätä kehon poliittisuutta. Noo, se laajeni siitä kanssakuraattoreiden loistavampiin visioihin ja yks lopputulema oli kysymys siitä, että onko epäpoliittista kehoa olemassakaan. Koska kehoon sitten liittyy tietenkin kiinteästi esim. ruoka, niin se laajeni myös ruokatuotannon puolelle. Ja kehoon liittyy kiinteästi – ihan niinku yllättäen – mieli niin se meni sinnekin ja uskonnon puolelle ja uskomusten puolelle ja näin pois päin. Keho, taide ja politiikka ja jumala – ihanasti kaikki yhdessä.

Kanssakuraattorina on myös paikallinen kaupungin kulttuurijohtaja, joka taas joutuu miettimään koko kaupungin... ensinnäkin kaupungin byrokratiaa, mutta myös koko kulttuurikenttää. Se ei voi keskittyä pelkästään kuvataiteeseen, vaan pienen kaupungin kulttuurijohtajan vastuulle kuuluu kaikki kulttuuri, mitä löytyy kaupungista. On seuraa, yhdistystä, Marttaa, urheilua ja historiaa. Kuinka kohdella näitä tasaveroisesti ja millasena se kulttuurin kokonaisuus näyttäytyy sieltä käsin?

On taidehistorioitsija, joka kuratoi keskusteluita. Mitä sisältyy keskusteluiden kuratoimiseen? Aiheet ja ihmiset voi valita, mutta ei voi käyttää valtaa siihen, mitä kukin sanoo – vaikkapa. Ja sieltä löytyy myös taideopastukset osana kuratointeja. Se ei ole nykytaiteen kohdalla se, että mitä esitetään, vaan se on hyvin, hyvin, hyvin pitkälle sitä, että miten esitetään. Ja missä puhutaan. Ja milloin puhutaan. Ja kenen kanssa puhutaan. Ja kuka ylipäättään puhuu.

Mitä tulee taiteen tutkimukseen ja sen kuratointiin, niin sitähan nyt yritetään tehdä esim. taiteen eri esittämiskäytäntöjä havainnoiden. Että se akateemisuus näkyis. Vähän niinku, että... että tutkimus näkyy silleen, että... jotta esimerkiksi mulla lähtökohta vois olla vaikkapa sit valkoisessa kuutiossa, niin se ei voisi olla siellä, jollen minä tietäisi – edes summittaisesti – mikä on valkoisen kuution käsite, historia, miten se on syntynyt ja levinnyt ja mitä syitä tai yhteyksiä siellä taustalla on. Se, että onko se tärkeää, että kaikki yleisössä tietävät nämä samat asiat – Niin ei ole. Ja miksei, niin koska ollaan nyt yritetty käytännössä toimia sen tiedon pohjalta. Jotenkin saada aikaseks semmoista, että se tieto on syy sille toiminnalle. Siellä tekojen pohjalla on kaikenlaista dippadaijaa, johon valinnat perustuu. Hyödyntää niinku sitä taiteen puntarointia ja teoriaa. Et yleensä syntyy teos ja sit sitä peilataan erilaisiin teoreettisiin viitekehyksiin ja rinnastuksiin, mut nyt niinku käännettäis se toisin päin ja näiden teorioiden vertailun pohjalta yritettäis synnyttää se kokonaisuus... en jotenki osaa ollenkaan selittää... Ja kaiken ei tietty tarvi olla toisin, eikä voikaan, tässäkin täytyy olla se vakiintunut tapa, jota vasten voi toisintekemistä peilata.

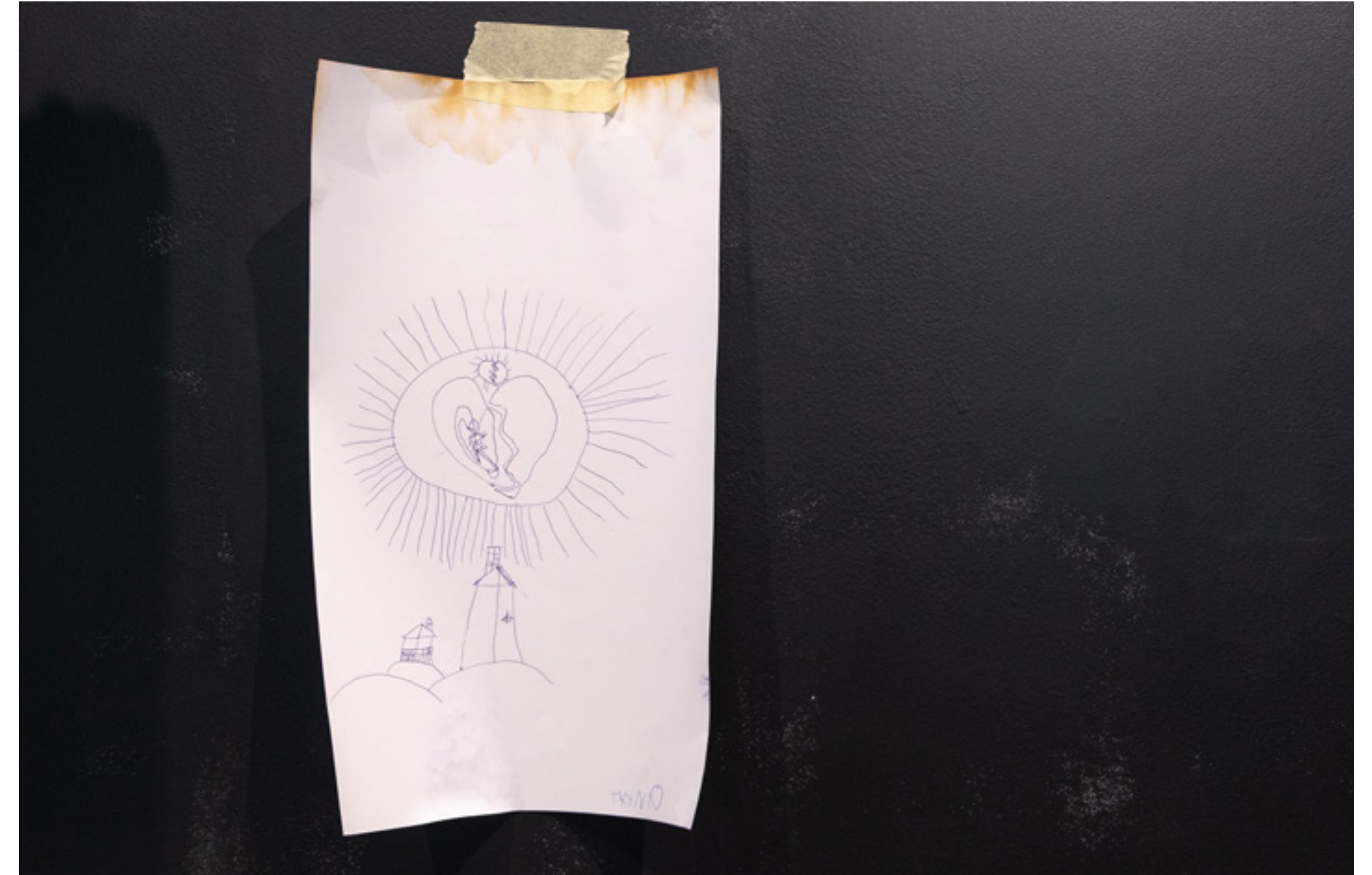
Mukana on myös kriitikko. Kriitikossa ja kuraattorissa – mun päässä – on selkeitä yhteyksiä. Kriitikko kuratoi, kun kriitikko valitsee kenestä hän kirjoittaa. Ja sen, mitä hän kirjoittaa auki. Taiteilijat joutuu siis tän kohdalla ainakin kahteen kertaan

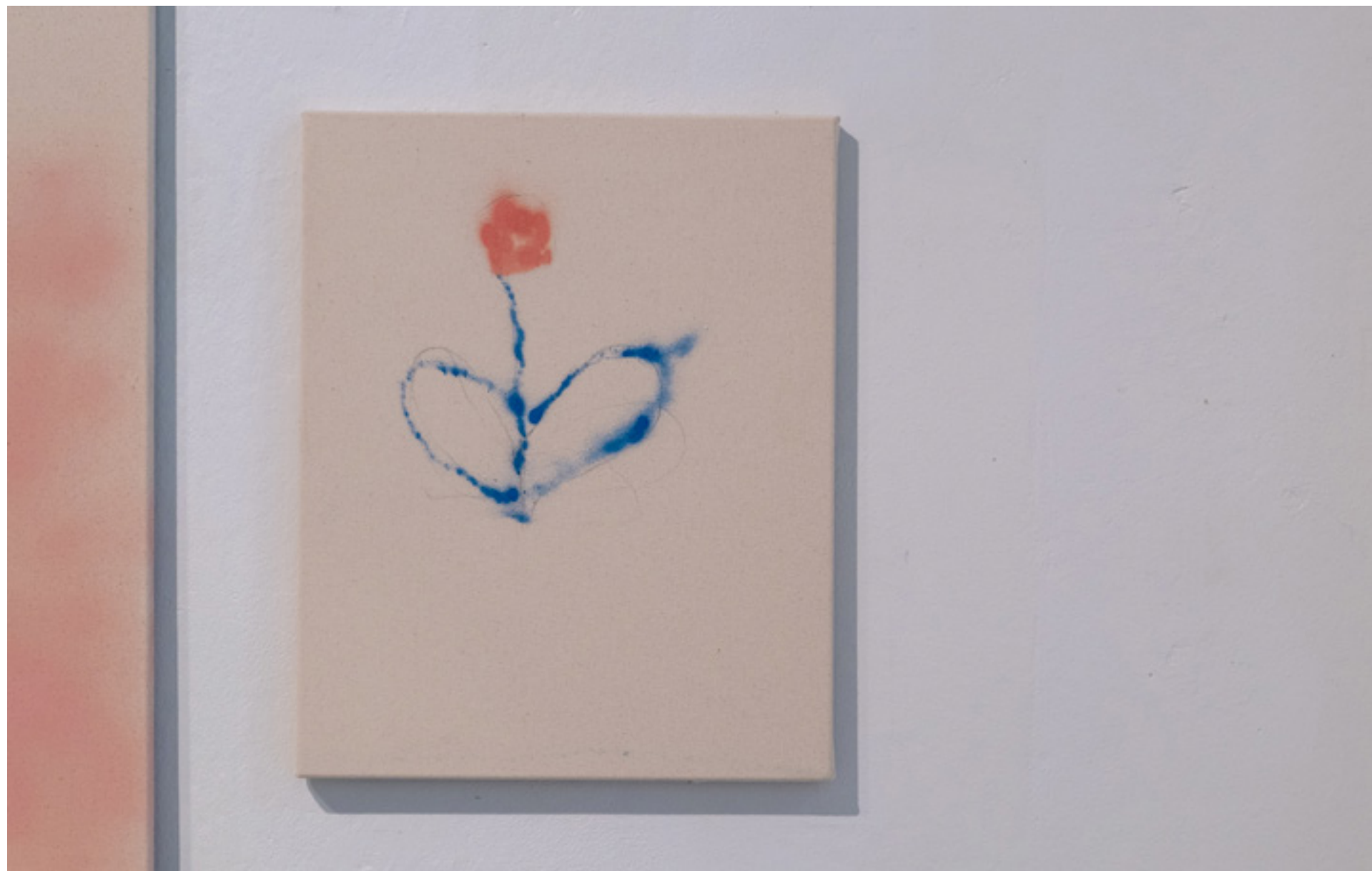
kuratoiduks. Jotenkin naurettavaa, montako seulaa sitä pitää läpistä taiteilijan, mutta sitä seulaa ei oikein kyseenalaisteta missään vaiheessa, vaan pelkästään se taiteilija on arvotuksen kohteena. No, mutta tässä kohtaa kriitikko on kirjoittaja, joka kirjoittaa hyvin kokemuspohjaisia – henkilökohtaiseen kokemukseen linkittyviä – tekstejä, ja joutuu laittamaan itsensäkin tätä kautta alttiiksi. Joka taas sitten tietyllä lailla poistaa sen akateemisen tutkimuksen piireistä, jos ajatellaan sillai, että tieteitä ja tunteita ei saisi sekotella keskenään, mutta ehkä tälleen omaan kokemukseen pureutuen sitä seulan reikääkin tulee määriteltyä sit edes jollain lailla.

Siellä on kanssakuraattorina taiteilijoita. Mitä he tekee, niin hehän tekee omia teoksiaan. Mun mielestä oli tärkeää, että mukana on taiteilijoita, jotka voi toimia taiteilijana omassa roolissaan sen kummemmin toimenkuvaansa muuttamatta, mutta koska he on mukana kanssakuraattorina, niin koko taiteilijuus ja taiteen tekoprosessi, vaikka se pysyy samana, liitetään sitä kautta siihen kuratoinnin kontekstiin. Ja pohdinta ehkä, kai, toivottavasti menee siihen, että mikä tässä taiteessa ja kuratoinnissa on samaa ja mikä siinä yhdistää? Paljonko taiteilija itse kuratoi, ei pelkästään valitsemalla näyttelypaikkojaan, esitystilojaan ja näin poispäin, vaan ihan jo teoksia luodessaan.

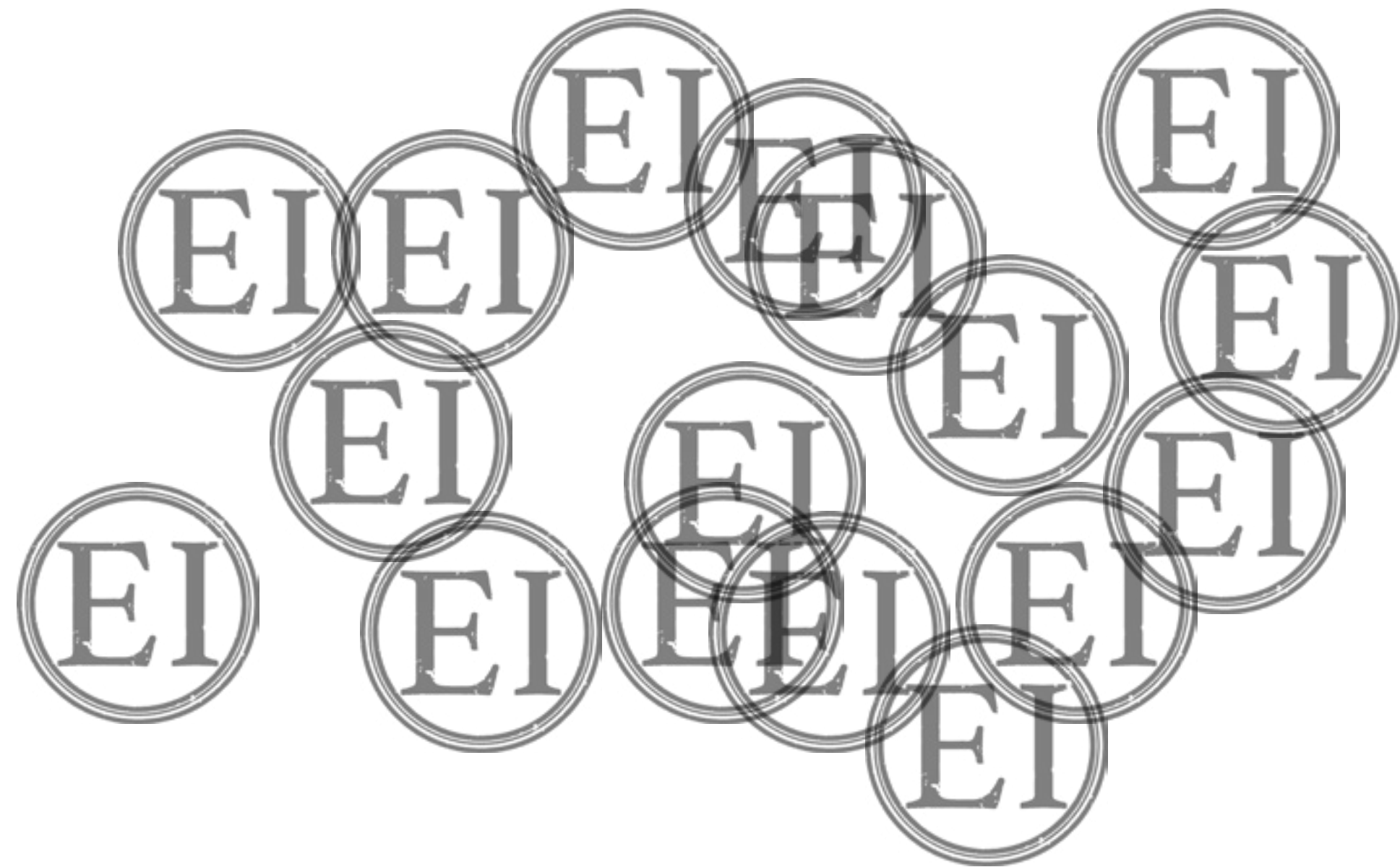
Et sitä kuratointia on niin ku koko ajan ja kaikkialla. Tänä vuonna elämää ja arkea muutetaan taiteeksi, mut mites sitte se oman elämän kuratointi. Voisko semmosta olla? Entäs, jos mä olen kuratoinut omaa elämäni vaikkapa sillä, että päätin jossain vaiheessa, että voin ja haluan ryhtyä isäksi, ja tekemällä lapsen. Elämän kontentit, konseptit ja kontekstit on kaikki sen jälkeen muuttunu. Ja sitä näkökulmaa on tullu ja on ollu pakko laajentaa ja yrittää ajatella, miten se lapsi kokee tän elämän. Eikö se erilaisten kokemusten pohdinta oo sitä kuratoinnin ydintä?

**Jasu Salmen tyttären Tyynin piirustus on osa Jasun instalaatiota
Broken Home Decorations. Isä ja tytär ovat tehneet teoksensa samasta aiheesta.**

Taimi Lehto – Kukka Tuulessa – 2025 – (Santeri Lehdon tyttären maalaus isän maalausten rinnalla)

Yhteisöelämästä

Satulia Saarilehto

Minulta kysytään usein, kauanko olen asunut yhteisössä. Vastaan siihen, että laskutavasta riippuen 23, 38 tai 46 vuotta, eli koko elämäni. Vanhempani olivat mukana perustamassa Teosofisen elämänymmärryksen pohjalta syntynyttä Ihmisyyden tunnustajien yhteisöä syksyllä 1978 ja minä synnyin osaksi tätä suurta ja ihmeellistä perhettä keväällä 1979. Olen siis saanut tutustua yhteisöelämään monelta kantilta. Lapsuus ja nuoruus yhteisössä, opiskelemaan lähdettyäni etäämmältä ulkopuolisen silmin ja opintojeni päätyttyä, kun päätinkin palata, sain taas uuden näkökulman aikuisena täysivaltaisena yhteisön jäsenenä.

Satulia Saarilehto

Kuuntele hiljaisuutta

Lapsuus yhteisössä oli turvallista ja hauskaa aikaa. Aina oli ihmisiä kotona, aina oli sylejä ja seuraa ja sai oppia monilta ihmisiltä monia taitoja, niin siitä, kuinka asioita tehdään, kuin siitäkin, miten tätä elämää eletään. Ympärillä eli kymmeniä luovia, elämän syvyyksistä kiinnostuneita ja henkisistä aatteista innostuneita ihmisiä. Meillä laulettiin ja soitettiin paljon itse tehtyä musiikkia, meillä tehtiin teatteria ja kuvataidetta. Meillä oli henkistä valoa täynnä oleva kulttuurikoti.

Reija Tähtinen

Alkemisti

yksityiskohta

Teininä minua välillä hävetti, että oli erilainen koti ja noloistutti kertoa missä asuin. Kuuluihan perheeseeni tuolloin 36 jäsentä ja kotimme nimi oli Väinölä. Väinöläisiksi meitä taidettiin koulussa nimitellä ja aina vähän mietitytti, mitä ne minustakin selän takana puhuvat. Ja monenlaistahan puhuttiin. Olihan se aika poikkeuksellista, että niin suuri joukko asui yhdessä samassa talossa jakaen arjen, rahat ja erikoisen henkisen ideologian. Lähdinkin ensimmäisen tilaisuuden tultua, eli peruskoulun loputtua, opiskelemaan muualle. Ajatukseni tuolloin oli, että en koskaan palaa Vilppulaan. En ajatellut siten niinkään yhteisöstäni vaan enemmän pikkukylästä ja sen ahdasmielisyydestä.

Opiskeluvuosina kävin kuitenkin usein kotona yhteisössä. Aluksi joka viikonloppu ja vähän vartuttuani ja kauemmaksi muutettuani hieman harvemmin. Aikuistuminen ja etenkin itsenäistyminen oli todella tärkeä vaihe elämässäni. Kauempaa ja kasvaneempana aloin myös nähdä yhteisön eri silmin. Häpeä haihtui ja aloin nähdä kaiken sen suunnattoman rikkauden mitä yhteisöelämä, ainakin Väinölässä, tarjoaa. Ja, että se voisi olla sellaista elämää, jota itsekin haluan elää. Minulle ei kuitenkaan ollut millään lailla itsestään selvyys palata yhteisöön. Päin vastoin, opintojeni päätyttyä olin aikonut lähteä aivan toiseen suuntaan ja tehtävään. Annoin kuitenkin asioille aikaa kypsyä ja niin ajelinkin jo pian muutto-kuormineni kohti Väinölää.

Juha Saarilehto

Innostus ja kokemus

Paluu yhteisöön tuntui täydellisen oikealta ratkaisulta enkä ole katunut päivääkään valintaani. Minun oli myös helppoa asettua yhteisön rutiineihin, olivathan ne jo entuudestaan hyvin tuttuja. Aloin työskennellä yhteisessä yrityksessä ja mm. elää osana yhteistaloutta, joka tarkoittaa sitä, että yritystoiminnalla tienatut rahat menevät yhteiselle tilille, josta maksetaan kaikki yhteisön menot. Emme maksa itsellemme palkkaa, mutta meillä on toki mahdollisuus käyttää rahaa myös omiin henkilökohtaisiin tarpeisiin. Yhteistalous on hyvin hieno ja kasvattava keino tutkia omaa suhdetta rahaan ja omistamiseen. Henkisenä yhteisönä meillä on pyrkimys henkiseen kasvuun ja oppimiseen itsekasvatuksen avulla ja raha on usein ensimmäinen asia, jossa ihmisen itsekkyyys ja oman edun tavoittelu tulee ilmi. Yhteistaloudessa luovutaan tietoisesti yksityisomistamisesta - tai ainakin harjoitellaan sitä. Meillä yhteistalous perustuu luottamukseen toisiamme kohtaan, jolloin emme tarvitse laskelmia siitä, mitä kukakin on tienannut. Luotamme, että jokainen tekee parhaansa yhteiseksi hyväksi eikä käytä väärin yhteisiä varoja.

Pekka Peltola (1940–2025)

Ihmisen tie

yksityiskohta

Etualalla Riitta Pietilän valokuvia sarjasta Elementit 1-4. Taustalla Erkki Saarilehdon puureliefejä.

Merja Saarilehdon kollaasit Rakkaus Jumalaan – Rakkaus ystävään ja Rakkaus perheeseen. Etualalla Joonas Peltolan veistoksia.

Luottamus onkin yksi suuri aihe yhteisöelämässä. Mistään yhteisestä ponnistelusta ei tulisi mitään, jos emme luottaisi toisiimme, toisissamme olevaan hyvään tahtoon ja siihen, että kaikki tekevät osansa omasta vapaasta tahdostaan ja parhaansa mukaan. Meillä on jo niin pitkä yhteinen elämä takana, että moninaiset kodin tehtävät hoituvat vankalla rutiinilla. Tehtäviä on alusta asti pyritty jakamaan siten, että kukaan ei kuormittuisi liikaa. Jos minä esimerkiksi käyn päivät töissä ulkopuolella, odottaa minua kotona valmis ruoka ja lämmitetty sauna. Kun arjen sujumisen kannalta tärkeät tehtävät jakautuvat kauniisti, jää kaikille aikaa myös henkiseen työhön ja pyrkimykseen, joka on yhteisömmme ensisijainen tehtävä. Aikaa jää myös monille tärkeään kulttuurityöhön. Meillä lauletaan ja soitetaan edelleen omaa musiikkia. Kuvataidetta ja teatteria tehdään yhtä innokkaasti kuin alkuaikoina yli 40 vuotta sitten.

Taide ja kulttuuri onkin ollut yksi merkittävä voimavara yhteisössämme. Olemme aatteellinen yhteisö, joka haluaa tuoda ja pitää esillä henkisiä ihanteita. Emme kuitenkaan halua tuputtaa asiaamme tai käännä ketään. Taiteen avulla olemmekin voineet tuoda näkyväksi ja kuuluvaksi henkisiä arvojamme ja aatteitamme tavalla, joka voi lempeästi herättää ajatuksia ja puhutella ihmisiä herkästi tunnetasolla. Taide voi olla mitä kauneinta kommunikaatiota, jossa vuorovaikutus on hienovaraista, ajatonta ja pakotonta. Taide on myös monelle yhteisön jäsenelle keino tutkia itseään ja ilmaista sisäistä maailmaansa, omia löytöjään elämän tien varrelta.

Ihmisyiden tunnustajien Aseeton Suomi -näyttely Väinölässä
- Ihmisyiden tunnustajien kodissa ja työkeskuksessa - on avoinna ympäri vuoden.

Meillä puhutaan usein veljeydestä. Veljeys on itselle hyvin syvällinen käsite, jolla ei ole mitään tekemistä sukupuolen kanssa. Yhteisömme on perustettu veljeyselämän harjoittelua ja oppimista varten. Veljeys, siten kuin sen käsittän, on ihmisen ihanteellinen tapa suhtautua toisiin ihmisiin ja muihin lajeihin. Veljeys on ehdotonta luottamusta ja uskoa toisessa olevaan hyvään vaikkei se juuri nyt tulisikaan esiin. Se ei niinkään ole sitä, että arvostan toista hänen hyvien ominaisuuksiensa tähden, vaan enemmänkin sitä, että arvostan häntä hänen heikkouksistaan huolimatta. Arvostan ja kunnioitan hänessä olevaa ihmisyyttä.

Arjessa ihanteet punnitaan ja arjessa veljeyttäkin harjoitellaan. Arkinen veljeys yhteisössämme voi olla sitä, että hoitaa jonkun homman vaikkei jaksaisi, koska tietää ettei toinenkaan sitä jaksakaan tehdä. Se voi olla kodin siisteydestä huolehtimista, että kaikilla olisi siellä mukava olla ja se voi olla sitä, että varaa eväskoriinsa keksejä myös työtoverille, joka ei itse koskaan muista niitä ottaa. Se on velvollisuuksiensa kantamista ja uhrautumista toisten hyväksi, mutta se on myös suunnatonta iloa ja onnea yhteydestä, yhteenkuuluvuuden tunteesta, yhteisestä elämästä ja työstä. Veljeydellä on alati laajeneva olemus, joka ei kasvaessaan rajoitu vain lähipiiriin vaan herättää yhteenkuuluvuuden tunnetta myös vieraita ja erilaisia ihmisiä kohtaan.

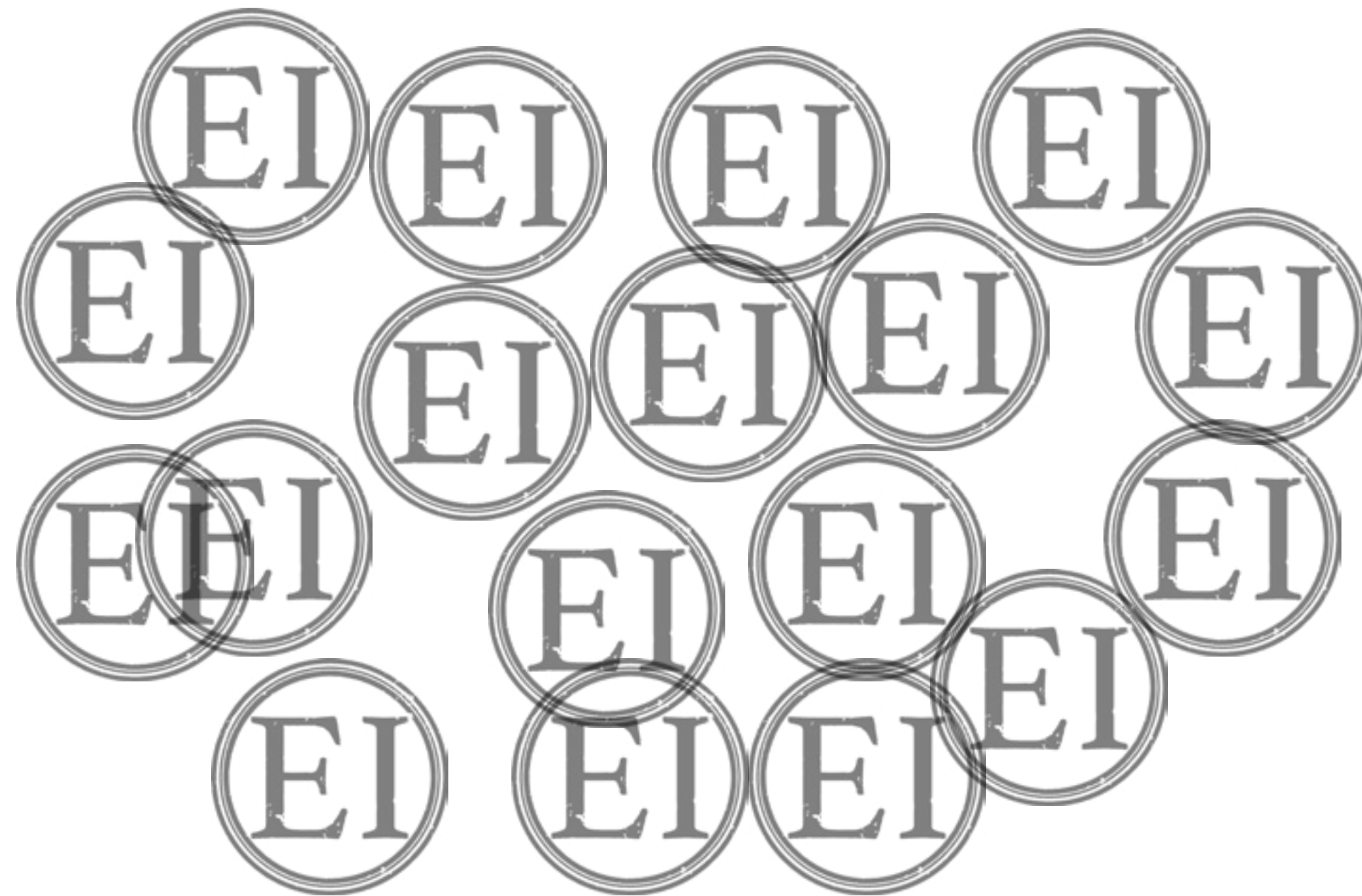
Joonas Peltola

Myötätunto

Jarmo Horjander - Väinämöinen

...Ajatus

Ajatus siis käsityksessäni kuratoinnin vastuunjaossa ja -kantamisessa on se, että sen tulee olla laajempi. Perustua enemmän yhteistyöhön. Oon saanu kritiikkiä, että mä kuraattorina haluan päättää ihan kaikesta. Käyttää liikaa valtaa ja laajentaa sitä kokonaisuutta varsinaisen taidenäyttelyn yli...teosvalintojen yli. Et suutari pysyköo lestissään. Kritiikkiä, että tiedottaminen ei kuulu kuraattorille, vaan se kuuluu tiedottajille, ja et on olemassa nää tämmöset eri toimien osastot, pedagogia, opastus, asiakaspalvelu ja niin edelleen. Mutta. Ja varsinkin. Taiteen kohdalla kaikki se toiminta siinä ympärillä on tärkeää. Ne on syytä sen taiteen olemassaoloon. Ja ne on osaltaan sitä taiteen kokemusta. Kanssakuraattoreiden kanssa kuratoidessa se keskinäinen reagointi toisten työhön sai ainakin mun kokemuksen mukaan taiteellisen ajattelun ja ne sisällöt laajenemaan niin, että se taide oli lähtökohtana kaikessa toiminnassa. Kuratointi on olemassa taiteen takia, Ei taide kuraattorin. Teokset kyllä pärjää ilman yhtään kuraattoria ja taiteilijat on vallan päteviä itsenään ja keskenään tuottamaan sisältöjä näyttelyihin, mutta miten pärjää se kaikki muu siinä taiteen ympärillä? Taiteilijalla on oikeus tehdä vaan taidettaan, eikä sen ole pakko olla kirjoittaja, esiintyjä, keskustelija tai mikään muukaan. Kuraattori on se, joka yrittää jäsentää sitä kaikkea, miten tätä hommaa vois hahmottaa. Noin niin kuin ympäristön, instituution, yleisön, historian – ja niin pois päin – näkökulmasta. Esiajattelija? Voiko semmosta olla?

Mutta kuraattori on myös hyvin, hyvin vajavainen ja tahtomattaan, tietämättään ja ymmärtämättään tuottaa todella paljon erilaisia konnotaatioita, erilaisia konteksteja, erilaisia ristiriitoja ja kontrasteja ja muita, joita se ei edes välttämättä huomaa tehdessään. Ne tulee esille vasta, ku kapeasti ajateltuna kuraattorin työ on jo mukamas tehty, tai ainakin noin niin ku perinteisessä mielessä kuratointi on jo hoidettu. Et esiarvailija. Mutta entä se jälkipyykki?

Mut sit kuratointi on vielä... jatkuu sen yli, sen taideteoksen ja valinnan yli, koska se kuratointiin... Missä helvetissä.. en oo ikinä ollut tämmöisessä... kuratointiin... siis Helsinki-Tampere moottoritiellä ajan, mutta en oo huomannut tämmöistä... eiku tässähän me ollaan... niin, niin kuratointi jatkuu vielä siinä kohtaa, annetaanko tilaa myös niille mielipiteille niissä keskusteluissa, joita ei oo ite tullut ajatelleeks.

Krister Gråhnin litteroitu monologi päättyy.

One Love Group (Kaija Papu ja Antti Pussinen) – One Love – 2012 (yhteen sulatetut lemmenlukot Tammerkosken patosillalta)

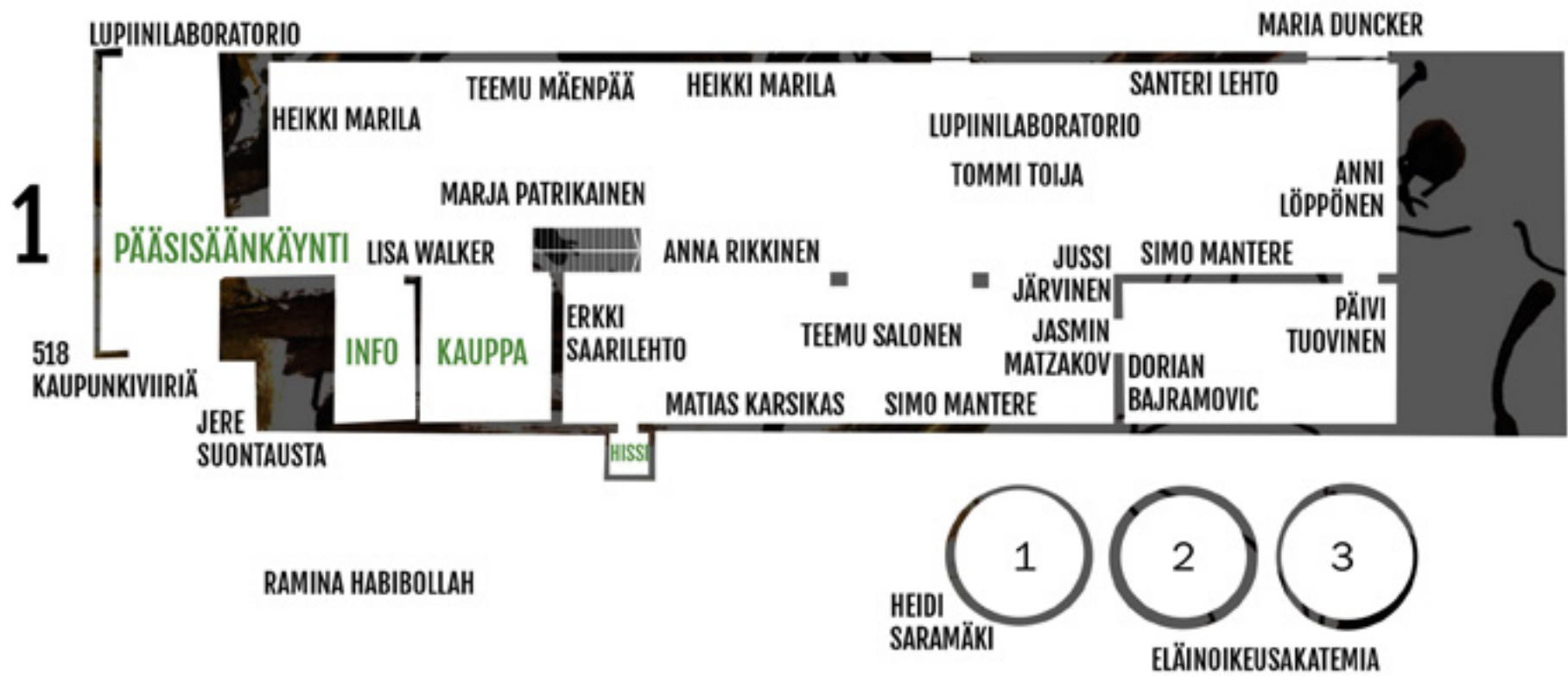

One Love Group (Kaija Papu ja Antti Pussinen) – One Love – 2012 (video – yhteen sulatetut lemmenlukot Tammerkosken patosillalta)

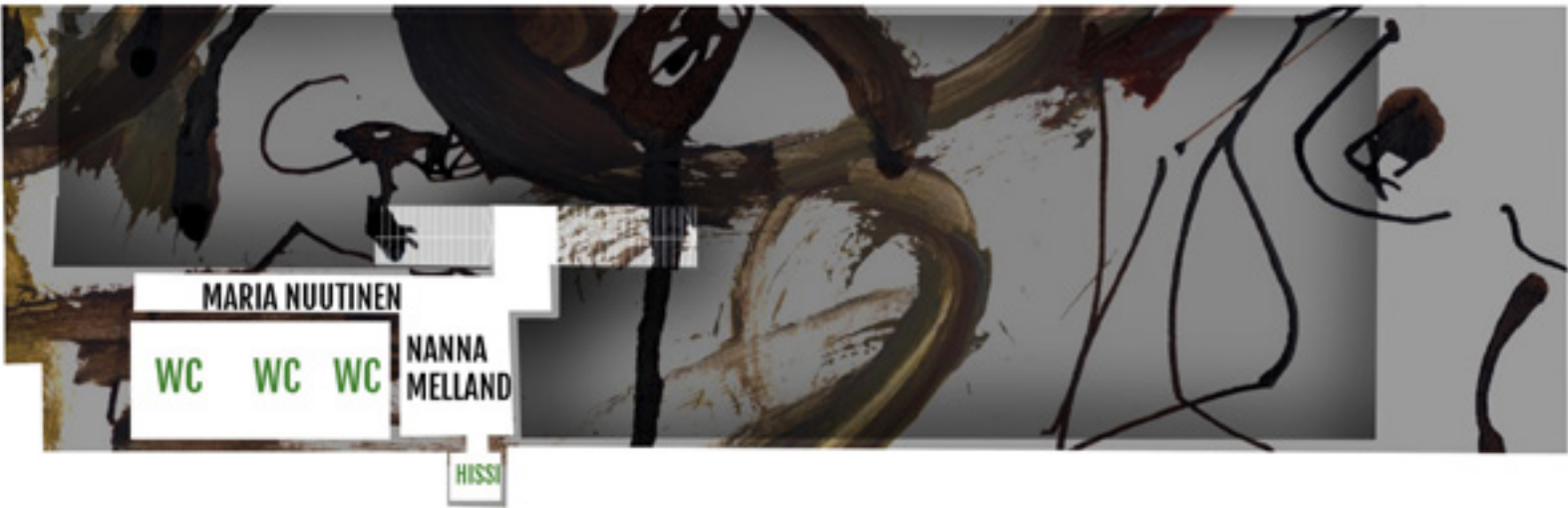

PEKILO – Tehtaankatu 21, Mänttä

RAMINA HABIBOLLAH

2

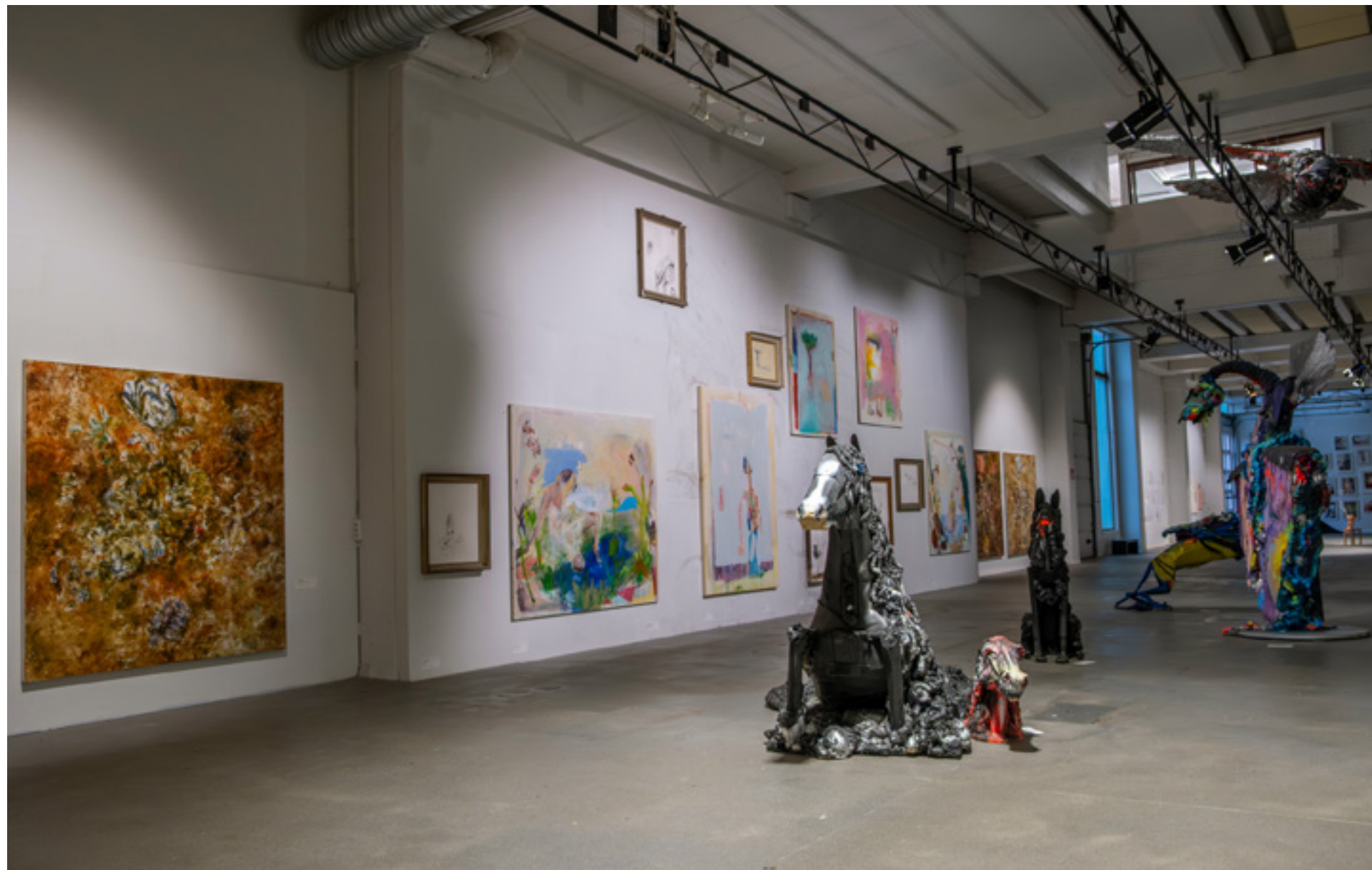

3

4

Näkymiä Pekilon pääovelta – Heikki Marila – Teemu Mäenpää – Marja Patrikainen

Näkymä ensimmäisen kerroksen portaiden alta.

Pekilon ensimmäisen kerroksen hallin keskiosan tila varattiin yleisölle. "Yleisö – Centerpiece of the exhibition."

Näkymä ensimmäisen kerroksen hallin pätyyn – Santeri Lehto – Tommi Toija – Maria Duncker – Anni Löppönen – Simo Mantere

Päivi Tuovinen ja Dorian Bajramovic

Dorian Bajramovic ja Päivi Tuovinen

Simo Mantere – Teemu Salonen – Matias Karsikas – Erikki Saarilehto

Jussi Järvisen teokset Liina (1) ja Liina (2) seinällä vasemmalla. Korutaide ripustettiin läpi näyttelyn eripuolille Pekiloa.

Kalle Lampela – Matias Karsikas – Erikki Saarilehto – Anna Rikkinen

Näkymä Toisen kerroksen tasanteelta ensimmäisen kerroksen halliin.

Marja Patrikainen – Invisible Unbeatable Aeronaut of Nature – 2025 "Susilisko – suojelusenkeli – leijui koko näyttelyn yllä."

Portaiden yläpäässä kolmannessa kerroksessa sijaitsee Pekilon vanha valvomo.

Toisen kerroksen tasanteella Nanna Melland ja Maria Nuutinen. Maria Nuutisen teoksia ripustettiin myös wc-käytävään.

Pekilon siivouskomero – Maria Nuutinen – Sarjasta hienopesu – 2024-2025

Pekilon vanha Valvomo – Kaija Kaitavuori – Timo Wright – taustalla Repin Instituutin alumnit

Kolmannessa kerroksessa Kaupunkikaava Taideteoksena – Talodialogit – sekä Maija Närhinen

Näkymä kolmannesta kerroksesta kohti vanhaa valvomoa.

Näkymä kolmannen kerroksen hissitasanteelta – Timo Wright – Timo Heino – Teemu Salonen – Kasthelmi Korpiaakko

Näkymä Kolmannen ja neljännen kerroksen hissitasanteille. Etualalla osa Timon Heinon installaatiosta Addiktio.

Pekilon ensimmäisen kerroksen hallin eteläsivusta aukeaa 12 metriä korkeana tilana jokaisen neljän kerroksen lävitse.

Kolmannen kerroksen Tapion Sali – Nettiarkisto – Teemu Salonen – Jasu Salmi – Timo Wright

Näkymä neljännen kerroksen porrastasanteelta Tapion Saliin. Korutaide vitriineissä.

Wenju Tseng – Do you have children? Don't tell me when to score, I decide – 2019 – ja – Gender: In a man's world – 2019

Nettiarkisto – 518 kaupunkiviiriä ja dokumentaatio Graziela Kunsch Public Daycare -teoksesta – taustalla Jasu Salmi

Komannen kerroksen Tapion salin takatila – Anna Rikkinen – Paula Tella – Pauliina Jokela ja Minna Havukainen sekä Milja Viita

Seinällä Milja Viita – Boob (Tissi) – 2004. Videotaideteoksia ei eristetty omiin mustiin kuutioihinsa.

Näkymä Neljännen kerroksen galleriatilaan. Etualalla Timo Heinon installaatiota Addiktio.

Kattolle johtavan käytävän valtasi rakennettu ympäristö ja kulttuuriperintö – Elina Försti – Iida Kalakoski ja Riina Sirén

Osana näyttelyä esitettiin myös kopio Mäntän vanhan spriitehtaan kuntokartoituksesta vuodelta 1995.

Mäntän vanha spriitehdas Pekilon katolta katsottuna. Amanda ikonen teki tehtaalle muutossuunnitelman diplomityönään 2025.

Hätätie Pekilon katolta avattiin. Jere Suontaustan teoksia oli esillä portaikossa sekä Serlachius Kartanon Taavetinsaarella.

Amanda Ikonen esitteli Spriitehtaan uuden elämän Elina Förstin maalausten ja Iida Kalakosken ja Riina Sirénin lorujen lomassa.

Ylimmästä kerroksesta pääsee alas myös hissillä. Neljännen kerroksen hissitasanne – Jussi Järvinen

Näkymä neljännen kerroksen hissitasanteelta Pekilon kolmanteen ja alimpaan kerrokseen.

Restlessminds (Emily Al-Ghussein & Fabian Olovson) – Heikki Hautala – Nadiye – Vivi Touloumidī – Hansel Tai

Virve Liljan Dr Rorchachin vastaanotto oli avoinna yläkerran keskimmaisessä galleriassa. Näkymä vastaanoton ovelle.

Pekilo ja yhdeksän kaikkiaan 518 kaupunkiviiristä.

Ramina Habibollahin komposti otti yleisön vastaan etupihalla. Eläinoikeusakatemia ja Heidi Saramäki esitettiin Pekilon silloissa.

"Everything I have to say is buried in the compost." – Ramina Habibollah

Taidehistorioitsija ja tutkija Kaija Kaitavuori on perehtynyt asioihin taiteen ympärillä. Historia, museologia, sosiologia ja kulttuuri-politiikka ovat avanneet hänen käsityksiään siitä, miten taiteen tapahtuma syntyy. Hänen työskentelynsä yhdistää taidetta yhteiskuntaan tavalla, joka pohjaa taiteen kokemiseen – ei sen omistamiseen. Kaija Kaitavuori on toiminnallinen tutkija, osallistavaan taiteeseen osallistuva sekä taidekenttää inhimillisesti, mutta realistisesti lähestyvä ajattelija.

Laura Gustafsson on kirjailija ja Eläinoikeus-akatemia taidevastaava. Eläinoikeus-akatemia toiminnan perusta on rakkaus kaikkia elollisia kohtaan. Toiminta pohjaa tietoon ja ymmärryseen. Ymmärrys siitä, miten toiset lajit maailman hahmottavat auttaa ihmistä ymmärtämään myös itseään ja omaa toimintaansa. Eläimiä koskeva tutkimus kattaa niin toisenlajisten mielen luotaamisen kuin yhteiskunnan eläinasenteiden tarkastelun. Eläinoikeus-akatemia ei vierasta tunteita tai niistä puhumista tutkimustiedon yhteydessä.

Arkkitehti ja tekniikan tohtori Iida Kalakoski on intohimoinen rakennus-suojelija. Mm. Museo-virastossa restaurointien parissa työskennellyt Kalakoski tekee nykyään tutkimusta ja opetustyötä Tampereen yliopistossa. Hänen tutkimuksensa keskittyy rakennusperinnön merkityksiin, erilaisiin säilyttämisen tapoihin sekä purkamisen kulttuuriin. Johtavia kysymyksiä ovat miten, milloin, missä ja miksi rakennusperintö saa merkityksen? Hän jakaa tietoa ja yleistajuistaa tiedettä suurelle yleisölle.

Riina Sirén on arkkitehti, restauroinnin artnomi ja vakaumuksellinen rakennussuojelija. Hän toimii yliopisto-opettajana Tampereen yliopiston rakennetun ympäristön tiedekunnassa ja on kirjoittanut lukuisia selvityksiä ja artikkeleita rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Sirén tutkii rakennettua ympäristöä alati muutoksessa olevana organisaationa, joka heijastaa ja muokkaa ihmisten arvostuksia.

Kalle Lampela piirtää mahdollisia maailmoja. Hän on pureutunut muun muassa erilaisiin poliittisiin ja aatteellisiin kokonaisuuksiin kuvallisin keinoin. Kuvallisen ilmaisun lisäksi Lampela myös sanoittaa taidetta ja sen ympärille linkittyviä ilmiöitä. Kysymys on siitä, kenelle – ja ennen kaikkea miten – taiteesta ja sen kyvystä ilmaista asioita puhutaan. Taiteen monimuotoisista tulkinnoista on mahdollista keskustella selkeästi ja ymmärrettävästi.

Kuvataiteilija ja taidekasvattaja Hanna Rantalan tausta on ympäristö-, tila- ja ääni-taiteessa. Hän hyödyntää taidekasvatustyössään mielellään paikkasidonnaisia ja monitaiteisia lähestymistapoja. Niin taiteilijana kuin lasten ja nuorten parissa työskennellessä hän paneutuu usein identiteetin ilmaisun ja rakentamisen teemoihin. Hän haaveilee taide-toiminnoista ja -tapahtumista, joiden keskiössä eivät ole esineet, vaan mielentila ja kohtaaminen, joiden sikermää voisi kutsua taiteeksi.

Väitöskirjatutkija ja kuraattori Sanna Karimäki-Nuutisen kotipaikka on Seinäjoki. Toimiessaan paikallisen taidehallin johdossa hän osallistui ohjelman uudistukseen, jossa taide ammentaa maaseudusta ympäristönä, osallistuu maatalous-kulttuurin historian ja muutoksen keskusteluun sekä ruoantuotannon kysymyksiin. Millainen muutosvoima taiteella on ilmastokriisissä ja kestävä kulttuurin luomisessa? Hän näkee vaivaa kulloisenkin ympäristönsä ymmärtämiseen ja sen kuulluksi tekemiseen.

Ihmisyyden tunnustajat pyrkivät elämään ja toteuttamaan teosofisia ihanteita käytännössä. Satulia Saarilehto on keskinäisen veljeyden ja väkivallattoman maailman mahdollisuuden tunnnustavan yhteisön jäsen toisessa sukupolvessa. Hän on opiskellut laajasti teatterin visuaalisuutta. Uran sijaan teatterista tuli elämäntapa, joka laajentui ohjaamiseen ja käsikirjoitukseen. Pasifismia ja rauhan aatetta voi edistää aktiivisesti toimimalla esittävän taiteen teosten tuottamiseen kuuluvissa moninaisissa rooleissa.

Krister Gråhn on kuvataiteilija, kuraattori ja museomestari. Gråhn on asunut Mäntässä vuodesta 2011. Mäntän kuvataiteen ystävät ry kutsui Gråhnin XXIX Mäntän kuvataideviikkojen kuraattoriksi alkuvuodesta 2023. Valintaan vaikuttivat Gråhnin kokemus Mäntästä, opinnot Kuva- taideakatemia Praxis - Master 's Programme in Exhibition Studies -ohjelmassa sekä toiminta muun muassa korutaiteen parissa. Gråhn toimii nykytaiteen kentän eri rooleissa niin tuottajan, toteuttajan kuin tarkkailijankin asemassa.

Mäntän kuvataiteen ystävät ry on perustettu vuonna 1992.

Yhdistyksen ensisijainen tehtävä on Mäntän kuvataideviikkojen järjestäminen. Kuvataideviikot on suomalaisen nykytaiteen kesänäyttely, joka esittelee vuosittain kesä-elokuussa maan ajankohtaisinta kuvataidetta. Näyttely on ammattitaiteilijoiden tapahtuma, johon taiteilijat kutsuu joka vuosi vaihtuva kuraattori. Kuvataiteen ystävät valitsee kuraattorin, jolla on yksinoikeus taiteilijavalintoihin ja näyttelyarkkitehtuuriin.

XXIX MÄNTÄN KUVATAIDEVIIKOT

15.6.-31.8.2025

El -antologia

Julkaisija

Mäntän kuvataiteen ystävät ry

Kirjoittajat

Krister Gråhn, Laura Gustafsson
Kaija Kaitavuori, Iida Kalakoski
Sanna Karimäki-Nuutinen
Kalle Lampela, Hanna Rantala
Satulia Saarilehto, Riina Sirén

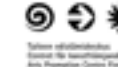
Julkaisutyöryhmä

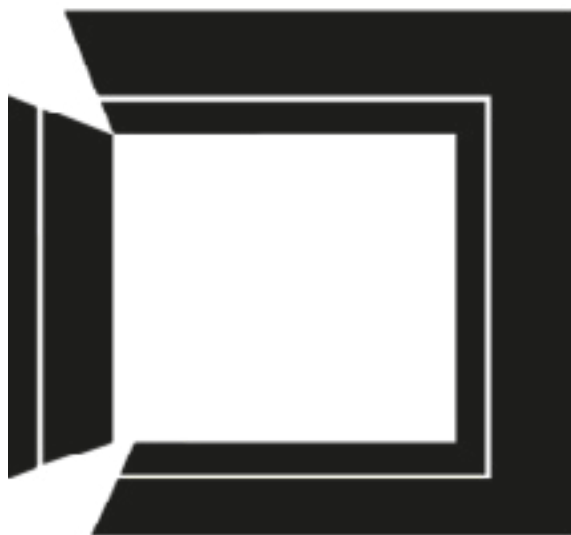
Krister Gråhn, Iiris Inkinen
Sanni Piirainen, Saara Toivonen
Sammy-Daniel Vilenius

Kuvat

Sanni Piirainen
sekä
Krister Gråhn
Mikko Inkinen
Kastehelmi Korpijaakko
Anton Ripatti
Satulia Saarilehto

DORIAN BAJRAMOVIC | MARIA DUNCKER | LIN CHEUNG | ELÄINOIKEUSAKATEMIA : MATILDA AALTONEN, LAURA GUSTAFSSON, TUOMAS HAUTALA, MATIAS HERNESNIEMI, JOHANNA SULALAMPI JA ARVO JEAN-MICHAEL ÄRLIG | ELINA FÖRSTI | KRISTER GRÅHN | MARKKU HAANPÄÄ | RAMINA HABIBOLLAH | BENEDICT HAENER | EEVA-MARI HAIKALA | OUTIMAIJA HAKALA | MINNA HAVUKAINEN | HEIKKI HAUTALA | TIMO HEINO | LEO HIRVINIEMI | KIMMO HOKKANEN | OTTO HUTTUNEN | IHMISYYDEN TUNNUSTAJAT : VÄINÖLÄN KESÄTEATTERI | AMANDA IKONEN | PAULIINA JOKELA | RAISA JÄNTTI | JUSSI JÄRVINEN | JAAKKO KAHILANIEMI | KAIJA KAITAVUORI | IIDA KALAKOSKI | SANNA KARIMÄKI-NUUTINEN | HANNELE KARPPINEN | MATIAS KARSIKAS | LIISBETH KIRSS | JESSE KITINOJA | ANTTI KORKKA | KASTEHELMİ KORPIJAAKKO | ALEKSANDRA KULONEN JA REPIN-INSTITUUTIN ALUMNIT : TATU ARMINEN, KRISTINA ELO, NINNI KARJALAINEN, ALEXEY KOVZUN, VLADIMIR LIPETS, ELIZAVETA PARKKONEN, SUVI RAJAKANTO JA IRINA REBNITSKAYA | KALLE LAMPELA | SANTERI LEHTO | RIIKKA LEINONEN | VIRVE LILJA | PIA LINDMAN | ANNI LÖPPÖNEN | SIMO MANTERE | HEIKKI MARILA | NADIYE | JASMIN MATZAKOW | NANNA MELLAND | MARI-SOHVI MIETTINEN | TEEMU MÄENPÄÄ | ESSI NISONEN | LEO NUUTINEN | MARIA NUUTINEN | MAIJA NÄRHINEN | ONE LOVE GROUP : KAIJA PAPU JA ANTTI PUSSINEN | MARJA PATRIKAINEN | BEATE PEKKARINEN | JOONAS PELTOLA | PEKKA PELTOLA | RIITTA PIETILÄ | ANTTI PUSSINEN | HANNA RANTALA | MIKKO REKONEN | RESTLESSMINDS : EMILY AL-GHUSSEIN JA FABIAN OLOVSON | ANNA RIKKINEN | JAAKKO RUSTANIUS | ERKKI SAARILEHTO | ANA ESCOBAR SAAVEDRA | JUHA SAARILEHTO | MERJA SAARILEHTO | SATULIA SAARILEHTO | JASU SALMI | TEEMU SALONEN | HEIDI SARAMÄKI | RIINA SIRÉN | ÅSA SKOGBERG | SNEJKA | JENNI SOKURA | JERE SUONTAUSTA | HANSEL TAI | PAULA TELLA | TOMMI TOIJA | VIVI TOULOU MIDI | WENJU TSENG | PÄIVI TUOVINEN | TARJA TUUPANEN | REIJA TÄHTINEN | LISA WALKER | ZHIPENG WANG | PEKKO VASANTOLA | MILJA VIITA | TIMO WRIGHT | 518 MÄNTTÄ-VILPPULAN ESI- JA ALAKOULULAISTA

www.kuvataideviikot.fi